

HAJDÚ-BIHARI

XLIV. ÉVFOLYAM
150. SZÁM

ÁRA: 2,20 FORINT

1987. VI. 27.,
SZOMBAT

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT HAJDÚ-BIHAR MEGYEI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

NAPLÓ

Befejezte munkáját az országgyűlés nyári ülészsaka

Pénteken délelőtt a Parlamentben folytatódott az országgyűlés nyári ülészsaka. Az ülésteremben helyet foglalt Németh Károly, az Elnöki Tanács elnöke, Kádár János, az MSZMP főtitkára és Grósz Károly, a minisztertanács elnöke.

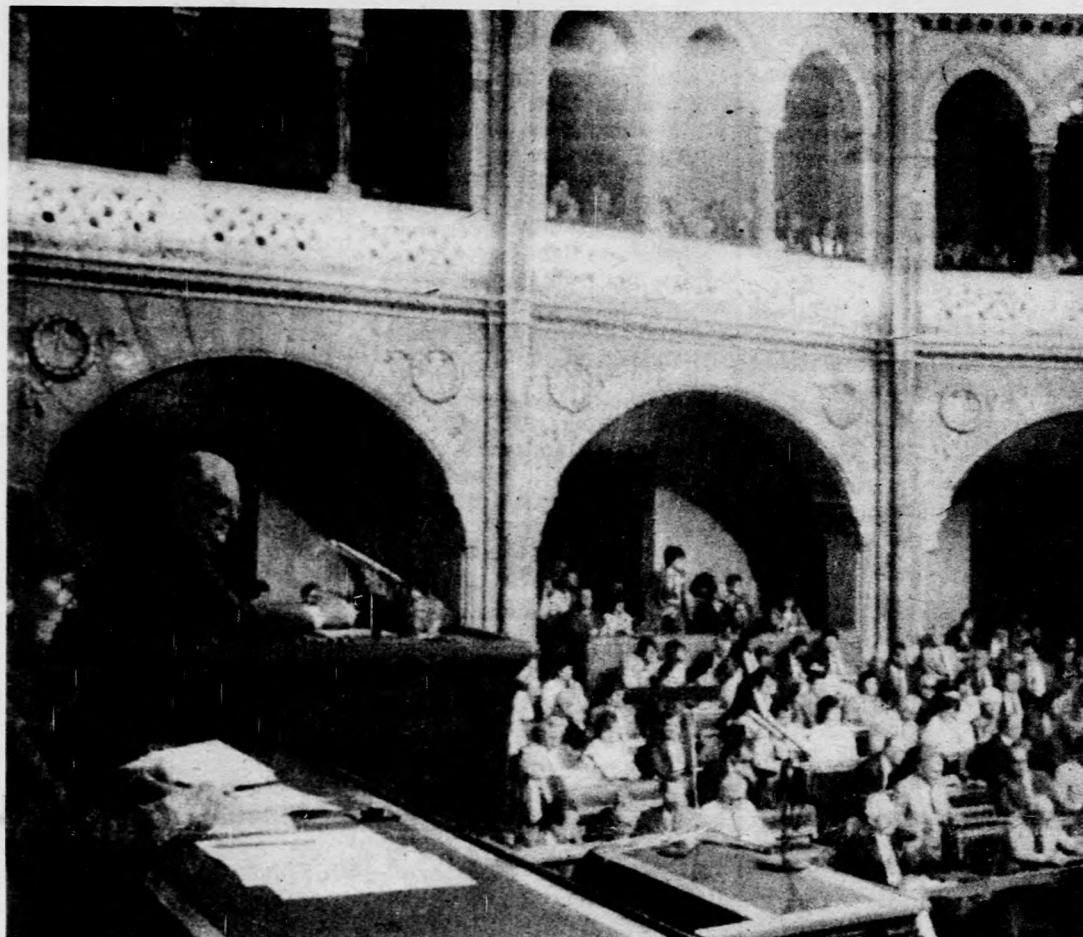
A képviselők folytatták a vitát Ábrahám Kálmán államtitkárnak, az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal elnökének csütörtöki elhangzott beszámolója felett.

Elsőként Árvai Lászlóné (Heves m., 1.vk.), az Eger és Vidéke AFÉSZ szakszervezeti bizottságának titkára kapott szót, aki a bükk-i nemzeti parkkal kapcsolatos közérdekű gondokról és feladatokról beszélt. Mint elmondta, e tájon 1977-ben, az országban harmadikként hoztak létre nemzeti parkot, ami rangot adott a tájegységnek, a környezet és a táj megővése érdekében. Különösen jelentős feladatok hárulnak az erdőszetre, hiszen a nemzeti park 39 ezer hektáros területének 95 százaléka borítja erdő, amelynek mással nem pótolható szerepe van a terület karsztvízháztartásában, az iparvállalatokkal kevert környezet tisztításában.

Andi Gábor (Baranya m., 5. vk.), a Mecseki Ércbányászati Vállalat csapatvezetőjére előljáróban kiemelte, hogy a környezet- és természetvédelem gondjai nagyobbak, mint a lehetőségek azok megoldására. Derűlátásra ad okot azonban, hogy a természetvédelem ma már nem amolyan divattéma, az emberek érzik az értékek súlyát. Ugyanakkor a felismerés nem mindig egyenlő a cselekvéssel. Szükségesnek látszik újlag megfogalmazni a természetvédelem, a környezetvédelem, a környezetvédelem való gazdálkodás elsősorban állami, vállalati feladat, amely nem nélkülözheti a társadalom összefogását.

Dr. Mezey Károly (Szabolcs-Szatmár m., 18. vk.), a Kisvárdai Városi Tanács Körház-Rendelőintézetének osztályvezető főorvosa rámutatott: az elmúlt évtizedekben a hazánkban élők egészségi állapota számos olyan betegség miatt is romlott, amelyeknek széles köre elterjedéséért nagymértékben okolható környezetünk szennyeződése. Javasolta, hogy a kormány és az OKTH jobban hangolja össze az egészségmegőrzés és a környezetvédelem feladatait.

Dr. Kósa Antal (Bács-Kiskun m., 3. vk.), a kecskeméti Magyar-Szovjet Barátság Termelőszövetkezet elnöke Bács-Kiskun megye természetvédelmi eredményeiről, gondjairól tájékoztatta képviselőtársait. A továbbiakban kifogásolta, hogy a jelenlegi szabályozás nem tesz különbséget környezetvédő és környezetszennyező beruházás között. Javasolta, hogy a környezet védelmét is figyelembe vevő beruházások legyenek adómentesek, ugyanakkor emeljük a környezetvédelmi szabályérté-

sekért kiszabott bírságot. Véleménye szerint az építési engedélyek kiadott jogszabályok nehezítettek, drágítanak bizonyos — a környezetvédelem szempontjából fontos — mezőgazdasági beruházásokat.

Lotz Ernő (Borsod-Abaúj-Zemplén m., 12. vk.), az Ózdi Kohászati Üzemek igazgatóhelyettese egyebek között utalt arra, hogy az oktatásnak és a jobb tájékoztatásnak köszönhetően javult a társadalom érzékenysége és igénye a környezetvédelem iránt. Ez a jelenség örvendetes, de nem vált még általánossá. Ezt mutatja az is: ha a kelletnél jobban füstöl egy-egy gyárkémény, a lakosok számos levélben panaszolják fel a környezetszennyezést, ugyanakkor megszerte tapasztalható, hogy az állampolgárok szándékosan rongálják környezetüket, szemelnek s bocsánatos bűnnek tartják, amikor saját maguk szennyezik a természetet. E vonatkozásban társadalmunk viselkedése még elmarad az európai átlagtól.

Berdár Béla (Pest m., 25. vk.), a Piliási Állami Parkerdő Gazdaság főigazgatója úgy vélekedett, hogy az anyagi és szellemi erőforrások java részét ma a védekezés, a védelem köti le, s a környezet progresszív alakítása az indokoltnál kisebb figyelmet kap. A képviselő példaként az erdőgazdálkodás helyzetét említette.

Az elmúlt negyven évben hazánkban 600 ezer hektárnál több új erdőt telepítettek, ami nemzetközi mércével mérve is kiemelkedő teljesítmény. Am az elmúlt ötvenes években már csak mintegy negyedét telepítették annak az erdőterületnek, amelyet 1956. és 1960. között hoztak létre.

Berdár Béla a javaslatl fordult a kormányhoz, hogy dolgozzanak ki a fogadjanak el egy hosszú

távú, az ezredfordulón túlnyúló erdőtelepítési programot, amelyben a szakvállalatok, szövetkezetek mellett társadalmi szervezetek, közösségek is szerepet kapnának.

Befejezül felkerde a Minisztertanácsot, hogy mielőtt véglegesen döntene a prédikálószeleki szivattyús energiatározó nagyberuházásáról — a tervezett víztározó a Piliási tájvédelmi körzetben valószínűleg megvalósulna meg — vizsgáljon meg más megoldási lehetőségeket is, a természet védelmének kérdéseit is figyelembe véve.

Hankó Mihály (Békés m., 2. vk.), a Békéscsabai Lenin Mgtst elnöke beszámolt arról, hogy tavaly az OKTH és Békés megye vezetése megállapodást kötött a megye környezet- és természetvédelmi mintaterületévé való fejlesztéséről. Az ehhez szükséges felmérések során vált nyilvánvalóvá néhány, korábban kevésbé ismert probléma. Mint elmondta: a megye 80 százaléka mezőgazdaságilag művelt terület, ezért elsősorban a bemosódó mezőgazdasági kemikáliák, valamint a kommunális fejlesztésekkel egy időben megnövekedett szennyvíz okoznak gondot. E problémák megoldásához sürgős központi intézkedésekre, az üzemek együttműködésére, továbbá a talaj öntisztító képességének módjait és eszközeit kutató tudományos munkára, a mérési módszerek fejlesztésére van szükség.

Dr. Balogh Károly (Győr-Sopron m., 11 vk.) rábaportányi körzeti orvos megítélés szerint környezetünk veszélyeztetettsége és az abból fakadó népgazdasági, biológiai károk nem tudatosulnak mindenkiben. Az orvosok mindennapi munkájuk során állandóan találkoznak a környezet változásai okozta betegségekkel. Az urbanizációs ártalmak növekedése, a szakszerűtlen

nül kemizált mezőgazdaság miatti gondok, a környezet-kímélő berendezéseket ma még nélkülöző technológia következményei és a nemrég megjelent nukleáris-energia-termelés hatásai miatt csak az emberközpontú, a tudomány környezetvédelmi elképzelésekkel lehet egyetérténi — hangoztatta.

Bányász Rezső államtitkár, a Minisztertanács Tájékoztatói Hivatalának elnöke, a kormány szövegére az ülés délelőtti szünetében nyilatkozatot adott a sajtónak. Mint mondotta:

— A kormány mindig nagy figyelmet fordít az országgyűlés vitáira, gondosan tanulmányozza az elhangzott észrevételeket, javaslatokat, és rendszeresen vissza is tér ezekre. A kormány — amint ez képviselőink az országgyűlési vitában elhangzott beszédeiből is kitűnik — a gazdasági kibontakozás útjára kívánja vezetni az országot. Ennek legfőbb módját a nemzeti egység erősítésében, a szocialista közgondolkodás és demokrácia továbbfejlesztésében, a dolgozó, alkotó emberek megbecsülésében és a megérett gazdasági, társadalmi reformok határozott megvalósításában látjuk. Új miniszterelnökünk, Grósz Károly eddigi pályafutása, személyisége, következetes törekvései jól ismertek az ország nepe előtt.

— Külföldi szövetségeseink, barátaink, partnereink is bizonyosak lehetnek abban, hogy továbbra is kipróbált külpolitikai irányvonalunkat követjük. A jövőben is aktív részesei kívánunk lenni a békéért, a lezárásért, az enyhülésért, a helsinki folyamat kibővítéséért folyó nemzetközi küzdelemnek, s fejlesztési kívánjunk kölcsönösen előnyös gazdasági együttműködésünket minden országgal.

(Folytatás a 2. oldalon)

KÖZLEMÉNY

HAJDÚ-BIHAR MEGYÉBEN
1987. JÚNIUS 26—27—28-ÁN
A KIKÉPZÉSI TERVEKNEK MEGFELELŐEN
POLGÁRI VÉDELMI GYAKORLAT
VÉGREHAJTÁSÁRA KERÜL SOR.
A GYAKORLAT SIKERES LEBONYOLÍTÁSA
ÉRDEKÉBEN KÉRJÜK
A MEGYE EGÉSZ LAKOSSÁGÁNAK
TÁMOGATÁSÁT ÉS MEGÉRTÉSÉT.

Megkezdődött a VI.

katonazenekari fesztivál

Tegnap, pénteken délután 5 órakor kezdetét vette Debrecenben a katonazenekari fesztivál. A zenekarok a Petőfi téren gyülekeztek, és a Vörös Hadsereg útja—Kossuth tér—Hatvan utca—Bethlen utca útvonalon érkeztek a Kölcsey Művelődési Központ előtti térre. Pontosan 6 órakor elhangzott a Vigyázz! jel, majd bevonultak a Lenin-szobor előtti térre a zenekarok. Felhangzott Hidas Debrecen-szignálja, majd Erkel ünnepi nyitányát játszotta az egyesített katonazenekar.

Megnyitó beszédet dr. Debreczeni Ferenc, a Debrecen Városi Tanács elnöke, a Honvédelmi Minisztérium magasrangú képviselőit, Debrecen város párt-, állami, társadalmi és tömegszervezeteinek képviselőit és a vendég zenekarokat. A megnyitón jelen volt dr. Onosi László, a megyei pártbizottság titkára, dr. Postás Sándor, a Debrecen városi pártbizottság első titkára, Stock János altábornagy és dr. Szabó Egon vezérőrnagy, valamint I. G. Baljaszinszkij, a Szovjetunió debreceni főkonzulja.

A Debrecen Városi Tanács elnökhelyettese beszédében hangsúlyozta, hogy a katonazenekari fesztivál Debrecenben már nem hagyományává vált, Debrecen kulturális életének egyik meghatározó eleme. A fesztiválra új művek születtek, jelezve a rendezvény rangját. Nem kis feladat áll az itt egymásnak randevút adott négy száz zenész előtt. Hi-

szén a zenés felvonulás, az esti hangversenyek, a vidéki vendégszereplések, a debreceni térzenék, a zenés alaki bemutatók komoly erőpróba elé állítják a résztvevőket.

Szólt arról is, hogy a katonazenekari fesztivál a hazafias nevelést is szolgálja, erősíti a kötődést a fegyveres erőkhöz. Fontos ez, hiszen hazánk és a szocialista közösség védelmében még ma sem felesleges, áldozatos tevékenységet fejtenek ki. Ezért fontos a lakosság széles körével való jó kapcsolat. Így a katonazenekarok egyszerre szolgálják a művészet és a hazafias érzések erősítését. Azzal, hogy külföldi vendégeiket, barátait itt köszönthetjük, mindez még szélesebb sikon érvényesül nemzetközi mértékben.

Dr. Debreczeni Ferenc megnyitó beszédének elhangzása után a résztvevő országok — Csehszlovákia, Magyarország, Szovjetunió — himnuszait játszotta az egyesített zenekar, közben felvonták a nemzeti zászlókat. Ezt követően Egressy Klapka-indulója hangzott el, majd a csehszlovák néphadsereg központi zenekarának és a szovjet déli hadseregcsoport zenekarának zenés alaki bemutatója következett. Végezetül Charpentier Preludium című műve és Berlioz Rákóczi-indulója hangzott el.

Este 9 órakor a művelődési központ melletti Kölcsey-parkban a szovjet déli hadseregcsoport zenekara esti hangversenyt adott.

A résztvevő zenekarok közös játékkal köszöntötték a megnyitó közönséget

Tanévzáró a pártiskolán

Június 26-án, pénteken délután ünnepélyes tanévzárót tartottak az MSZMP Hajdú-Bihar Megyei Bizottsága Oktatási Igazgatóságán az egyéves pártiskolán.

A Himnusz elhangzása után Dánielfy Zolt színművész mondta el Majakovszkij Teli torokból című versét. Ezután dr. Kónya István, a KLTE egyetemi tanára, a megyei pártvégrehajtóbizottság tagja köszöntötte a politikai képzésben részt vevő huszont hallgatót, az iskola tanárait, majd Bászegi József, az Oktatási Igazgatóság helyettes vezetője nyújtotta át az egyéves pártiskola hallgatóinak a bizonyítványt. A hallgatók nevében Komócsin Mária mondott köszönetet. Az ünnepélyes tanévzáró az Internacionálé hangjaival ért véget.

A bizalom jegyében

ÍRTA: DR. SZABÓ IMRE, A MEGYEI TANÁCS ELNÖKE

Két esztendővel ezelőtt a június végi napokban tartották alakuló ülésüket a városi és községi tanácsok. Harmincöt év alatt soha nem tapasztalt közérdeklődés előzte meg a testületek létrejöttét, aminek csak részben volt oka, hogy a választást első ízben tartották kötelező többségi jelöléssel s így 3521 jelölt közül dönt el, ki kerül a 1699 megválasztott tanács tagjához. De a tanácsok felé irányította a figyelmet a választást megelőző évben végrehajtott közigazgatási korszerűsítés — a járáskör megszüntetése, városkörnyék-központok kialakítása, a helyi tanácsok önállóságának jelentős növelése —, valamint a gazdasági reformnak a tanácsok életére is átterjedő hatása. Ennek volt köszönhető, hogy már a jelölőgyűlések, választási gyűlések alkalmával is nagy bizalommal tették tanúságot az állampolgárok, amikor közel négy és fél ezer közérdekű felvetés formájában fogalmazták meg elvárásait a megválasztandó tanácsokkal szemben. A bizalom elsősr-

ban politikai volt, de a megválasztott személyekre vonatkozóan erkölcsi követelményeket is tartalmazott, a tanácsal mint intézménnyel szemben pedig a megfelelő gazdálkodás, szociális gondoskodás reményét fejezte ki. S egyúttal természetesen azt, hogy a tanácsoktól az állampolgárok is megkapják azt a bizalmat, amit a közösség ügyeivel foglalkozóktól joggal elvárhatnak.

Nagy várakozás előzte meg tehát a tanácsok munkájához kezdését, s ez a feladatok komolyságát, jelentőségét növelte számukra. Két év elteltével már módunkban áll mérlegre tenni: hogyan, mennyiben sikerült megfelelni ezeknek a várakozásoknak? Képesek voltak-e a városi, községi testületek, tisztviselők, az apparátus kellőképpen élni a megnövekedett lehetőségekkel, felkészültségük elegendő volt-e ahhoz, hogy korábbi gyakorlat nélkül is okosan, jól gazdálkodjanak a rájuk bízott anyagi lehetőségekkel?

megvalósítani a hatodik öt éves tanács tervekben szereplő elképzeléseket és eredményesen indítani a hetedik öt éves terv végrehajtását. Csak néhány adat hadd álljon itt az elmúlt két év eredményeinek konkrét bizonyítékaként. 1985-ben a tervezett négyezerrel szemben 4793 lakás épült a megyében, 1986-ban a terv 4460 új lakás volt, helyette felépült 5298. Hogy ez milyen jelentős eredmény — figyelembe véve azt is, hogy a lakásoknak döntő többsége magánérőből épült —, bi-

zonyíthatja, hogy mindkét évben, de a lezáródott két öt éves tervidőszakban is az ország megyéi közül Hajdú-Biharban volt a legnagyobb az új lakások ezer lakoshoz viszonyított arányszáma. Igaz, ezzel még mindig csak a megyék jelentős részével szemben meglevő elmaradásunkat hozzuk be, de a trendvonal biztosított nyújt arra, hogy a hetedik öt éves terv végére átlag alattíró átlag fölötti helyre sorolhatunk a lakásellátottság szempontjából.

Az együttműködésben rejlő lehetőségek

Aki figyelemmel kíséri a települések fejlődését, az életfeltételek javulásáról szóló híradásokat, esetleg úgy tapasztalja, hogy mostanában kisebb léptékkel haladunk, mint néhány évtizeddel ezelőtt. Kétségtelen, hogy olyan volumenű fejlesztések, mint volt az ötvenes-hatvanas években a települések villamosítása, a hetvenes évek első felében a községek ivóvízzel való ellátása, napjainkban nincsenek. Terveink, feladataink a színvonal javítására, a hiányok pótlására irányultak az elmúlt és irányulnak a jelenlegi tervidőszakban. Közben azonban, úgyszólván „csendben” végrehajtottuk az általános iskolák fejlesztésének programját. 1985-ben 87, 1986-ban 45 tanteremmel bővült az általános iskolai oktatás feltételei, az előző években öt, tavaly pedig két új iskolát adhattunk át a megyében. Utólag összegezve meglepően hosszú listát teszünk ki az egészségügyi ellátást javító fejlesztések. Befejtéshez közeledik a megyei kórház közel egy milliárd forintba kerülő korszerűsítése, bővítése; két év alatt átadhattuk rendeltetésének a hajdúszoboszlói új rendelőtérét — amelynek pénzalapját jelentős részben a lakossági közreműködés új formája, az országban elsőként kibocsátott kommunális kötvények értékesítése adta —, új orvosi rendelőtér kezdődött meg a munka Szentpéterszegen, Komádiban, Egyeken, Püspökladányban, Vámpörcsén, a debreceni Tócskerten. Óregek napközi otthonát nyitották meg Körösszegapátiban, Újirázon és Bakonszegen, ahol az első ilyen létesítmény van, amelyet eredetileg erre a célra tervezett és épített, minden igényt kielégítő épületben hozták létre — nagyon jelentős társadalmi összefogás eredményeként.

Lehetne még sorolni mindazokat a fejlesztéseket, amelyek bár elmaradtak a jogos igények által diktáltól, de azok, akik néhány kilométernyi új út vagy járdát „áldását” élvezhetik, tudják, hogy nem jelentéktelenek. És lehetne hosszasan sorolni, mi minden kellene még, amire jelenleg

nem jut az anyagi erőkből. Talán elég, ha csak a szennyvízcsatornák hiányát emlíjük, aminek következtében néhány településen már a belvíz okozta károklakás is szembe kell nézünk. Azt viszont kénytelenek vagyunk tudomásul venni, hogy a tanácsok rendelkezésére csak annyi pénz áll, amennyit elő tudnak teremteni, s úgy tűnik, ezt egyre jobban megértik a hajdú-bihari emberek. Ezt bizonyíthatja, hogy a legelőtöbbség gondok megoldására mind több helyen szervezik a társulásokat, vállalknak anyagi hozzájárulást és társadalmi munkát is. A tanácsok is igyekeznek megkezesni és felhasználni az együttműködésben rejlő lehetőségeket. Példaként említhetjük a komádi orvosi rendelőt, amely minden biztosul hosszú évekig nem valósulhatott volna meg, ha a helyi termelőszövetkezet nem éri szívügyének, hogy a nagyközség gondjainak enyhítéséből ki vegye részét. És a vihart kavart tehóbb befolyt özszegek felhasználásáról szinte észrevétlenül elkészült már Nyiracsádon a gázcseretelep, teó alá került a hajdúdorogi gyógy-szertár, a berettyóújfalui fürdő, készült a szoboszlói üzletház, s szinte mindenütt van már látható jele, hogy a lakosság által megszavazott célok elérése felé haladnak.

Mindezek természetesen egyetlen napra sem feleltethetik el, hogy nagyon sok minden hiányzik még, hogy valószínűleg nem használunk ki minden lehetőséget,

az eredményeket azonban nemcsak lebecsülni nem szabad, hanem éppen azért is érdemes beszélni róluk, mert azok jelentik a garanciát, hogy a további terveinket is sikerül megvalósítani. A tanácsoknak a sikerekből és kudarcaikból egyaránt le kell vonni a szükséges és hasznosítható tanulságokat.

A mögöttünk hagyott évek egyik legfontosabb tapasztalata, hogy a tanácsok csak úgy tudnak a lakosság melegegésére működni, ha más, társadalmi, gazdasági szervekkel állandó és szoros munkakapcsolatban állnak. Megvolt ennek a hagyománya is, a megyei tanács azonban éppen az elmúlt hetekben tekintette át a legjelentősebb társadalmi szervekkel való együttműködésének módjait, formáit, megújítva a korábbi megállapodásokat a népfronttal, szakszervezetekkel. Az élet gyakorlati bizonyítja, hogy az állami, tanácsai szervek pártirányításának elvei helyesek, a kor követelményeinek megfelelőek, amennyiben egyes esetekben ez másként tűnik, csak az egyedi gyakorlati megvalósulás során szenvedhetek csorbát az elvek. A tanácsoknak szükségük van a társadalmi szervek által képviselt lakossági rétegek véleményének megismerésére, és a most megújított együttműködési szerződések legörvendetesebb pontja, hogy a társadalmi szervek nemcsak a vélemények tolmácsolását vállalják, hanem a tervek megvalósulásából is kivenni akarják részüket. Hasonlóképpen sokat jelent, hogy a megye számos gazdálkodó egysége, vállalatok, termelőszövetkezetek mind jobban érzékelik, a lakosság ellátásáért is felelősség terheli őket. Számos példát le lehetne sorolni. Olyanokai, ahogyan az élelmiszer-kiskereskedelmi vállalat mellett a választékbővítésben segít a Tartósítói-pari Komüninát és több termelőszövetkezet, ahogyan az MGM szervezi a munkaslakás-építkezést, amennyit segítenek a helyi gondok megoldásában a balmazújvárosi, komádi, újlejtai termelőszövetkezetek vagy a Textilfeldolgozó Vállalat Hajdúszörményben. Csak néhány említeni ki a lehetséges példák közül, hiszen a jellemző az, hogy különösen a kisebb településeken a termelőszövetkezetek, ott működő ipari üzemek a kötelező adó befizetésén túl forintban mérhető és forintban nem mérhető rendszeres segítséget nyújtanak a tanácsoknak feladataik elvégzésében.

nyességi felügyelettel kapcsolatos feladat, a szociálpolitikai feladatok koordinálása. A törvényességi felügyelet még tágabban nyitotta a tanácsok és a gazdálkodó szervek kapcsolatát. Szociálpolitikai feladata eddig is volt a tanácsoknak, hiszen egy évben mintegy 124 millió forint szociálpolitikai támogatást biztosítottak az arra rászorulóknak, a szociális intézmények fenntartására évente 348 millió forintot fordítottunk. Azonban a területen is egy koordináltabb, feltételrendszert kell kialakítani. Ezt kívánja előmozdítani a megyei szociálpolitikai koncepció kidolgozása.

A tanácsai apparátusra nagy és felelősségteljes munka hárult az elmúlt években s nem lesz ez másként a jövőben sem. A községi tanácsok nagyobb önállóságával járó többletfeladatokat a tapasztalat szerint eredményesen bírkóztak meg, kezdeti problémák után a gazdálkodás is sikeresebb bizonyult. S mindezt nem növekvő, hanem például a megyei tanácsnál 5 százalékkal csökkentett létszámmal oldották meg. Az élet igazolja meggyőzően is, hogy kisebb létszámú, de jól képzett, elkötelezett és jobban megfigyelt apparátus eredményesebben tud dolgozni. Tudatában vagyunk azonban annak, hogy a következő években az eddigiekhez is nagyobb léptékkel kell előrehaladni a munka korszerűsítésében, fejlesztésében. Azon dolgozunk, hogy mielőbb megteremtjük a kétfélcsoós közgazgatás feltételeit (vagyis, hogy csak helyi tanácsok és a megyei tanács apparátusa lássa el az igazgatási feladatokat, a köztérközpontok közbeiktatása nélkül). Még mindig soknak tartjuk az olyan ügyet, amelynek intézése végett az állampolgároknak utazni kell, a helyi tanácsok apparátusát kell olyan helyzetbe hoznunk, hogy képesek legyenek minden feladat önálló ellátására.

A két évvel ezelőtti alakuló tanácsülések „újdonsága” volt a társadalmi elöljáróságok megalakítása. Egyértelműen bebizonyosodott, hogy ezeknek a testületeknek van helye, szerepe népképviseleti rendszerünkben, szinte kivétel nélkül igazi gazdáivá váltak saját falujuk gondjainak. Kérdések már a további lépések kapcsolatában vetődnek fel. Működhetne előjáróság meggyőzően számos nem községi rangú, de nagy lélekszámú településen — mint Prod, Bocsalkert, Aradványpuszta, Ohat stb. —, ha nem is teljes körű előjáróság hatáskörrel, de valamilyen „tanácsköz”, véleményét mondó testület, amely az ott lakók érdekeit képviselhetné.

Terveink, elképzeléseink szép számmal vannak a jövőre nézve is. Ezek többségét az élet, a feladatok diktálják. Két év elteltével sem felejtethetjük el, hogy a tanácsok a választók bizalmát kapták meg. Ennek a bizalomnak a jegyében kell állandóan végezni a munkánkat, eleget tenni a ránk váró feladatoknak. A tanácsai ciklus második évének végén nem új célokat keressünk, hanem arra törekszünk, hogy a meghatározott célok elérését segítségük tevékenységüknek az élet követelményeire való állandó igazításával. A ránk bízott anyagi lehetőségekkel a szó igaz érdekében gazdálkodva kívánjuk fejleszteni Hajdú-Bihar megye lakosságának életfeltételeit, ellátását. E közben a községi érdekekben néha népszerűtlenné tűnő feladatokat is vállalunk kell — mint az adók behajtása, a megnövekedett szabályszertési hatáskör ellátása, esetenként a tanácsai intézmények igazi gazdálkodásra szorítása —, de amikor a választók bizalmának örülve elfogadtuk a tanácsai, tisztviselői megbízást vagy éppen munkavállalóként kerültünk a tanácsok apparátusába, ezt is vállaltuk. Ha munkánkat a lakosság eredményesen értékel, úgy kötelességünket teljesítettük, ha hibát talál benne, a jogos kritikát el kell fogadnunk.

A vita nem az egység hiánya

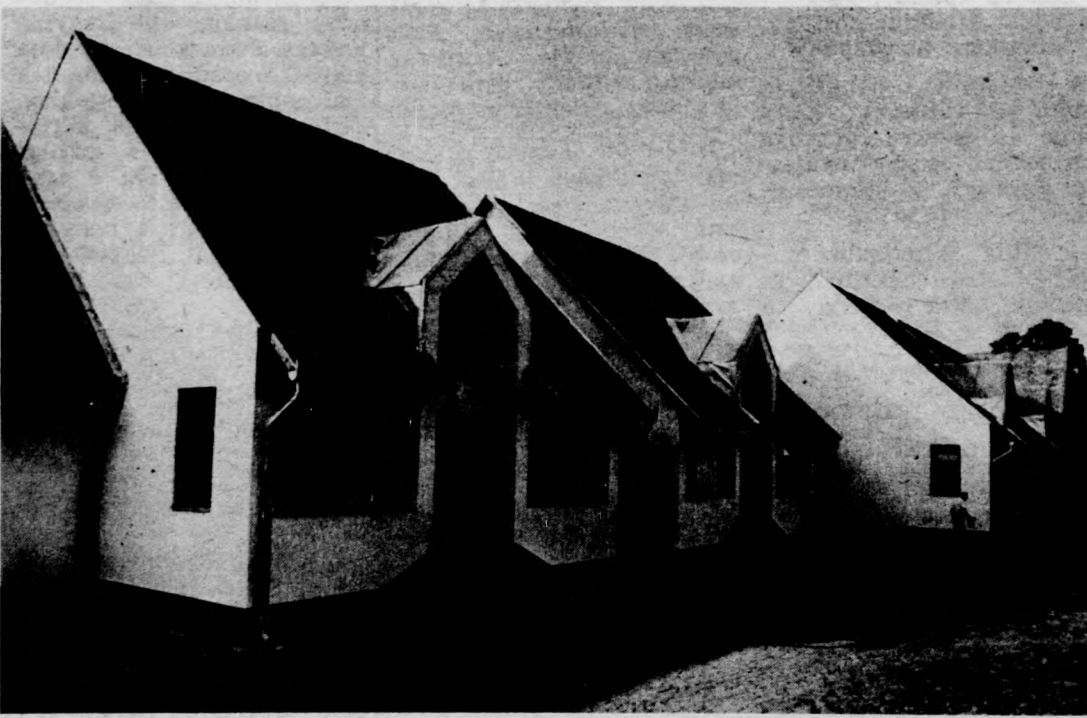
Az első tapasztalatok közé tartozik, hogy a tanácsok aktívabbak lettek. A többes jelöléssel megtartott választás révén közelebb kerültek magukhoz a választókhöz, az állampolgárok is a korábbiánál jobban nyilatkoztak, ki a képviselőjük a helyi testületben s egyértelműen közlik vele igényeiket, elképzeléseiket. Érződik ez a testületi üléseken. Statisztikailag kimutathatóan is sokkal több a felszólalás a tanácsüléseken, mint az előző ciklusban volt, de ennél is lényegesebb a felszólalások tartalma. Ha még nem is olyan formában és mértékben, ahogy a szocialista demokrácia érvényesülésének igénye követelné, de tény, hogy a tanácsok többségének határozott véleménye van az előterjesztett javaslatokról és mindannyian igyekeznek a testületen belül saját választókerületük érdekeit érvényre juttatni. Ez gyakran élnék vitákat eredményez, amit őszinte örömmel üdvözölhetünk, még akkor is, ha tudjuk, hogy a lehetőségek szűkebbre vonják a kereteket, mint ahogyan a tanácsok elképzelik. Meggyőződésünk, hogy a vélemények sokasága nem az egység hiányát jelenti, s tévednek, akik a vitát nem a demokratizmus erősödésének, hanem a munka gyengeségének fogják fel. S különösen nagyot tévednek azok a vezetők, akik a testületi vitákban megfelelő érvanyag hiján állandóan csak a „gazdasági nehézségek”-re vagy felsőbb döntésekre hivatkozva próbálnak az általuk egyedül üdvözítőnek elképzelt terveknek érvényt szerezni még akkor is, amikor vannak hasonlóan jó vagy még jobb alternatívák. Úgy tűnik néha, mintha egyesek elfelejtették volna — vagy meg sem tanulták — meggyőzni, lelkesíteni, felsorakoztatni a feladatok végrehajtására a közös akarat kialakításával. Az elmúlt két év e téren tapasztalt örövendetés változásai jelentenek garanciát arra, hogy van a tanácsainkban erő és akarat a kornak, a szocialista demokrácia diktálta követelményeknek megfelelő munkastilus kialakítására, meghonosítására.

Mint életünknek csaknem minden területén, a tanácsok munkájában is a legnagyobb erőpróbat az elmúlt két esztendőben a gazdasági feladatok teljesítése jelentette. A hatodik öt éves terv sikeres befejezése és a hetedik öt éves terv előkészítése, indítása várt az újonnan megválasztott népképviseleti-önkormányzati szervekre. Örömmel nyugtázzhatjuk, hogy Hajdú-Bihar megye városi, nagyközségi, községi taná-

csai eredményesen tették meg az első lépéseket az önálló gazdálkodás útján. Gazdálkodásról beszélünk, hiszen 1986 az első év, amikor a tanácsok feladata valóban nemcsak az volt, hogy elköltsék a „kapott” pénzt az előírásoknak megfelelően, hanem az anyagi források feltárása, kiaknázása, a rendelkezésre álló összegek teljes felelősséggel felhasználása joguk és kötelességük volt.

A választások előtt s az azóta megtartott falugyűléseken hosszúra nyúló igénylistát kaptak a tanácsok. Anyagi lehetőségeik pedig közben nem növekedtek. Bár megynék részt vett az előkészítés során a modellésben, mégis szokatlan volt az egységes pénzalap újonnan történt bevezetése, vagyis hogy magának a tanácsnak lehetett és kellett eldöntenie, pénzügyi kéréteiből mennyit fordít intézményeinek működtetésére s mennyit használ fel a település fejlesztésére, beruházásokra. A gazdálkodáshoz egyrészt minden országos probléma ellenére a tanácsok megkapták az ígért állami támogatást, de az új erőforrások közül a legjelentősebbnek az bizonyult, hogy a lakosság sem csak a kívánságait sorolta, hanem, ha érezte, hogy javaslatait elfogadták, a megvalósuláshoz közreműködését is felajánlotta és biztosította. Ennek volt köszönhető, hogy egy-két helységről — főként Debrecent, Hajdúszoboszló — leszámlítva nem jelentett gondot az adók behajtása, ami a biztonságos gazdálkodás alapját adta, de pluszként járult ehhez a lakossági áldozatvállalás egyéb formáinak konkrét megnyilvánulása. Köztük az oly sok vitát kiváltott településfejlesztési hozzájárulás, amit a megye településeinek döntő többségében azonnal és egyetértőleg megszavazott a lakosság, végső soron pedig valamennyi városban és községben — ha nem is főlényes többséggel, de a demokratikus jogokkal élve — elfogadták, mint a fejlesztés helyi lehetőségét. Ide sorolandó, hogy egyre több helyen a fejlesztést társulási formájában vagy a közművesítés anyagi terheinek vállalásával oldják meg, és egyértelmű bizonyítéka a lakosság felelősségérzetének a vállalt és végzett társadalmi munka, aminek egy főre jutó értéke az 1985. évi 1153 forintról az elmúlt évben 1242 forintra emelkedett. Kokad és Körösszegapáti országosan is legkiválóbbak közé került.

Mindezek eredményeként — a csupán egy-két helyen szükségessé vált átútemezések ellenére — sikerült

Szükséges, korszerű és szép új intézmény: az álmosdi általános iskola.

A mélység, ahol ők vannak

Látogatóban az egészségügyi gyermekotthonban

Az intézet előtt nyúlánk, esetlen tartású fiú lo-csolja a füvet. Rám néz, mosolyra nyílik a szája. Tekintetében zavarba ejtő törség. Félelem fog el. Vajon tudok-e majd válaszolni, ha kérdeznak, tu-dok-e úgy rájuk nézni, hogy a következő pillanat-ban ne kapjam el a tekintetemet?

Mielőtt körülnéznék az otthonban, dr. Tornai Ala-jos igazgató-főorvos néhány általános tudnivalót mond el, és első szavaival rögtön rám fordít:

— Az idegrendszerükben sérült gyermekek társadal-mi elfogadottságáról, meg-becsüléséről jobb, ha nem is beszélünk. Előítéletek nélkül legfeljebb a szülők és a szakmabeliek tudnak feléjük fordulni. Szóval, gondozottaink idegrendsze-rükben súlyosan sérültek, ami főleg az értelmi képes-séget érinti, de halmozottan a mozgásit is. Mindazoknak, akik a kinti iskolákban — beleértve a kisegítőket, a foglalkoztatottakat is — nem feleltek meg, itt kell mind-ent megadnunk az élethez. A gyermek személyiségének formálására akkor nyílik mód, ha képességeihez mért környezetet biztosítunk, amiben feloldódhat. Mind-egyikükben van valami, ami fejleszhető egy bizonyos határig. Ezt kell megtalál-nunk. A múlt esztendőben a napközi otthonunkba járó súlyos sérültek kikerültek a kisegítő iskolába. Ez hatalmas dolog! Ime néhány bentlakó bizonyítványa!

A szekrényből veszi elő, kinyitja az utolsó bejegyez-seknél. Jelesek, jók, termé-szetesen a kisegítő iskola mércéi szerint.

— De tudja, nem a bizo-nyítvány a fontos, hanem, hogy a környezet elfogad-já-e őket. Be tudnak illesz-kedni, ha a társadalom en-gedi!

— „Itt kell megadnunk nekik mindent az élethez” — mondta ön. De hogyan?

— Célunk a ránk bízott gyermekek gondozása, ne-velése, s amelyiknél lehet, a rehabilitáció. De az út, amely ehhez elvezet, pont fordított szemléletű, mint az egészséges gyermek ne-velésénél. Ahol a gyermek formálódik a társadalom normáihoz. Itt a környezet olyan, amely a csökkent képességeiknek a legmegfe-lelőbb. Lényeg a rendsze-reség, a folyamatoság, a következetesség. Mindezek-hez hallatlan türelem szük-séges, s az apró eredmé-nyeknek is örülni kell. Konkrétan? Inkább jö-jön, nézzünk körül.

— Szemlélet tekinté-tében különbözünk a hozzánk hasonló rendeltetésű intéze-tekől — mondja Tornai doktor, miközben a fiú-szárnya sétálunk át. — Egy gyermekotthonban átlago-san nyolc-tíz rehabilitációs nővér van. Nálunk minden-ki az! Itt munkaköri kö-telesség a foglalkoztatás. Bár gondozónk felké-szültsége ehhez nem biztos, hogy olyan, mint másutt, de hozzáállásukkal pótolják azt. Közel kell kerülniük bete-geinkhez, mint egy édes-anyának. Olyan mélyre le kell hajolniuk, mint amily-lyen mélyen ezek a gyere-kek vannak. A legjobb kap-csolatteremtő a mozgás. „Emeld fel a kezéd, csukd be a szemed, fordítsd el a fejed!” Aztán a ritmusfej-lesztés, a játék, a „sport”. Megfelelő környezetismeret-let kell rendelkezniük a mindennapi élethez. „Hol a kezeg? Hol a lábod? Mu-tasd meg, ki a Kati! Ki az Éva néni!” Legtöbbjük csak mutatja, hiszen beszélni nem tud. Mindennap egy órát fordítunk erre, az ön-álló életre nevelésre.

— Itt, ebből a százhar-minc méteres folyosóból nyílnak az osztályok, ahol kétszázhatvan gondozottunk tölti mindennapjait. Most vagyunk éppen túl a regge-li programokon. A fő nap-szakok ténykedéseire rend-kívüli nagy súlyt helyezünk, hogy begyakorolták vál-janak. Hiszen, bár nem tu-dják, miért kell a védehasz-nalát után kezdet mosni, de megteszik.

Az egyik keresztifolyosó ajtaján Tornai főorvos úr bekopog, mivel biztonsági okokból az ajtó egyik ol-dalán van csak kilincs. Egy ápolónő nyit ajtót, halkan köszön, s már meg is visz-sza a szobába, hogy néhány másodperc múlva öt lány-nyal térjen vissza. Megállít-ja őket a WC-nél, egyen-ként beviszi, majd kijön és hagyja, hogy elvégezzék szükségleteiket. Csendben, gyorsan. Keze épp hogy érintve teregeti a kis cso-portot.

Mi barnegyünk az üresen hagyott szobába. Csodálatos harmonia fogad. Először nem tudom, mi adja ezt az érzést, majd az ágyakat, fa-lakat jobban megéne-megénegetem. Hallatlan egy-ségben és szépségben him-zések borítanak mindent. Az éppen most bevetett

gyermeknapon. Beöltözött, mikrofont fogott a kezébe, s énekel. Kétórás színvona-las műsort adtak. Azt, hogy színvonalas, komolyan mondom.

— Hú, de sokat nevet-tünk! — vág közbe Attila.

— Hát igen — moso-lyodik el a doktor úr. — Nevelők, szülők együtt ün-nepeltek velük. Rendkívül fontos, hogy örömlükben, bánatukban testközelben legyünk.

Gyerekcsoport körülöt-tünk. Kezünkbe kapaszkod-nak, kérdeznak, mondanak valamit, nem tudom, hova figyeljek.

— Sanyi, ha vasárnap értesz jönnék a szüleid, ha-zamehetsz.

A gyermek szemén látom, megértette. Torkából tör elő a nevetés és esetlenül cse-lőn-bőlön futkosni kezd az udvaron körbe. S nevet és nevet.

A szobában meglátoga-tunk egy kis beteg. Az asztalnál ül, lába bekötöz-ve, felpöckölve, s úgyneve-zett papírkeszket állít össze. Három-három előre kivágott lapból fűszerűen alakul ki a rekesz.

— Doktor bácsi! Unat-koztam. Hát csinálom. Me-gyek a fogl... foglalkozta-tóba? — néz ránk kérdően.

— Persze — mosolyog rá Tornai doktor, majd hoz-zám fordul. — Ot biztos tudják majd dolgoztatni Nagyhaton. De most még várunk, hogy legyen hely számára. Rendkívül ügyes. Nézz meg, először három összefogott egy negyedikkel és mikor már sok ilyet csi-nált, kipótolja a többivel, hogy tökéletes legyen.

A fiú észreveszi, hogy tet-szik nekünk az ügyessége, téveleg boldogság árad el az arcán.

— Most egy kicsit kemé-nyebb dolgok jönnék — szól Tornai doktor. — Az az osztály, ahol állandóan fek-vő beteg gyerekek vannak.

— A családba visszake-rülhetnek ezek a gyerekek? — kockázatom meg a kér-dést, míg a folyosón lépke-dünk.

— Nem nagyon. Nekik a centrumban kell lenniük minden pillanatban, s ez egy mai család életvitelében teljesen lehetetlen. Voltak, akik megpróbálták. Nem ment. A játszótéren elsza-ladtak tőle a többiek, nem akartak vele játszani. Hát visszahozták. Itt ahogy meglátta a társait, megfog-ta egyikük kezét, s rá se hederített többé a szüleine. Hatalmas szociális érzékük van. Tudják, ki áll az ő „szintjükön”.

Ettől kezdve halk duru-zolásként hallom az orvos hangját, mert csak nézem és nézem a természet ször-nyű játékát. Hatalmas nyúl-szaj, egy mosoly s előreug-ró íny tűnik elő a széthúzó-dó ajkak alól. Huszonegy-néhány éves test a maga tíz-negy kilogrammjával. Köztük a gondozónk ked-vesen csillogó szeme, halk nyugtató hangja. Csak az udvaron hallom újra tisz-tán, amit a doktor úr mond.

— ... ide fogunk építeni egy mozgásjavítószármányt. Az előkészületek egy részét saját tőkéből, saját munka-erőből gazdálkodtuk ki, hisz másra nemigen számítha-tunk.

Mi az, amit ettől a látogatástól kaptam? Bizo-nyosságot az otthonban dolgozókat dicsérő szavak helyénvalóságáról. De a kérdésre: vajon mi az oka, hogy kromoszóma-rendellenesség, szülési ártalom, öröklött vagy csecsemőkorban szerzett betegség miatt ennyi idegrendszeri sérült gyermek van? — a válasz még várat magára. Ha bár: azok az orvo-sok, akikkel erről beszélgettem, egyike se vallotta egyértelműen, hogy életvitelünk miatt. De nem is tagadta.

Tapolcai Zoltán

Maradiság és megújulás

Mozog a föld gazdaságunk építménye alatt. Attól nem félhetünk, hogy a mozgás kibillentí egyensúlyából a gazdaságot, hi-szen számtalan vonatkozásban éppen a la-bilitás, az egyensúlyvesztés a fő oka újító, korszerűsítő szándékainknak. Más kell csinálni és másként — mondhatjuk, ha ar-ra gondolunk, hogy az iparban elkerülhe-tetlen a szerkezetváltás, a mezőgazdaság-ban a termelés, és export gazdaságossá-gának növelése és minden más ágazatban is a modernizálás, a hatékony és takarékos gazdálkodás, s mindezt úgy, hogy vállalko-zásaikért felelősséget is viseljenek a ter-melő, a kudarc ott éreztessen kedvezőtlen hatását, ahol a hibákat elkövetették. Egyszó-val komoly változások elé nézünk a gazdál-kodás irányát, feltételrendszerét illetően.

Bármennyire is óhajtott, hogy friss szél kerekedjék, jócskán akadnak, akik az új gazdasági stratégiától féltik életünk stabi-litását, s kérdik: nem lenne elég a jelenle-gi gazdasági rendszer keretei között job-ban, gondosabban vezetni, dolgozni? S a kérdést megoldják azzal, hogy hiszen a szerkezetváltás, a vállalati támogatások csökkentése jelentős dolgozó rétegeket bi-zyonytalant el a végső soron. Fel kell-e vál-lalnunk ezeket az új feszültségeket?

Aligha lenne helyes lehurrogni a kétsé-gneiket hangoztatni. Ilyen nagy átalaku-lás előtt jognak tetszik, hogy minden al-ternatívát megvizsgáljanak, s a döntések hatását is mérlegre tegyék. Egyvalami azonban teljesen bizonyos: a kor, a világ-gazdaság és a belső parancsok nem enged-ik meg, hogy azon maradjunk, lépünk vagy maradjon minden a régiiben. Ez a kérdésfeltevés már évekkel ezelőtt sem volt igaz, nem hogy ma, amikor a jelen le-adatai mellett mulasztásaink pótlása is dol-gunk, és mind nagyobb terhek nehezeden gazdaságunkra az adósságszolgálat és a tetemes költségvetési hiány miatt. A vá-lasztás most nem a mi akaratunktól függ. A döntést az élet, a világgazdasági kör-ülményei erőszakolják ki. Az a verseny, amely tőlünk függetlenül van, zajlik, és mindent patikaméregre téve honorár: mi-nőség, korszerűsége, súlyt, küllemt, anyagba zárt tudást.

Igaz, az új gazdasági stratégiánk, amely-nek célja a költségvetési egyensúly helyre-állítás és az új, versenyképesebb értékter-melő szerkezet kiépítése, áldozatokat kíván mindenkitől. Szólunk már a lehetséges munkaerő-átcsoportosítás gondjairól, ké-nyelmetlenségeiről. Újabb beszélünk a hozzáadottérték-adó bevezetésének (ami az igazi vállalati teljesítmények méréséhez

szükséges) árfelelő hatásáról is. Bűnös dolog lenne bagatellizálni gazdaságunk ope-rációjával járó „fájdalmakat”. Ezek a prob-lémák azonban összehasonlíthatatlanul ki-sebbség azoknál, amelyek ránk várnának az „egy helyben járás” esetén, ha elmulaszt-a-nánk a „műtét” beavatkozásokat gazdasá-gunk káros betegségei gyógyítása érdeké-ben.

Képzelnék csak el, micsoda feszültségek forrása lenne az olyan gazdaság, amely nem termelheti meg a szükséges növeke-désének kielégítésére szolgáló többletjavakat. És azért nem, mert a jobbaktól a gyengék támogatására óriási nyereségeket vonnak el, megfosztva a fejlődés lehető-ségétől, végül is a gyengék közé taszítva őket. Ma a deficiteket országos méretekben elfedik a kölcsönök, az állami támogatások. Megrázkódtatás nem azzal jár, ha ezen a rossz gyakorlaton változtatunk (itt-ott per-se a gazdasági vezetők cserejével is), ha-nem azzal, ha a végletekig működni hagy-juk a gazdaság stabilitását aláadó módsze-reket, mechanizmusokat.

Van elég külföldi példa előttünk, ami azt mutatja, hogy a hagyományos stabilitás megszűnése, a gazdaság nagy ívű váltása nemhogy nem vezetett társadalmi válság-hoz, ellenkezőleg, összefogta a modernizá-lásban érdekelt jelentős rétegeket. És mivel a rossz leépítésből származó új meg új for-rásokat az igazi teljesítmények elismerésére fordították, nagyobb társadalmi elégedet-tiséget váltottak ki, mintha munkája figye-lembevétele nélkül mindenkit újabb ked-vezményekben részesítettek volna. (Ami nem jelenti azt, hogy ne kellene a jövőben szociálpolitikai intézkedésekké segíteni a változások által leginkább hátrányosan érintetteket. Csakhogy ehhez a fedezetet is meg kell teremteni.)

Az újságok híradásaiból tudjuk, készül a párt új társadalmi, gazdasági cselekvési programja, amelynek tervezetét több felelős testület is megvitatta már. A program a társadalmat is érinti, mivel olyan szférák-ban is újítani kell, ahonnan, mint forrás-ból, a gazdasági döntések kiindulnak. Mi vállaljuk a felépítmény korszerűsítésének, sőt a politikai rendszer fejlesztésének is a gondját, hogy ezeken a területeken is elhá-ruljanak a gazdaság, az ország fejlődésének útjából az akadályok. De a tudati vissza-húzó erőkről sem szabad elfelejtkezni. Saj-nos ezek közé tartozik a régihez való ra-gaszkodás, a kényelemszeretet, a pozíciófé-ltés, amelynek fekéző hatását a legminimá-lisabbra kell szorítani.

Komornik Ferenc

KOMMUNISTÁK NYUGDÍJBAN

Kovács Ferenc

Negyvenkét év folyamatos munkaviszony. Még kimon-dani is sok. Hát még végig-dolgozni. Az emberi átlag-életkornak jóval több mint a fele. Mi minden belefé-r ebbe a negyvenkét évbe!

De rajta, Kovács Feren-c — illetve ahogy őt mindenki ismeri, Kovács Ferin — ez egyáltalán nem látszik meg. Erőtéljes, ki-egyensúlyozott, tette kész ember ma is, immáron nyugdíjban. Az évek szinte nem is látszanak rajta, ke-délye, frissessége ugyan-olyan, mint sok-sok évvel ezelőtt. Mint legutóbbi munkahelyén például, a közis-meret Debrecen Áruházban.

— Szerettem dolgozni — mondja a kérdésre válaszol-va, hogy mi a titka ennek a frissességnek. — Én fardat-ságot soha nem ismertem, ezt megmondhatják rólam munkatársaim, úgy értem, volt munkatársaim is. Reg-geltől estig dolgoztam sok-szor munkaidő után is.

Ez az ambiciózus, lendü-letes munka, tevékenység Kovács Ferinek életformája volt. S maradt meg mind a mai napig. Pedig a szakma, amiben dolgozott, a keres-kelelem valóban embert próbáló terület. De ő soha meg nem hátrált, életcélja is az volt, hogy a kereske-delmet a saját lehetőségei-vel, tehetségével szolgálja.

— Valóban szolgálat volt ez a 42 év — mondja. — Szolgálta a politikát és szolgálta a legfontosabbat: a vevőt. Arra törekedni, hogy a vevőt mindig a legjobb, legkorszerűbb termékekkel tudjuk ellátni, kiszolgálni.

— Tulajdonképpen mikor kezdődött a pályád? Mikor, hol, honnan?

— A kereskedelem úgy-mond családi hagyomány volt nálunk, így talán ter-mészetes, hogy szinte gy-

kedelem valamennyi terüle-tén, ha nincsenek megold-hatatlannak látszó gondjai, ha kiegyensúlyozott ember.

De ugyanúgy segítettem a vevőknek is. Egy célom volt: a vevő megelégedetten távozzon. Mert akkor vissza is fog jönni. Sokan, renge-tegen ismertek, s jölesett, ha engem kerestek. És jól-ésik az, hogy ha az utcán végigmegyek ma is szerez-tel közönségek, megismer-nek az emberek. Nyugdíjas-ként is. Ez — úgy érzem — bizonyít valamit. Bizonyít-ja azt, hogy nem felejtettek el, s habár már nem vagyok fősztályvezető, mégis em-lékezem rá.

Kovács Ferenc munká-jáért sok kitüntetést, elis-merést kapott. Jól estek ezek is — mondja —, de a legnagyobb elismerés mégiscsak az, amit az ember a vevőtől kap: a sze-retet.

Most már nyugdíjban van. Tartása, mentalitása nem változott. S a jelek szerint aktivitása sem, hiszen máris talált magának egy másfaj-ta tevékenységet: néprönlök a III. kerületben. A kapcsolat már korábbi, még az aktív munkásévekből származik. Oda hívták most, s ő szívesen ment.

— Dolgozni akarok — mondja egyszerűen, de ha-tározottan. — Úgy érzem, még tudok — teszi hozzá és meggyőzően. — Persze elsősorban pártvonalon — egyértelműsíti végül is a helyzetet. — Nyugdíjas pártalapszervezetben va-talok, s az ember ilyenkor látja, mennyi probléma me-rül fel ebben a korosztály-ban, ebben a rétegben. S én segíteni szeretnék úgy, ahogy tudok, úgy, ahogy le-het. Jó szándékkal.

Ehhez a szándékhoz Ko-vács Ferencnél semmi két-ség nem férhet.

B. L.

Ország Elke a sz

Harminc 1957. június totta az MS szágos párt országos pá ha szabad használni — dátumát” egyenrangú szussal. (Az sem rendez a MKP is o a felszabad detkor, 1945 össze ilyen. Létét és sz rendkívüli szönheti.

Mintegy telt el az fegyveres fé se, az ors rendjének a megújuló fellépése és óta. A kons jesen halad- les 1957 má fogadta a molóajtí tev további mü elveit. Ideje hogy a pár munkájában ség minden leg méretet hogy a párt számot vess — szembe is, de főleg hogyan gor ben a magy fejlődésének fejezzék el a szocialista

De vajon történt-e me 1956. novem nyaráig? Va ez az értel lő folyamata rozóban az lenes Közpő nak 1956. d reható vitáj foglalásában galmazást. A nyének és lom okait, a rülhetlenül politikai, ga zeti, az egé rendszer mu sát, a pártm sőt a komm tást illető fő elveiben nyesen! — cemberi hat mutatás é munkált is ben a párt, munisták es

Csakhogy vagy akár e gadása álta hajtása, meg pi gyakorla szen ezen a nak az ügyé értelmezése mindig és e esik egybe. lódás” korá megfigyelhet zás és a Mo zott. S min a helyzet, fennáll az lönségek és zó viták le

Különösen kelését illet ményeltetés állapította párttervezé előzménye e pítasnak az március 7-é ságban Eszt címmel cikk zsef, a régi pártvezetés MDP ideoló lis munká személyisége abból kiind ellenforradat jobboldali h elleni harc kifogásolta, te — a pár ban és gyak ban eluralko dogmatikus „Békülékeny ta a pártvez gada el az munista mo tása érdekét és képvisel akik képtel tak az MSZ jának követ bírálták, eli állították. A

Elkötelezettség a szocialista megújulásra

Harminc évvel ezelőtt, 1957. június 27-29-én tartotta az MSZMP első országos pártértekezletét. Az országos pártkonferencia — ha szabad ezt a kifejezést használni — „rangját, mandátumát” illetően nem egyrangú a pártkongresszussal. (Az MSZMP azóta sem rendezett hasonlókat, és a MKP is csak közvetlenül a felszabadulás utáni kezdetkor, 1945 májusában ült össze ilyen tanácskozással.) Létét és szerepét tehát a rendkívül helyzetnek köszönheti.

Mintegy hét és fél hónap telt el az ellenforradalmi fegyveres felkelés leküzdése, az ország törvényes rendjének helyreállítása, és a megújuló párt, az MSZMP fellépése és programadása óta. A konszolidáció erőteljesen haladt, az országgyűlés 1957 májusában már elfogadta a kormány beszámolóját tevékenységéről, és további működésének alapelveit. Ideje volt annak, hogy a párt is felszámolja munkájában az ideiglenesség minden vonását. És főleg megérett a helyzet arra, hogy a párt, a kommunisták számot vessenek magukkal — szembe nézve a múlttal is, de főleg eldöntve azt, hogyan gondolják a jövőben a magyar társadalom fejlődésének irányítását, kifejezve elkötelezettségüket a szocialista megújulásra.

De vajon mindez nem történt-e meg már addig, 1956. november 4-től 1957 nyaráig? Valóban megindult ez az értékelő és ártérítő folyamat, és legmeghatározóbban az MSZMP Ideiglenes Központi Bizottságának 1956. decemberi melyreható vitájában és állásfoglalásában kapott megfogalmazást. Az 1956-os események és az ellenforradalom okait, az azokból elkerülhetetlenül levonandó politikai, gazdasági, szervezeti, az egész intézményrendszer munkáját és stílusát, a pártmunka mikéntjét, sőt a kommunista magartatást illető tanulságokat — fő elveiben mindmáig érvényesek! — felvázolta a decemberi határozat. Ez az új megfogalmazás érvényesült és munkáit is 1957 első felében a párt, az egyes kommunisták cselekvésében.

Csak hogy egy határozat, vagy akár egy politika elfogadása általában, és végrehajtása, megvalósítása a napi gyakorlatban, sőt — hiszen ezen állnak vagy bukhatnak az ügyek — lényegbeli értelmezése bizony nem mindig és nem mindenkinél esik egybe. Ez a „fáziseltolódás” korábban is, ma is megfigyelhető az elhatározás és a megvalósítás között. S minél bonyolultabb a helyzet, annál inkább fennáll az értelmezési különbségek és ebből következő viták lehetősége.

Különösen a „múlt értékelését illetően van véleményeltérés pártunkban” — állapította meg az országos pártértekezlet is. A látható előzménye ennek a megállapításnak az volt, hogy 1957. március 7-én a Népszabadságban Eszmei tisztaság! címmel írt Révai József, a régi, Rákosi-féle pártvezetés egykori tagja, az MDP ideológiai és kulturális munkájának irányító személyisége. Révai József, abból kiindulva, hogy az ellenforradalom után a jobboldali hibák és nézetek elleni harc áll az előtérben, kifogásolta, hogy — szerinte — a párt propagandájában és gyakorlati munkájában eluralkodott a szektás, dogmatikus hibák bírálata. „Békülékenységgel” vádolta a pártvezetést, és nem fogadta el azt, hogy a kommunista mozgalom megújítása érdekében a régi vezetése képviselőit, és azokat, akik képtelennek mutatkoztak az MSZMP új politikájának követésére, nyíltan bírálták, elítélték és félreállították. A párt kétfrontos

— a jobboldali és baloldali elvtelenség ellen egyaránt fellépő — harca helyébe Révai lényegében egyfrontos harcot akart állítani, illetve visszaállítani. A Népszabadságban vita kerekedett Révai József cikke körül, és a pártvezetetésben, de általában az életkülönböző közelemben is szenvedélyes eszmecsere tárgya volt a cikk és annak megállapításai.

Ebben a nyílt polémiában a felszínre került — egyébként törvénytörően —, hogy Révai nézeti jócskán egyetértésre találtak a pártvezetetésben is, különösen a régi párttagok sorában. Sokan saját szektás hibáikat és még kellően felül nem vizsgált, lényegében dogmák, szektás maradványokkal átszított nézeteiket vélték igazolva látni egy olyan tekintélyes kommunista ideológus által, mint amilyen Révai József volt. Ezek az elvtársak, akik valóságos és annak vélt szocialista pozíciók védelmében léptek fel, radikálisabb intézkedéseket követeltek az — úgymond — ellenforradalmárokat és az ingadozókat ellen is; megfeleltek, vagy soha el sem fogadták azt a tanulságot, hogy az MDP hibái és a régi pártvezetés bűnei miatt zilálódott szét a párt megbízása, és ez nagyban hozzájárult az ellenforradalom felülkerekedéséhez.

Az országos pártértekezleten Révai József szónoki hévvel lényegében megismételte nézeteit, és abból kiindulva, hogy az áruslás és a tévedés között nagy különbség van, a Nagy Imre csoportnak és a körükre se regletteknek kizárását követelte nemcsak a pártból, hanem a politikai életből, míg a Rákosi-féle „tévedőknek” megbocsátást kívánt. Az azonos végeredménytől függetlenül különbséget tett a jobb- és „baloldali” elhajlás között, az utóbbit tulajdonképpen bocsánatos bűnnek minősítette. (Ez különben azóta is oly sokszor tapasztalható jelenség nemcsak a magyar, de bizony a nemzetközi kommunista mozgalomban is!)

A pártértekezlet, beható, nyílt eszmecsere után, visszautasította ezeket a nézeteket. Kádár János válaszbeszédében szemébe vágta Révai Józsefnek, hogy a tanácskozáson „a bukott vezetőség zászlaját lobogtatta meg”. A határozat pedig, legfőbb tanulságul, hangsúlyozta: „rendkívül fontos, hogy soha többé sem jobbra, sem balra ne engedjük eltéríteni a pártot a helyes útról”. Hiszen a legszembeesőbb tanulság volt egyébként a magyar 1956-tól is, hogy ezek az elhajlások 1953-tól kezdve kölcsönösen erősítve egymást, ásták alá hazánkban a szocializmus ügyét, sodorták a katasztrófa felé az országot.

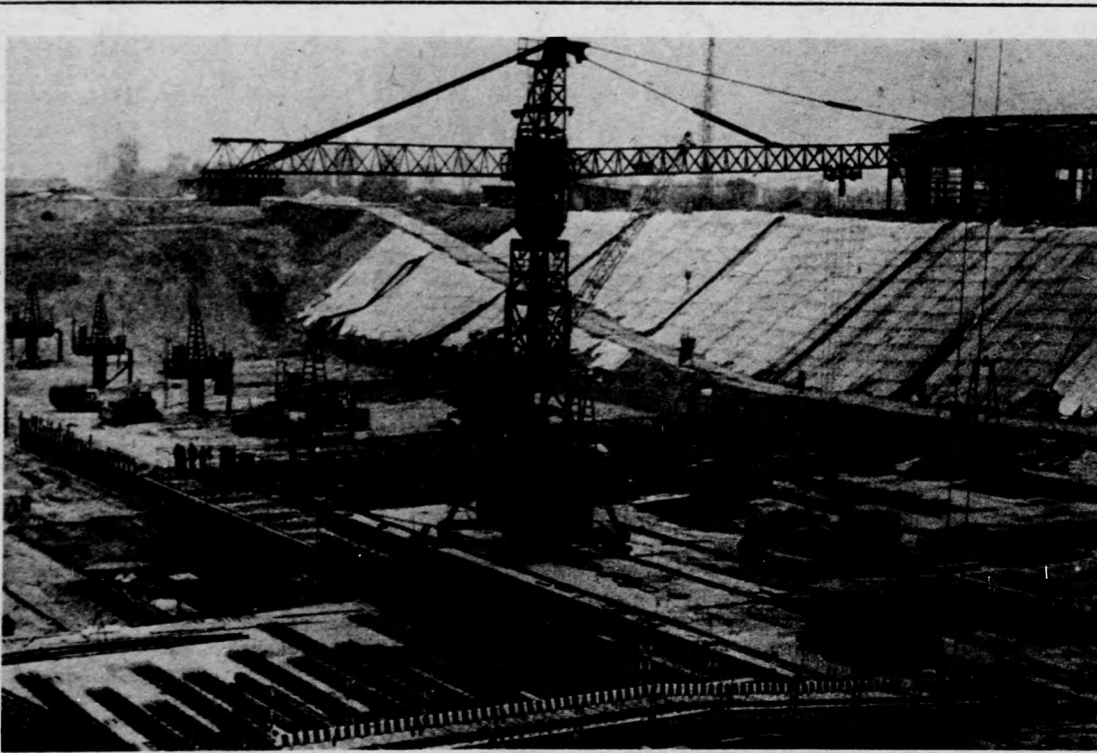
Ebből a politikai álláspontból kiindulva a pártér-

tekezlet igyekezett újra fogalmazni a párt helyét, szerepét, működési elveit és a kommunisták magartási formáit. A párt, mint a szocialista építés eszköze arra van, hogy a nép harcait szervezze, vezesse, és ilyen értelemben, valamint az egyes kommunisták munkájával, példájával is szolgálja a népet. A párttevékenység próbája és mértéke mindig a tömegekkel való kapcsolatainak állapota. A tömegkapcsolatok erejének, működésének legfőbb feltétele persze, hogy a párt helyesen határozza meg politikáját. De új módon kellett megközelíteni a tömegszervezetek feladatait is, ekkoriban mindenekelőtt a szakszervezetekét és a még felépítés szakaszában lévő KISZ-t, de mind inkább a Hazafias Népfrontot is, hiszen már ekkor is helyesen értékelték, hogy az egypártrendszer körülményei között különleges funkciói, gazdagodó szerepe van a párttagok és pártönkivüliek, a párt és a tömegek közötti kapcsolat megszilárdításában, a szocializmust igenlő nemzeti egység megteremtésében.

Kevésbé szó esett — bár az 1956. november, decemberben hozott intézkedések indítékait és alapelveit megemlékeztek —, a gazdasági reformokról. A széles körű reformokra ekkor még sem az átfogó, elvileg és tudományosan megalapozott koncepciók nem voltak kézen — bár folyt bizonyos elemző munka ebben az irányban —, s főleg a gazdasági kérdések és szemléleti tételek nem álltak rendelkezésre. De egy sor kedvező változtatás — így főleg a begyűjtési rendszer felszámolása —, és mindezeknek a további munka megváltoztathatlan alapelveiként való elismerése a pártértekezlet társadalomépítést megújító szellemét bizonyította. Valamegyest korlátozottan, de az eszellel érvényesült a kulturális terület további útjának megítélésében is.

Az MSZMP országos pártértekezlete tehát a politikai harcra egy nagyon nehéz és összetett időszakban egyértelmű orientációt és a későbbi évtizedekre is kiható jellegzetes stílust adott a pártnak és általa az államvezetésnek is. Ha a szocialista átalakulást a szüntelen megújulásnak, a változó feltételekhez való alkalmazkodásnak tekintjük, akkor ezt a tanácskozási méltán ítélték olyan eseménynek, amely ilyen folyamathoz adott impulzust, meggyőződést, elhatározottságot. Újra bebizonyosodott, és ez a mához is szóló emlékeztető, hogy a kommunisták nyílt, alkotó szellemű eszmecsereje, különösen rendkívüli helyzetekben, az eredményes közös cselekvés kulcsa, elengedhetetlen feltétele.

Nemes János

Épül a bős-nagymarosi vízelvezetőrendszer duzzasztóműve és hajószilipje

„A hetedik gyerek szerencsés”

A RIPORTALANY: BARTHA ISTVÁN

Beszégetőpartnerem kicsit leéptünk ahhoz a korszakhoz képest. — Miért, ma mi van szerencsés? — Ma inkább az a jellemző, hogy a kötelező feladatok szintjéig „bemérjük magunkat”, utána semmi — a többletvállalás, társadalmi munka manapság nem jellemző. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy ilyenek nincsenek.

Egy kemény anyagból építjük meg a tanulóműhelyt. Ezzel a gyakorlati képzést alapoztuk meg. Mindenki csinálta — sikerélményünk volt, büszkéek voltunk rá.

— Nemcsak erre gondoltam. Akkoriban egy-két beszélgetésre meghívták a fiatal értelmiségiekhez. Szívesen emlékezem okos gyülekezésekre! Aktív, szókimerő, érdeklődő fiatalok voltak.

— Így volt. A KISZ vb közel fele egyetemi végzettségű volt — többen ma is itt vannak, felelős beosztásban. Nagykorát vitatkoztunk: mit tegyünk és hogyan? Eleven közösség volt, eredmények fényjébe.

— Most szeretném, ha arról beszélne, amikor a KISZ megyei első titkára lettél. Hogyan győztek meg, hiszen szerettél itt lenni, mint mondtad!

— Élesen emlékszem, egy éjszaka zajlott le. Ekkor született a kislányom, ezen az északon. Nekem konzultálnom kellett a jegelletekkel. Úgy, hogy a jegelleteset is megírtam. Igent mondtam, így döntöttünk. Az adott bátorságot, hogy közös munkáról volt szó. Saját szerepem abban látom, hogy megszerzem és megnyerjem a fiatalokat.

— Végleges döntésnek szántad?

— Sosem mertem arra gondolni, hogy ilyen pályára lépjek. Vállalatnál kezdtem, idős szakik neveltek. Szerettem a konkrét feladatokat. Itt jelenik meg az eredmény is. Ez közelebb áll hozzám. Kerülővel, de látod, visszajöttem!

— Mikor vetted észre, hogy a politikai munka más szerep és stílusváltás?

— Tudtam, tisztában voltam vele. Egyáltalán egy vezetőnek nem szabad a részletekben elmerülnie. A folyamatokat kell látnia, különben zsákutcába kerül. A fő feladatot kell látni és a döntések hatásvizsgálatát elvégezni.

— A megyei KISZ-ben mi volt ez a fő feladat?

— A reformfolyamat elindult, sőt döntések születtek. Ezek alakították a KISZ tevékenységét is. Lazált a centrális elemek köre. Elindulhatott egy-egy politikai cél másfajta megoldása. Előretört a helyi politika lehetősége, szabadabb gondolkodás indult el. Ez több szinten volt a mozgalomba és többet kihozott az emberek közül. A KISZ a rétegződés gondolatára is reagált, ha nem is teljes sikerrel. Jelszavunk arccal az alapszervezetek felé.

— Pártfunkcióból kerülte a vezérigazgatói székbe. Nem volt nehéz a váltás?

— Az ifjúsági mozgalom kiváló iskola volt, megtanított az emberi viszonyok kezelésére, politikai kultúrát szedtem fel. Közben szinte folyamatosan tanultam. Elvégeztem a Politikai Főiskola gazdaságpolitikai szakát. Helyzetismerettel rendelkeztem. Ma is személyesen ismerem a dolgozókat 60-70 százalékát. És kezdtek el tovább tanulni, kényszer nélkül. Ma sokan vezetőik ezek közül.

Hosszasan beszélgettünk arról, mit jelent egy vesztéses, alaphiányos vállalat talpraállításának gondolata, melyet szánáltak. Népszerepűtlen feladat rövid távon újabb áldozatot kérni azoktól, akik vesztéseket érzik magukat. Ma, mint a vezérigazgató elmondta, jegyzik a Hajdúsági Iparműveket. De nem könnyű talpon maradni olyan években, amikor gyakran nem a jó és rossz, hanem a rossz és kevésbé rossz között kell mérlegelni.

— Ezek szerint tevékenységetek egyik eredményének tartod, hogy sokoldalúan művelt, képzettségét növelő gárda került ki a KISZ-szervezet bábáskodásával is?

— Mindenképpen. Nőtt a szakmunkások felkészültségi szintje. A szakmunkás-képzés vállalati bázisát akkor teremtettük meg. A zászlóvivője a KISZ volt. Elavult például az energiaszolgáltatás. Az új telepítésével feleslegessé vált a kazánház és a kémény. Ezt megkapta a vállalati KISZ-szervezet. A felrobbantott

— Ekkor jöttetek ti — jöttünk mi — a szabadidő kollektív felhasználásával! Ez valóban a nagy lehetőség volt az ifjúsági szervezeti életben?

— Valóban. A szabadidő-felhasználást programként fogalmaztuk meg. Sokan kezdtek el tovább tanulni, kényszer nélkül. Ma sokan vezetőik ezek közül.

— Ekkor jöttetek ti — jöttünk mi — a szabadidő kollektív felhasználásával! Ez valóban a nagy lehetőség volt az ifjúsági szervezeti életben?

— Valóban. A szabadidő-felhasználást programként fogalmaztuk meg. Sokan kezdtek el tovább tanulni, kényszer nélkül. Ma sokan vezetőik ezek közül.

— Ekkor jöttetek ti — jöttünk mi — a szabadidő kollektív felhasználásával! Ez valóban a nagy lehetőség volt az ifjúsági szervezeti életben?

— Valóban. A szabadidő-felhasználást programként fogalmaztuk meg. Sokan kezdtek el tovább tanulni, kényszer nélkül. Ma sokan vezetőik ezek közül.

István Bartha

Mojzesné Székely Katalin

Elkötelezettség a szocialista megújulásra

Harminc évvel ezelőtt, 1957. június 27-29-én tartotta az MSZMP első országos pártértekezletét. Az országos pártkonferencia — ha szabad ezt a kifejezést használni — „rangját, mandátumát” illetően nem egyenrangú a pártkongresszussal. (Az MSZMP azóta sem rendezett hasonlókat, és a MKP is csak közvetlenül a felszabadulás utáni kezdetkor, 1945 májusában ült össze ilyen tanácskozásra.) Letét és szerepét tehát a rendkívüli helyzetnek köszönheti.

Mintegy hét és fél hónap telt el az ellenforradalmi fegyveres felkelés leküzdése, az ország törvényes rendjének helyreállítása, és a megújuló párt, az MSZMP fellelése és programadása óta. A konszolidáció erőteljesen haladt, az országgyűlés 1957 májusában már elfogadta a kormány beszámolóját tevékenységéről, és további működésének alapelveit. Ideje volt annak, hogy a párt is feldolgozza munkájában az ideiglenesség minden vonását. És főleg megérett a helyzet arra, hogy a párt, a kommunisták számot vessenek magukkal — szembe nézve a múlttal is, de főleg eldöntve azt, hogyan gondolják a jövőben a magyar társadalom fejlődésének irányítását, kifejezzék elkötelezettségüket a szocialista megújulásra.

De vajon mindez nem történt-e meg már addig, 1956. november 4-től 1957 nyaráig? Valóban megindult ez az értékelő és átértékelő folyamat, és legmeghatározóbban az MSZMP Ideiglenes Központi Bizottságának 1956. decemberi mélyreható vitájában és állásfoglalásában kapott megfogalmazást. Az 1956-os események és az ellenforradalom okait, az azokból elkerülhetetlenül levonandó politikai, gazdasági, szervezeti, az egész intézményrendszer munkáját és stílusát, a pártmunka mikéntjét, sőt a kommunista magatartást illető tanulságokat — fő elveiben mindmáig érvényesnek! — felvázolta a decemberi határozat. Ez az útmutatás érvényesült és munkált is 1957 első félévében a párt, az egyes kommunisták cselekvésében.

Csak hogy egy határozat, vagy akár egy politika elfogadása általában, és végrehajtása, megvalósítása a napi gyakorlatban, sőt — hiszen ezen állnak vagy buknak az ügyek — lényegbeli értelmezése bizony nem mindig és nem mindenkinél esik egybe. Ez a „fáziseltolódás” korábban is, ma is megfigyelhető az elhatározás és a megvalósítás között. S minél bonyolultabb a helyzet, annál inkább fennáll az értelmezési különbségek és ebből következő viták lehetősége.

Különösen a „múlt értékelését illetően van véleményeltérés pártunkban” — állapította meg az országos pártértekezlet is. A látható előzménye ennek a megállapításnak az volt, hogy 1957. március 7-én a Népszabadságban Eszmei tisztaságot! címmel cikket írt Révai József, a régi, Rákosi-féle pártvezetés egykori tagja, az MDP ideológiai és kulturális munkájának irányító személyisége. Révai József, abból kiindulva, hogy az ellenforradalom után a jobboldali hibák és nézetek elleni harc áll az előtérben, kifogásolta, hogy — szerinte — a párt propagandájában és gyakorlati munkájában eluralkodott a szektás, dogmatikus hibák bírálata. „Békülékenységgel” vádolta a pártvezetést, és nem fogadta el azt, hogy a kommunista mozgalom megújítása érdekében a régi vezetés képviselőit, és azokat, akik képtelennek mutatkoztak az MSZMP új politikájának követésére, nyíltan bírálták, elítélték és félreállították. A párt kétfrontos

tekezet igyekezett újra foglalmazni a párt helyét, szerepét, működési elveit és a kommunisták magatartási formáit. A párt, mint a szocialista építés eszköze arra van, hogy a nép harcát szervezze, vezesse, és ilyen értelemben, valamint az egyes kommunisták munkájával, példájával is szolgálja a népet. A párttevékenység próbája és mértéke mindig a tömegekkel való kapcsolatainak állapota. A tömegkapcsolatok erejének, működésének legfőbb feltétele persze, hogy a párt helyesen határozza meg politikáját. De új módon kellett megközelíteni a tömegszervezetek feladatait is, ekkoriban mindenképp a szakszervezeteket és a még felépítés szakaszában lévő KISZ-ét, de mind inkább a Hazafias Népfrontot is, hiszen már ekkor is helyesen értékelték, hogy az egypártrendszer körülményei között különleges funkciói, gazdagító szerepe van a párttagok és pártönkivüliek, a párt és a tömegek közötti kapcsolat megszilárdításában, a szocializmus tényleges nemzeti egység megerősítésében.

Kevesebb szó esett — bár az 1956. november, decemberben hozott intézkedések indítékait és alapelveit megemlékeztek — a gazdasági kérdésekről. A széles körű reformokra ekkor még sem az átfogó, elvileg és tudományosan megalapozott koncepciók nem voltak készen — bár folyt bizonyos elemző munka ebben az irányban —, s főleg a gazdasági és személyi feltételek nem álltak rendelkezésre. De egy sor kedvező változtatás — így főleg a végzetési rendszer felszámolása —, és mindezeknek a további munka megvalósíthatatlanságát alapelveiként való elismerése a pártértekezlet társadalomépítést megújító szellemét bizonyította. Valamelyest korlátozottan, de ez a szellem érvényesült a kulturális terület további útjának megítélésében is.

Az országos pártértekezleten Révai József szónoki hévvel lényegében megismételte nézeteit, és abból kiindulva, hogy az árulás és a tévedés között nagy különbség van, a Nagy Imre csoportnak és a körükre szabott kizárását követelte nemcsak a pártból, hanem a politikai életből, míg a Rákosi-féle „tévedőknek” megbocsátást kívánt. Az azonos végeredménytől függetlenül különbséget tett a jobb- és „baloldali” elhajlás között, az utóbbit tulajdonképpen bocsánatos bűnnek minősítette. (Ez különben azóta is oly sokszor tapasztalható jelenség nemcsak a magyar, de bizony a nemzetközi kommunista mozgalomban is!)

A pártértekezlet, beható, nyílt eszmecsere után, vizsaszatásította ezeket a nézeteket. Kádár János válaszbeszédében szembe vágta Révai Józsefnek, hogy a tanácskozáson „a bukott vezetőség zászlaját lobogtatta meg”. A határozat pedig, legfőbb tanulságul, hangsúlyozta: „rendkívül fontos, hogy soha többé sem jobbra, sem balra ne engedjük elteríteni a pártot a helyes útról”. Hiszen a legszembezőbb tanulság volt egyébként a magyar 1956-tól is, hogy ezek az elhajlások 1953-tól kezdve kölcsönösen erősítve egymást, ásták alá hazánkban a szocializmus ügyét, sodorták a katasztrófa felé az országot. Ebből a politikai álláspontból kiindulva a pártér-

tekezlet igyekezett újra foglalmazni a párt helyét, szerepét, működési elveit és a kommunisták magatartási formáit. A párt, mint a szocialista építés eszköze arra van, hogy a nép harcát szervezze, vezesse, és ilyen értelemben, valamint az egyes kommunisták munkájával, példájával is szolgálja a népet. A párttevékenység próbája és mértéke mindig a tömegekkel való kapcsolatainak állapota. A tömegkapcsolatok erejének, működésének legfőbb feltétele persze, hogy a párt helyesen határozza meg politikáját. De új módon kellett megközelíteni a tömegszervezetek feladatait is, ekkoriban mindenképp a szakszervezeteket és a még felépítés szakaszában lévő KISZ-ét, de mind inkább a Hazafias Népfrontot is, hiszen már ekkor is helyesen értékelték, hogy az egypártrendszer körülményei között különleges funkciói, gazdagító szerepe van a párttagok és pártönkivüliek, a párt és a tömegek közötti kapcsolat megszilárdításában, a szocializmus tényleges nemzeti egység megerősítésében.

Kevesebb szó esett — bár az 1956. november, decemberben hozott intézkedések indítékait és alapelveit megemlékeztek — a gazdasági kérdésekről. A széles körű reformokra ekkor még sem az átfogó, elvileg és tudományosan megalapozott koncepciók nem voltak készen — bár folyt bizonyos elemző munka ebben az irányban —, s főleg a gazdasági és személyi feltételek nem álltak rendelkezésre. De egy sor kedvező változtatás — így főleg a végzetési rendszer felszámolása —, és mindezeknek a további munka megvalósíthatatlanságát alapelveiként való elismerése a pártértekezlet társadalomépítést megújító szellemét bizonyította. Valamelyest korlátozottan, de ez a szellem érvényesült a kulturális terület további útjának megítélésében is.

Az országos pártértekezleten Révai József szónoki hévvel lényegében megismételte nézeteit, és abból kiindulva, hogy az árulás és a tévedés között nagy különbség van, a Nagy Imre csoportnak és a körükre szabott kizárását követelte nemcsak a pártból, hanem a politikai életből, míg a Rákosi-féle „tévedőknek” megbocsátást kívánt. Az azonos végeredménytől függetlenül különbséget tett a jobb- és „baloldali” elhajlás között, az utóbbit tulajdonképpen bocsánatos bűnnek minősítette. (Ez különben azóta is oly sokszor tapasztalható jelenség nemcsak a magyar, de bizony a nemzetközi kommunista mozgalomban is!)

A pártértekezlet, beható, nyílt eszmecsere után, vizsaszatásította ezeket a nézeteket. Kádár János válaszbeszédében szembe vágta Révai Józsefnek, hogy a tanácskozáson „a bukott vezetőség zászlaját lobogtatta meg”. A határozat pedig, legfőbb tanulságul, hangsúlyozta: „rendkívül fontos, hogy soha többé sem jobbra, sem balra ne engedjük elteríteni a pártot a helyes útról”. Hiszen a legszembezőbb tanulság volt egyébként a magyar 1956-tól is, hogy ezek az elhajlások 1953-tól kezdve kölcsönösen erősítve egymást, ásták alá hazánkban a szocializmus ügyét, sodorták a katasztrófa felé az országot. Ebből a politikai álláspontból kiindulva a pártér-

„A hetedik gyerek szerencés”

A RIPTORTALANY: BARTHA ISTVÁN

Beszélgőpartnerem kielencgyermekes föld nélküli szegényparaszt családból való. Ebben foglalta össze mondanivalóját a gyökereiről. Először szabódott a nyilatkozattól, mondván: nem a legjobb riportalany. Azután néhány órán át nyomdakész mondatokban adott választ minden kérdésemre. Ezek közül elsőt az választottam, amely egyedi ebben a sorozatban. Bartha István ugyanis három cikluson át volt országgyűlési képviselő. Így emlékezik erre:

— Hogy is kezdjem? Hogy képviselő lehettem, az az ifjúsági mozgalom segítségével történt. A KISZ MB volt a jelölő. 1968-ban kezdődött és három cikluson át tartott. És persze sohasem hittem, hogy erre egyedül én vagyok alkalmas. Több száz és több ezer más fiatal is alkalmas lett volna. De hát mondtam: hetedik gyermekem születtem.

— Nem sokan lehettek ott akkoriban korosztályodból!

— Nem bizony. A legfiatalabb képviselő voltam. Emellett az országgyűlési képviselői karába is beválasztottak, egyik jegyzője voltam az országgyűlési elnökségének. Ez külön szerencsés a pulpituson ül az ember az elnökkel. Szoktalan volt, míg fej nem oldódottam.

— Úgy érzed, képviselőt minket?

— Mindent megtettem és ezt választóim ellenőrizték is. Többször fel is szólaltam. Noha az a gyakorlat megszűnt, hogy valamit „majd kijár” a képviselő, azért sok minden létesült abban a nyírségi térségben — a megye legelmaradottabb területén — amely a körzetem volt.

— Ez volt közéleti múltad egyik terepe. De ma azokról az évekről is szeretnék beszélni veled, amelyeket az ifjúsági szervezetben töltöttél. Előjáróban jegyezzük meg, hogy 1957—1970 között itt, a Hajdúsági Iparműveknél dolgoztál. A gépipari technikumból kerültél ide egyenest. Voltál esztergályos, diszpecser, üzemeteknikus, műszakvezető, főgépész. És most, 1979-től vezérigazgató vagy. Nézzük meg, mi történt veled akkoriban és közben!

— Először a gyári évekről. A gyermekmozgalomban találkoztam a közösség élményével. Később inspirált, hogy ezt kell csinálni. A gépipari technikumban pedig kiváló tanári testület volt és nagy szakmai elhivatottságú oktatók. Képesek voltak a szocializmus (akkori) értékeivel ellátni a diákokat. Rajtuk volt a diákok nyoma. Akkor nem tanultam tovább: kellett a kereset, kellett a pénz. Ez a korszak sok újat adott és megbecsülendő. Sok értéket nem is mentettük át és ez hiányzik: öntevékenység,

lelkesség, aktivitás. Egy kicsit leépültünk ahhoz a korszakhoz képest.

— Miért, ma mi vanszerinted?

— Ma inkább az a jellemző, hogy a kötelező feladatok szintjéig „bemérjük magunkat”, utána semmi — a többletvállalás, társadalmi munka manapság nem jellemző. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy ilyenek nincsenek.

— Igy volt. A KISZ vb közel fele egyetemi végzettségű volt — többen ma is itt vannak, felelős beosztásban. Nagyon vitatkoztunk: mit tegyünk és hogyan? Eleven közösség volt, eredmények fénylik.

— Most szeretném, ha arról beszélne, amikor a KISZ megyei első titkára lettél. Hogyan győztek meg, hiszen szeretől itt lenni, mint mondtad!

— Élesen emlékszem, egy éjszaka zajlott le. Ekkor született a kislányom, ezen az északán. Nekem konzultálnom kellett a jegyilletéssel. Úgy, hogy a szülészeti is megírtam. Igent mondtam, így döntöttünk. Az adott bátorságot, hogy közös munkáról volt szó. Saját szerepem abban látom, hogy megszervezzem és megnyerjem a fiatalokat.

— Hogyan reagált erre akkor az „egyszerű” KISZ-tag? Üzemi KISZ-titkár voltál, te ezt jól tudod.

— Sokkal pozitívabban, mint ma. Az okát is elmondom: ezekért a vállalásokért mi — közösen — eredmény esetén nagy pénzeket kaptunk a vállalatól. Megvolt a közvetlen érdekeltség. A KISZ-szervezetek igen jó anyagi helyzetben voltak. Sok pénz volt a takarékból, sokszor több, mint a vállalat egy számláján. Ezt a pénzt ifjúsági célokra használtuk fel. Ez a közösségi értéket is erősítette.

— Szerintem ma erősebb az anyagi érdekeltség, bár igaz, a közösségi kötelekezet ez inkább lazítja.

— Ma többet dolgozunk, mint akkoriban. A tervutasításos rendszert eltűnt az egyszerű végrehajtóként. Ez számított jó magatartásnak. Ha többet tettünk: kiváló vállalat lettünk. Más kérdés, mennyibe került ez az államnak. Ez volt a politikai feladat is: a végrehajtás gazdasági politikai és termelési kérdéseknek. Erre szerveződött a KISZ is. Ez nem zárta ki a kezdeményezést és a jó ötleteket, de nem presztise ki az emberekből és kollektívákban, amire képesek.

— De több volt a szabadidő!

— Kétségtelen, sokkal több. Hiszen abban az időszakban nem voltak gémművek. Nem volt olyan intenzív a második és a harmadik gazdaság, ahová már tömegesen járnak az emberek éppen azért, hogy többletmunkával legalább az életrétvőjüket tartani tudják.

— Ekkor jöttetek ti — jöttünk mi — a szabadidő kollektív felhasználásával! Ez valóban a nagy lehetőség volt az ifjúsági szervezet életében?

— Valóban. A szabadidő-felhasználást programként foglalmaztuk meg. Sokan kezdtek el tovább tanulni, kényszer nélkül. Ma sokan vezetők ezek közül.

— Ezek szerint tevékenységek egyik eredményének tartod, hogy sokoldalúan művelt, képzettségét növelő garda került ki a KISZ-szervezet bábáskodásával is?

— Mindenképpen. Nőtt a szakmunkások felkészültségi szintje. A szakmunkásképzés vállalati bázisát akkor teremtettük meg. A zászlóvivője a KISZ volt, Elavult például az energiaszolgáltatás. Az új telepítésével feleslegessé vált a kazánház és a kémény. Ezt megkapta a vállalati KISZ-szervezet. A felrobbantott

kémény anyagából építettük meg a tanulóműhelyt. Ezzel a gyakorlati képzést alapoztuk meg. Mindenki csinálta — sikerélményünk volt, büszké voltunk rá.

— Nemcsak erre gondoltam. Akkoriban egy-két beszélgetésre meghívták a fiatal értelmiségiekhez. Szívesen emlékezem okos gyülekezésekre! Aktív, szókimerő, érdeklődő fiatalok voltak.

— Igy volt. A KISZ vb közel fele egyetemi végzettségű volt — többen ma is itt vannak, felelős beosztásban. Nagyon vitatkoztunk: mit tegyünk és hogyan? Eleven közösség volt, eredmények fénylik.

— Most szeretném, ha arról beszélne, amikor a KISZ megyei első titkára lettél. Hogyan győztek meg, hiszen szeretől itt lenni, mint mondtad!

— Élesen emlékszem, egy éjszaka zajlott le. Ekkor született a kislányom, ezen az északán. Nekem konzultálnom kellett a jegyilletéssel. Úgy, hogy a szülészeti is megírtam. Igent mondtam, így döntöttünk. Az adott bátorságot, hogy közös munkáról volt szó. Saját szerepem abban látom, hogy megszervezzem és megnyerjem a fiatalokat.

— Hogyan reagált erre akkor az „egyszerű” KISZ-tag? Üzemi KISZ-titkár voltál, te ezt jól tudod.

— Sokkal pozitívabban, mint ma. Az okát is elmondom: ezekért a vállalásokért mi — közösen — eredmény esetén nagy pénzeket kaptunk a vállalatól. Megvolt a közvetlen érdekeltség. A KISZ-szervezetek igen jó anyagi helyzetben voltak. Sok pénz volt a takarékból, sokszor több, mint a vállalat egy számláján. Ezt a pénzt ifjúsági célokra használtuk fel. Ez a közösségi értéket is erősítette.

— Szerintem ma erősebb az anyagi érdekeltség, bár igaz, a közösségi kötelekezet ez inkább lazítja.

— Ma többet dolgozunk, mint akkoriban. A tervutasításos rendszert eltűnt az egyszerű végrehajtóként. Ez számított jó magatartásnak. Ha többet tettünk: kiváló vállalat lettünk. Más kérdés, mennyibe került ez az államnak. Ez volt a politikai feladat is: a végrehajtás gazdasági politikai és termelési kérdéseknek. Erre szerveződött a KISZ is. Ez nem zárta ki a kezdeményezést és a jó ötleteket, de nem presztise ki az emberekből és kollektívákban, amire képesek.

— De több volt a szabadidő!

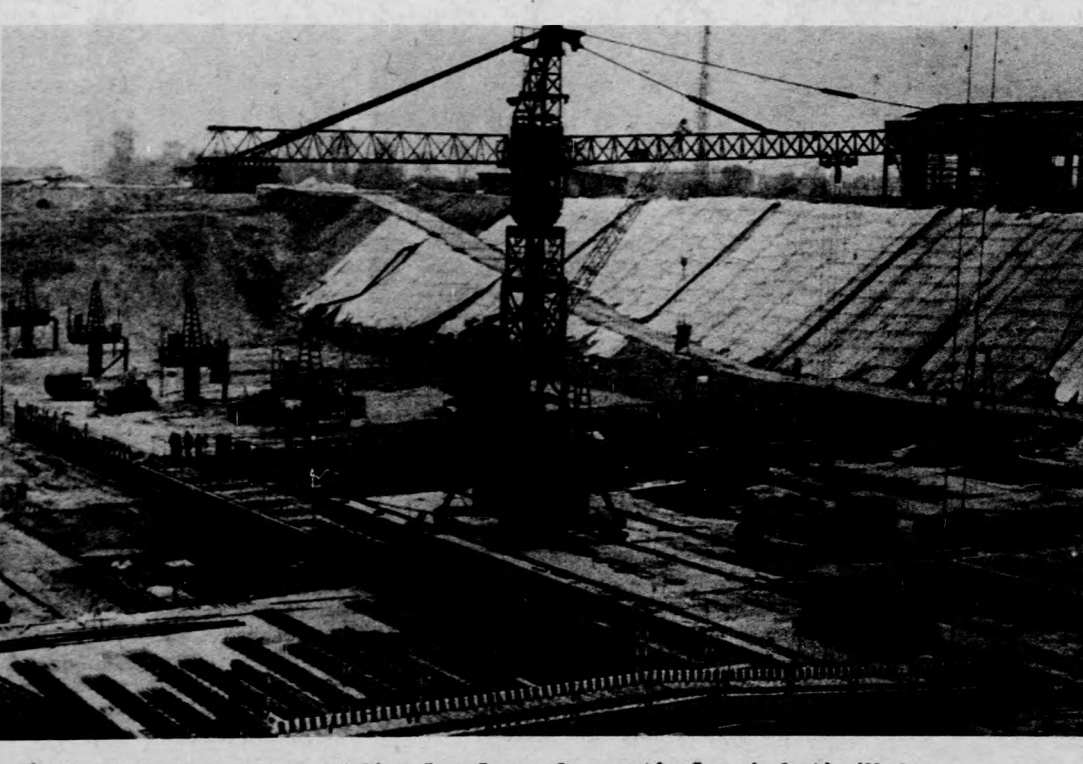
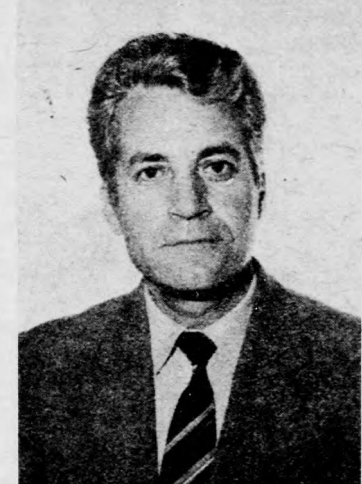
— Kétségtelen, sokkal több. Hiszen abban az időszakban nem voltak gémművek. Nem volt olyan intenzív a második és a harmadik gazdaság, ahová már tömegesen járnak az emberek éppen azért, hogy többletmunkával legalább az életrétvőjüket tartani tudják.

— Ekkor jöttetek ti — jöttünk mi — a szabadidő kollektív felhasználásával! Ez valóban a nagy lehetőség volt az ifjúsági szervezet életében?

— Valóban. A szabadidő-felhasználást programként foglalmaztuk meg. Sokan kezdtek el tovább tanulni, kényszer nélkül. Ma sokan vezetők ezek közül.

— Ezek szerint tevékenységek egyik eredményének tartod, hogy sokoldalúan művelt, képzettségét növelő garda került ki a KISZ-szervezet bábáskodásával is?

— Mindenképpen. Nőtt a szakmunkások felkészültségi szintje. A szakmunkásképzés vállalati bázisát akkor teremtettük meg. A zászlóvivője a KISZ volt, Elavult például az energiaszolgáltatás. Az új telepítésével feleslegessé vált a kazánház és a kémény. Ezt megkapta a vállalati KISZ-szervezet. A felrobbantott

Épül a bős-nagymarosi vízelcsőrendszer duzzasztóműve és hajószlipje

Mojzesné Székely Katalin

TRENCSEN 1910. V. 17.

NAGYSÁGOS
BELLUSI BAROSS JUSZTIN URNAK
 TRENCSEN VÁRMEGYE ALISPÁNÁNAK

LEGFELSŐBB KITÜNTETÉSE
 ALKALMÁBÓL A VÁRMEGYE
 KÖZÖNSÉGE ÁLTAL TISZTE-
 LETÉRE RENDEZETT

**DISZEBÉD
 ÉTRENDJE**

ÉTREND

Leves
 Szárnyas ragout
 Hal
 Balatoni fogas és tok tartárral
 Sült
 Vesepecsenye körítve
 Csirgő vajjal
 Szárnyas
 Idei liba és sült csirke
 Compót és saláta
 Tésztá
 Parfait
 Vegyes sajtok
 Mocca

Asztali fehéres bor
 Asztali vörös
 Asztali pezsgő

ARANY BIKÁ SZÁLLODA.

ÉTLAP.

1. Fogas, majonéz, tatármarjás és aszpikkal.
2. Belsőpecsenye mártalék és haschéval.
3. Pulyka és káppan sült, salátával.
4. Fagyaltok.
5. Gyümölcs és migon shtemény.
6. Asztali, vörös és szomorodni borok. Asványvizek.

Debreczen, 1898. Január 4-én, esti 8 órakor.

KOMLÓSSY ARTHUR
 VÁROSI FÜVEGYŐ-ÚR
 ES NEJE **PUSZTAY RÓZSA** URHÖLGY
 EZÜSTMENYEGŐJE
 ALKALMÁBÓL.

ÉTLAP

WESSELÉNYI-SZOBOR LELEPLEZÉSI ÜNNEPÉLYÉNEK

TÁRSAS-EBÉDJÉRE.

ÉTREND.

BARNA CSIGA-LEVÉS.
 BALATONI FOGAS TARTAR-MÁRTASSAL.
 ÖZ- ÉS MARHA-VESEPECSENYE MÁRTASSAL.
 MELEG BÉLESEK.
 BORJÚ-, LIBA-, MALAC-SÜLTEK.
 COMPOT- ÉS SALÁTÁK.
 VEGYES SÜTEMÉNYEK ÉS TORTÁK.
 GIARDINETTO.
 BOROK. — PEZSGÓ.

Aspirin

ASPIRIN...
 Kétszer naponta...
 20...
 20...
 20...

UNNEKE HAUS-SPEZIALITÄT
 FEUERZANGENBOWLE in Kupferkessel brauend servirt
 ab 2 Personen

„Vendéglői olvasmány”: étlap

Kérdés és felelet a keresztretjvényekben.

Mit együnk? Talán az egyik leggyakoribb kérdés, feleségek, anyák, nagymamák füleinek ismerős mondat. A hazaérkező családtagok már a betoppánás pillanatában kérdezik, jó illatok után szimatolva. Mindnyájan örünek „íz”- és „illat”-emlékeket itthoni és külföldi piacokról, vendéglőkről, kiskocsmákról. Ha elmegyünk egy pékség előtt, megcsapja orrunkat a sült kenyér semmivel össze nem hasonlítható illata! Külföldi bolyongások alkalmával egy-egy kiskocsmából kiáradó sült húsook illata! Ilyenkor kezdjük tanulmányozni az étlapokat, melynek olvasán — hiszen tulajdonképpen ez a fő célja — máris összefut a nyál a szánkban.

Sok-sok évvel ezelőtt más szerepe is volt ennek a sokszor híres grafikusok műveivel, címekkel, fényképekkel díszített olvasmánynak. Régi lexikonok magyarázzák: „étlap vendéglőkben, vagy nagyobb társas étkezéseken a felszolgálásra kerülő ételek sorrendjét feltüntető lap”.

Szokás volt régmúlt időkben a meghívokon is feltüntetni az étlapot, hogy a kedves vendég jó előre tudja, mire számíthat és mire készítse a gyomrát.

Egy kis izelítőt adunk érdekesebb étlapokból, amelyekhez Dsida Jenő versoraival kívánjuk:

„Vegyetek s egyetek,
 drága barátaim,
 egyetek jól, ha van mit,
 egyetek s egyetek,
 kövérek legyetek,
 kössetek tiszta kendőt
 a nyakatokba bogra
 s kigömbölyült vidám
 arccal, szép pirosan, egyetek...”

Kőszeghy Eszter Tassék levest választani

Egy kellemes kortyval ebéd előtt „kemény férfiaknak” és „még keményebb férfiaknak” való itallal ajánlják, hogy először hozzák a gyomrukat megfelelő állapotba

Kalte Krebseisen

SPANISCHER MUSCHEL...
 ITALISCHER TINTENFISCH...
 HAMBURGER HERING...
 nach Art des Hauses...
 THURINGISCHER GÄRBEUT...
 mit Johannisbeeren...
 KÄSEBRISOLLA...
 mit Mayonnaise...
 MATHESTREIFEL MIT EIERSEEL...
 Fasan und Hühner...
 AUSTRISCHER COCKTAIL „MIAMI BEACH”...
 SCHWEDESSCHER MATES SALAT...
 POLYPTISCH AUF...
 HELMANN...
 MUSCHEL...
 HERING...
 BISMARCK...
 in Kirschen...
 THURINGISCHER COCKTAIL „AURORA”

Jöhetnek a különféle hal- és egyéb tengeri herkentyű falatok

Schneepudding

100...
 100...
 100...

100...
 100...
 100...

Eroset és pikánsat Magyarországról kínálnak

Ha a kedves kis vendég még nem nőtt akkorára, hogy a „Piroška és a farkas” menüt elfogyassa — az étlap hátoldalának tanúsága szerint — a pincér egy jó vastag párnát tesz alá, hogy kényelmesen felérje az asztalt

Spezielle Suppen für 2 Personen

FASANCREMESUPPE...
 SCAMFICREMESUPPE...

Für unsere Diätetiker

REISSUPPE...
 RIBBENSUPPE...
 FLAKES BOUILLON...
 GEMÜSE-REISSUPPE...
 BOUILLON MIT EI...
 SPARGEL NATUR...
 FIBOLEN NATUR...
 ENGLISCHES GEMÜSELEBEN...
 KALBSNATUR...
 SCHNITZEL...
 mit Reis und Erbsen...
 LINDENBRATEN...
 NATUR...
 mit Gemüse und Reis...
 GEORILLER...
 FLUSSBARSCH...
 mit Salzkartoffel...

Válogathatnak a diétázók és a vegetáriánusok is

DÖNTŐ
Jele
egy
ELSŐ

A színpad...
 tató. Az egy...
 öltözött sze...
 versekét „sz...
 lyan kikiáltó...
 ilyeneket:

„Vásároljon...
 zongor...
 ne feledje, k...
 minde...

Egy-egy ve...
 aláfestő zene...
 Gounod Fa...
 betölti a ter...
 egész világ!...
 zik a bemu...
 „Vállalatunk...
 hány betű V...
 a brigádunk...
 könyvel.”

A jelenet...
 sága vetélk...
 játszódoott, s...
 Vegyesipar...
 mi Vállalat...
 lista brigádj...
 döntőbe jut...
 közül a zsűr...
 pontjai alap...
 lyen vezet...
 mutakozó ve...
 te mindent...
 ember. Ők a...
 fontosnak ta...
 mondják m...
 1986-ban 112...
 nyereséget é...
 850 dolgozó...
 boltban, az...
 Domusban te...

A csapat...
 vül — Tóth...
 Sándorné. K...
 brigádvezet...
 vács Magda...
 dik a beszél...
 né Fekete I...
 seny-felelős...
 dicseri, Ők v...
 hallgatnak.

— Megdöb...
 senyt figye...
 hogy milyen...
 milyen sokat...
 nyi minden...
 ban. Aztán j...
 a felkészüle...
 tást, szorgal...
 tanulni.

A vállalat...
 ta brigád...
 Vállalásai...
 hatók, az eg...
 ben a terve...
 maradéktalan...
 (A pluszváll...
 tékesítési...
 munkájukkal...
 A másik a...
 kenység, aho...
 szerepel a K...
 vetélkedősor...
 részvétel. E...
 már mondja...
 múlt évben...
 osztály szoci...
 nyerte meg...
 tót, az idén...
 szocialista b...
 24-es bolt L...
 brigádjá szí...
 megye legjót...
 köze.

MÁSODI

Anglia egy...
 családja Lad...
 tésnapját ün...
 kertü ünneps...
 régi barát, a...
 is. A színpad...
 lenet kettőj...
 Lady L.:...
 „hatalmas”,...
 fekete csip...
 Figyeljen r...
 Szörnyű hely...
 Maga segít...
 hogy bizton...
 bizonyos tár...
 kompromittá...
 én nagyon...
 hozzájuk.

Koszorús...
 kalap és fra...
 Tapasztalata...
 gának mind...
 méltó hírnev...
 a nagy név...
 Sajnos a k...
 jelenetből...
 hogy tényleg...
 L. birtokában

Jelenetek egy brigád életéből

ELSŐ

A színpadon termékbemutató. Az egyforma ruhákba öltözött szereplők reklámverseket „szavalnak” amolyan kikiáltó módra. Például ilyeneket:

„Vásároljon ajándékot, zongorát és dominót, ne feledje, keresse fel mindennap az Uniót!”

Egy-egy vers után a halk aláfestő zene felerősödik és Gounod Faustjának áriája betölti a teret: „Eldad az egész világ!” Végül elhangzik a bemutatkozó vers is. Vállalatunk, rövidítve néhány betű Viker, mérlegehez a brigádunk minden tagja könyvel.

A jelenet a Korunk valóságá vetekedő döntőjében játszódik, s a szereplők a Vegyesiparikk-kereskedelmi Vállalat Mérleg szocialista brigádjának tagjai. A döntőbe jutott tíz csapat közül a zsüri és a közönség pontjai alapján az első helyen végeztek. Frappáns bemutatkozó versük után szinte mindent tud róluk az ember. Ők azonban nagyon fontosnak tartják, hogy elmondják még: vállalatuk 1986-ban 112 millió forint nyereséget ért el, s hogy a 850 dolgozó 100 üzletben, boltban, az Unióban és a Domusban tevékenykedik.

A csapat négy tagján kívül — Tóth Lászlóné, Nagy Sándorné, Kása Ernőné és a brigádvezető, Szalókiné Kovács Magda — bekapcsolódik a beszélgetésbe Kovácsné Fekete Ilona munkaverseny-felelős is. A brigádöt dícséri, ők viszont szerényen hallgatnak.

— Megdöbentem a versenyt figyelve, hallgatva, hogy milyen tájékozottak, milyen sokat tudnak, mennyi minden rejlik a lányokban. Aztán jó volt figyelni a felkészülésüket is. Kitarást, szorgalmat lehet tőlük tanulni.

A vállalatnál 77 szocialista brigád tevékenykedik. Vállalásuk két részre osztható, az egyik a termelésben a tervek, a feladatok maradéktalan végrehajtása. (A pluszvállalások az értékesítési akciókon való munkájukkal garantálják.) A másik a kulturális tevékenység, ahol első helyen szerepel a Korunk valóságá vetekedősorozatban való részvétel. Bizonyításképpen már mondja is, hogy az elmúlt évben a munkaügyi osztály szocialista brigádja nyerte meg a megyei döntőt, az idén pedig a Mérleg szocialista brigádunk kívül a 24-es bolt Luxor szocialista brigádja szintén bejutott a megye legjobb tíz csapata közé.

MÁSODIK

Anglia egyik legelőkelőbb családjá Lady L. 80. születésnapját ünnepli. A nagy kerti ünnepségen ott van a régi barát, a koszorús költő is. A színpadon játszó jelenet kettőjük dialógusa.

Lady L.: (A kosztümje „hatalmas”, fekete kalap és fekete csipke vállkendő.) Figyeljen rám, Barátom! Szörnyű helyzetben vagyok. Maga segíteni fog nekem, hogy biztonságba helyezzem bizonyos tárgyakat... Igen, kompromittáló tárgyakat, de én nagyon ragaszkodom hozzájuk.

Koszorús költő: (Keménykalap és frakk az öltözéke.) Tapasztalataim szerint magának minden cselekedete méltó hírnevéhez, s ahhoz a nagy névhez, amit visel.

Sajnos a két percig tartó jelenetből nem derül ki, hogy tényleg vannak-e Lady L. birtokában kompromittáló

tárgyak, azt azonban még megvallja barátjának, hogy ifjú éveiben „egy hamisítatlan idealistába bolondultam bele”.

A jelenet véget ért, a szereplők várják a zsüri pontjait.

— Azt hiszem, nagyon jó volt a kosztümünk — mondja Szalókiné, a jelenet Lady L.-je — És talán a jelenetet is sikerült élvezetesen előadni. Tetszett és nagyon jó kezdeményezésnek tartottuk ezt a szerep-játék formát a vetekedő döntőjében. De két megjegyzésünk azért volna. Ha bemutató jellegű és a döntőbe jutott valamennyi csapat egyaránt nyertes — 3500 forintot kaptak egységesen —, akkor miért pontozták a zsüri? De még jó, hogy pontozták, így nem iktatta ki a versenyszellemet, hiszen anélkül „kiengedtünk volna” és úgy gondolom, unalmasabb lett volna a játék. Mi tehát azt javasoljuk, hogy maradjon a Korunk valóságá döntőnek a bemutató jellege, de a helyezéseket is hirdessék ki. Az is jó volna, ha a megadott témakörök-ből a brigád szabadon választhatná ki — nem pedig húzni kellene —, melyik műből ad elő jelenetet.

A brigádtagok bólogatnak, valószínűleg már többször megvitták, megbeszéltek az elhangzottakat.

A Mérleg szocialista brigád 1963-ban alakult. Amikor arról beszélgettünk, Kásáné felnevet. Akkor én még iskolába sem jártam — mondja —, sőt a legfiatalabb brigádtag még csak két éves volt.

Aztán az eredményeket sorolják, 1986. évi munkájukért arany minősítést kaptak.

— Hat évig kellett dolgozunk ezért — mondja Tóthné —, megmondom őszintén, nagyon nehéz volt visszaszerezni. Közben két brigádtag elvezette a Marxizmus—Leninizmus Esti Egyetem, két brigádtag a mérlegképes könyvelői tanfolyamot, s két év után az idén újra indultunk a Korunk valóságá vetekedőn.

HARMADIK

A színpadon párbeszéd. A két szereplő Lázár György és Gáspár Sándor (megszemélyesítjük Tóth Lászlóné és Nagy Sándorné).

Gáspár S.: Pár nap múlva lejár az állásfoglalás, mely szerint áremelés addig nem következhet be, míg a bérrendezést nem tudjuk végrehajtani. Viszont az a tapasztalatom, hogy áremelések rendszeresen vannak.

Lázár Gy.: Áremelések valóban vannak, de ezek az alapvető élelmiszereket nem érintik, állásfoglalásunk viszont erre vonatkozik. Mint tudjuk, az MSZMP KB megállapította, hogy a VII. öt-éves terv első évének eredményei nem kielégítőek, a kiadások meghaladták a bevételeket, szükség van tehát bizonyos intézkedések megtételére.

A politikai párbeszéd további részéből az is kiderül, milyen intézkedéseket tervez a kormány és miben segít a szakszervezet?

— Ez a párbeszéd olyan jól sikerült — mondja a brigádvezető —, hogy maximális pontot adott rá a zsüri, pedig ez nem volt gyakorlat, nagyon szigorúan bíráskodtak.

— Persze, ne felejtse el — mondja Nagyné —, hogy nagyon felkészültünk, amit, azt hiszem, Katinak köszön-

hetünk (Kásáné), aki a férje segítségével szinte minden forrásanyagot megszerzett, még a Palesztináról szóló cikket is, így aligha maradt fehér folt a tájékozottságunkban.

És mintha csak a politikai párbeszéd ösztönzött volna bennünket, a kereskedelem-politikára terelődik a szó. Vádlón mondják, hogy itt, a vállalatnál ők arra törekednek, hogy elégedetten távozzon üzleteikből a vásárló, hogy érződjön, ha egy boltban szocialista brigád dolgozik. Ugyanakkor nagyon sok esetben szídják a kereskedelmet még olyankor is, amikor ők nem tehetnek a hibákról.

— Nemcsak a kereskedelmet kellene szidni — mondják —, hanem meg kellene nézni azt is, hogy az iparunk mindig, minden esetben minőségi, eladható terméket gyárt-e?

— De az adminisztratív munka sincs véleményem szerint — országosan — a „helyén” — mondja Szalókiné. — A természetesen dolgozó nem becsülik, nem tartják igazán fontosnak, még mintha ellenszenvések is lennének. Pedig ha az adminisztráció rosszul dolgozik, tönkretelhet egy vállalatot, hiszen éppen az a dolguk, hogy számszerűsítsék a gazdasági folyamatokat.

— Vegyük csak a mi munkánkat. A Mérleg szocialista brigád mind a kilenc tagja könyvelő, az a dolgunk, hogy az év végi mérleghez adatokat szolgáltatassunk. Mi mindig elszámolunk. A könyvelés mindig „hajt” — mondják más osztályokon. Persze, hogy ezt tesszük. Hiszen amikor befejezzük az egyik hónap elszámolását, már kezdhettük a következőt.

Még folytattuk volna a beszélgetést a főkönyvelői irodában, de megérkezett a főnök és beszélgetőpartnereim, akik eddig „tilosban jártak”, szétrebbentek. Visszaültek aprócska irodák iróasztala mellé, s elmerültek újra a számtengerben.

Tatár Éva

Egy tudós tanár emlékezete

A negyvenes években Debrecen haladó, agilis szellemi elítélője tartozott Molnár József. A gyakorló gimnáziumba már mint neves pedagógus, helytörténeti, néprajzi és néprajzi kérdésekkel eredményesen foglalkozó irodalmár került. Debreceni tanársága alatt mind pedagógiai, mind kutatói, tudományos vonatkozásban tovább öregbítette hírnevét. Bekapcsolódott több központi szervezésű, országos vállalkozásba is. Mind itt Debrecenben, mind élete más színhelyein kitűnt azzal is, hogy elméleti és gyakorlati tudását, tapasztalatait szívesen, önzetlenül osztotta meg másokkal. Különös szeretettel, gondoskodással vette körül a fiatal, netán pályakezdő pedagógusokat, kutatókat, a honismeret munkásait.

Minderről életrajzának áttekintése tájékoztat. 1905. június 9-én született a Debrecenhez annyi szállal kötődő híres Szamos menti mezővároskában, Csengerben; kiterjedt, őshonos parasztszalad gyermekeként. A valamikori, vásáraitól is híres városka igényes hagyományai szerint iskoláztatták. A helyi partikuláris iskola elvégzése után gimnáziumba ment. Gimnáziumi tanulmányait Szatmárnémetiben kezdte, és több helyen folytatva, 1925-ben Nyíregyházán fejezte be. 1925—1930 között a debreceni egyetem bölcsészettudományi karán tanult; magyar—francia szakos tanári oklevelét 1931-ben szerzett. Ezután egy évet ösztöndíjként a Sorbonne-on töltött, irodalom-és művészettörténeti, néprajzi tanulmányokat folytatott. Franciaországban már előzőleg is járt. 1927-ben három hónapot töltött nyelvtanulással Párizsban. Egyetemünkön különösen két professzor volt rá nagy hatással: Hankiss János és Csúry Bálint. Csúry földje is lévén, figyelmét a néprajzra, illetve a néprajz néprajzi megközelítésű kutatására fordította. Tudását, tájékozottságát azzal is növelte, hogy tanárként sem szakadt el az egyetemről, a tudományos intézetektől, mozgalmaktól. Különösen erős és gyümölcsöző kapcsolatokat épített ki például a Déri Múzeummal, Balogh Istvánval, Bertók Lajossal, a könyvkereskedő-kiadóval. 1939-ben részt vett a híres kiskunhalasi (és rábaközi) Táj- és Népkutató Táborban. Ide Györfly István irányította, miután megismerte történelmi-néprajzi tevékenységét.

Molnár József a Sorbonne-ról hazatérve pályáját a hajdúnánási gimnáziumban kezdte 1932-ben. Hajdúnánás igen jó hely volt számára. Vele együtt és utána több más fiatal, agilis, haladó szellemű tanár került oda és a harmincas évek végére, a negyvenes évek elejére kialakult a gimnázium „nagy tanári kar”-a, az iskola sajátos virágkorát élte. Abban, hogy a hajdúnánási gimnázium ezekben az években az érdeklődés központjába került, hogy a legeredményesebben dolgozó középiskolák közt tartották számon, Molnár Józsefnek nagy része volt. Tantárgyai eredményes tanítása mellett tanítványait bevonásával széles körű helytörténeti, néprajzi és néprajzi gyűjtés és feldolgozómunkába fogott. Következő tevékenységének volt az eredménye a Hajdú Múzeum létrehozása a gimnázium keretében s egy sereg publikáció a Debreceni Szemlében, az Ethnographiában, a Debreceni Képes Kalendáriumban és más folyóiratokban; illetve egy sereg tanítvány elindítása az irodalmi, irodalomtörténeti, nyelvészeti és néprajzi érdeklődés felé. Nagy megtiszteltetés érte önképzőköröszerű helytörténeti-néprajzi tevékenységét azzal, hogy Györfly István is felfigyelt rá. Meglátogatta és nemcsak értékes tanácsokkal látta el, hanem egyébként is támogatta. Az

itt, Hajdúnánáson megalapozott hírnevének köszönhetően 1942-ben Debrecenbe került, a Gyakorló Gimnázium egyik vezető tanára lett (magyarból). Mint gyakorló-gimnáziumi tanár az egyetem jogi karán néprajzi előadásokat tartott és bekapcsolódott a nyári egyetem munkálataiba is. Debreceni szakmai és közéleti tevékenységével csak öregbítette hírnevét. Ezért természetes volt, hogy 1945-ben, az ország újjászervezésében kimagasló debreceniekként együtt ő is Budapestre távozott, hogy ott országos, központi intézményekben szolgálja a magyar művelődésügyet. 1945-ben az Országos Köznevelési Tanácshoz helyezték, ahol 1948-ig dolgozott. 1948/49-ben az Országos Neveléstudományi Intézet munkatársa lett. Közben gyakorlatvezető tanár is volt a rövid életű budapesti Pedagógiai Főiskolán. Aztán átmenetileg a budapesti Ady Endre Gimnázium és a csepeli Jedlik Ányos Gimnázium tanára is volt, míg nem 1951-ben a Tankönyvkiadó Vállalat egyik szerkesztője (irodalomtörténeti tankönyvek) nem lett. A Tankönyvkiadónál eltöltött hat év után ismét tanítani ment. 1957—1959-ben a budapesti gyakorló gimnázium, 1959—1967-ben pedig az első kerületi Szilágyi Erzsébet Gimnázium tanára volt. Innen, a Szilágyi Erzsébet Gimnáziumból ment nyugdíjba, 1967-ben. Nyugdíjba, de nem nyugalmába, mert haláláig tiszteletdíjként ellátta iskolájában a könyvtároságot és egyébként is részt vett az iskola munkájában. Legutóbb például az iskola centenáriumi ünnepségeinek és kiadványainak előkészítésében, szervezésében.

Minden munkahelyén szeretett, megbecsülték és engedték kibontakozni nevelési-oktatási elveit és gyakorlatát. A tudományos kutatásnak, feldolgozómunkának se fordított háttal. 1957—1960-ban bekapcsolódott az Értelmező szótár munkálataiba és ugyancsak 1957-től részt vett a Jókai kritikai kiadás előkészítésében mint lektor és mint Jókai két munkájának szerkesztő-gondozója is. 1967-től kezdődően tagja volt az Országos Tanulmányi Verseny Bizottságának és nagyon-nagyon régtől fogva tagja, illetve választmányi tagja volt a Magyar Irodalomtörténeti, a Nyelvtudományi és a Néprajzi Társaságnak.

Mind nevelői, mind kutatói pályáján elkísérték gyermek-, ifjúkori élményei, emlékei; a hajdúnánási, debreceni pályakezdet tapasztalatai. Tudományos és köznevelődési tevékenységének zöme ezekből a forrásokból táplálkozott akár a szatmári parasztszaladok történetéről, a csengeri kőzépkeri műemlék templomról, Kőlcsevről, Petőfiről, Jókairól, az 1848/49-es szabadságharc szatmári előzményeiről, szereplőiről, eseménytörténetéről, Luby Margitról, Möricz Zsigmondról vagy a reformkori Debrecenről a Kollégiumról írt. Pedagógiai szaklapjaink számos módszertani, oktatás-szervezési cikkének adtak helyet, mint ahogy tisztelt, megbecsült szerzője volt több köznevelődési, honismereti folyóiratnak, kiadványnak is, mint például a Honismeretnek és a Múzeumi Kurirnak. Emlékeztes marad több rádiós és televíziós szereplése is.

Haláláig dolgozott. Erejét, akaratát nem tudta megtörni régóta hordott betegsége, sőt nagy tudású lánya — Molnár Vera régész—művészettörténész—etnográfus — korai elvesztése sem. Az életműve betetőzésének tervezett, korábbi ide vonatkozó munkáit integráló „nagyknak szánt” monográfiája — Csenger története — azonban befejezetlen maradt.

Dankó Imre

KÖNYVJELZŐ

Nyelvi babonák

Szepesi Gyula a címben jelzett fogalomkörbe vonta össze 23 izgalmas tanulmányának lényegét. Címadásának pikantériája abban rejlik, hogy babonának általában a műveltségben elmaradtak hiedelmét, az emberi tudás „kövületeit” nevezzük. Szepesi Gyula viszont a tudomány képviselőinek, az élenjáróknak az egyes nyelvi jelenségekről mondott, kimondott ítéleteit vizsgálja felül.

A nyelv-művelők által korábban megfogalmazott és már-már szabállyá, normává merevített megállapításokat a nyelvhasználat bizonyítékai alapján ellenőrizi és bebizonyítja, hogy „szabályaink” gyakorlati csupán hiedelmek, az élő nyelvben nem kizárólagos és meghatározó érvényűek. A tanulmányok érdeme és jelentősége ebben a szemléletben rejlik: a világról, nyelvünk-ről való tudásunkat időről időre ellenőriznünk kell, különben elméleti babonákat, dogmákat kezdünk ráerősíteni a gyakorlatunkra. Minden írás tanulságát nincs módunkban itt felsorolni, néhányat azonban megemlíthetünk, hogy érdeklődést keltsünk, kedvet csináljunk a kötet olvasásához.

A nyelv-művelő irodalom germanizmusnak tartotta a

páros testrészek többes számban való használatát, vélemény, hogy az „el van a fájnak a lábaim” típusú alakokat, és a „fáj a lábam” változatot ítélte csak helyesnek. Szepesi Gyula mintegy másfélszáz irodalmi, néprajzi és néprajzi példát idézésével bizonyítja, hogy a többes szám használata már jóval a germán hatás előtt is és azóta is élő lehetősége nyelvünknek: „Hullanak kerszemben szememből könnyeim.” (Balassi Bálint), karjaid közt, mosom kezemet, kit látnak szemem, jó kezekben van stb.

Sokan helytelenítik az „Olaszban jártunk”, „Spanyolban vettük” rövidítéseket, az ország szó elhagyását rohanó korunk alkotásának tekintik. Pedig nem új nyelvi jelenségről van szó, állítja a tanulmányíró, mert régen a rövidebb forma volt a gyakoribb: „...egy szép ifjú lény Franciából jött vala...” (XV. sz.); „Lengyelben azért nincs mit remélnünk”, „Olasz a harmadik szomszéd” (Zrínyi Miklós). A helytelenítők egyik fő érvé az volt, hogy ugyanazon szó nem jelenthet egyszerű embert, nyelvet, népet és országot. Am ez sem helytálló, hiszen például a japán egyszerre felel meg mind a négy feltételnek.

Napjainkban is elterjedt az „el van a fájnak a lábaim” típusú intézve”, „ki lett tagadva”, „holnap be lesz csukva a bolt” szerkezetek, tehát a lenni+va, -ve igenév kapcsolat helytelenek, idegen hatás eredményei nyelvünkben. Szepesi Gyula példák hosszú sorával igazolja, hogy az igevev szerkezet több mint ötszáz éve otthonos nyelvünk irodalmi, köznyelvi és néprajzi rétegeiben egyaránt. Már a Jókai Kódex szövegében előfordult, és azóta is használt alakja az irodalmi nyelvnek. Szepesi bebizonyítja, hogy még az a megszorítás sem helytálló, amely szerint a lenni+va, -ve csak akkor helyes, ha állapotot jelölünk vele: „Istennek ajánlva legyetek immár ti!” (Balassi Bálint). Vizsgálódásai szerint és „a magyar nyelv minden rétegének tanúsága szerint a szerkezet a cselekvés vagy történés eredményének jelzésére jött létre.”

A tanulmányok egy csoportja a szójelentésekből fakadó zavarokkal, következtetésekkel foglalkozik. Mekkora egy hatszáz lapos könyv terjedelme? Hatszáz lap vagy hatszáz oldal? A lap és az oldal versengése ma is tart, akárcsak a jövő-megyek, hozok-viszek helyességének vagy helytelenségének megítélése körü-

Jagustinné Újvári Klára

Nemcsak a név lett más

Hátrányos helyzetűek fő-
rumára hívták az érdeklő-
dőköt (vagy az érdekelte-
ket?) április végén a Püspök-
kladányban többféle elhe-
lyezett hirdetőtáblákon.
Számomra szokatlan volt az
elnevezés, tudván, hogy a
város egyik félreeső terüle-
tének iskolájába szült a
meghívó, ahol évről évre a
cigányforum kap helyet. Bö-
viteni kívánják vajon az
idén a tanácskozók körét?

***

Az osztályteremből ismerős
vidám zibongás hallat-
zott a folyosóra. S csak-
ugyan, néhány felnőttől ki-
vül iskolásforma gyereke-
reg üldögélt, nyüzsgött oda-
bent. A kezdés kitűzött idő-
pontjában a fórum szakem-
berei, a tanács és más in-
tézmények képviselői még a
folyosón csoportosultak.
Ahogy a falóra másodperc-
mutatója többször körbesza-
ladt, kezdték megteni a
hallgatóság padsorai. Férfiak
jöttek, barna arcúak, többö-
jüket feleségük és apró gye-
rekeik követték. Fél óra el-
telével már hátul egész
férfisor állt. Morgolódtak,
hogy minek foglalják el a
helyet elől a gyerekek, ahe-
lyett, hogy hazaszaladnának,
elküldeni maguk helyett az
apjukat.

— Ok is tudják, hogy mi
kell a cigányoknak, sok
pézd — kelt védelmükre jó-
ízűen nevetve egy testes asz-
zonyság a második sorból.
Hátulról bosszús férfihang
tört elő.
— Lehet, hogy ennyiókn-
kel szóba sem állnak, ha
meglátják, hogy fele banda
kölyök. Menjenek innét! De
hol vannak a többiek, a
nagyuszájúak?
Hirtelen végeszakadt a
szórtölődésnek, mert előjöt-

tek, s az asztalhoz teleped-
tek a „városatyák”. Az est
egyik szervezője összegyű-
tötte a stenciles egészség-
ügyi totó-lapokat, amivel
még a tanácskozás végén
nyerni is lehet.

A városi tanács elnöke-
lyettese a megállapítást kö-
vetően, hogy több érdeklő-
dőt tartott a püspökkladányi
cigányok helyzetéről. Meg-
tudtuk, hogy a helyi lakos-
ság három százaléka cigány
és többségük itt, a vasúti
átjárón túli Újtelepen lak-
kik (a jelenlevők mind ide-
tartoztak). A munkaképes
korú férfiak többsége állan-
dó vagy időszakos munkát
végez, de tíz százalékának
nincs munkahelye. A nők
többsége háztartásbeli.

— Putri helyett vala-
mennyi család „C” kedvez-
ményes új, modern lakásban
vagy régi, de felújított há-
zakban él. Gondot jelent
azonban, hogy sokan nem
képesek rendben tartani az
otthonukat, pedig ez lenne
a feltétele a becsületes mun-
kavégzés mellett, hogy a la-
kosság másik részével jó,
egyenlőségen alapuló vi-
szonyban élhessenek.

A város szociális célokra
szánt pénzeinek zömét a
cigányság kapja segély for-
májában. Másfelől a bünel-
követésben a cigányok sem
sokkal szerepelnek gyakrab-
ban, mint a magyarok a sa-
ját számárujukhoz viszo-
nyítva. Jobbára a fiatalok
kerülnek szembe a törvény-
nyel, tehát a családoknak
példaadó életmóddal, meg-
felelő neveléssel kell hat-
niuk a gyerekekre.

A beszámolót követően az
egybegyűlték kérdéseinek
adtak helyet. A tanács és a
OTP építésiügyi képviselői-
től, egyéni problémáikat fel-
táró kérdésekre vártak vá-

laszt, akik szót kértek. A
gyakran igen nehézkesen
megfogalmazott problémák
azt a látszatot keltették,
hogy a cigányság gondolai
életmódjuk színvonalának
emelkedésével megváltoztak.
Egyikük tetőtér-beépítéses
házat szeretne a „C” ked-
vezményes kölcsönből építe-
ni, amire nincs törvény ad-
ta lehetőség, már érdeklő-
dött utána. Másikuk, négy
éve ugyanilyen kölcsönből
felépített lakását szeretné
eladni, hogy helyette na-
gyobbat készíthessen, de öt
év elteltéig nincs joga erre.
Központi fűtést csináltatna
a következő felszólaló az
OTP támogatásával, ennek
lehetősége felől érdeklődik.
Tíz körül volt azoknak a
száma, akiket a lakásépítés,
-korszerűsítés gondja sodort
ide. Valamennyien választ
kaptak. Végeztül már csak
a totó értékelése, a jutalom-
osztás gyerekeket és nőket
lába hozó percei következ-
tek.

***

Hátrányos helyzetűek fő-
rumán jártam? — töpreng-
gek hazafelé. Talán cigány-
gyűlölet — helyesbíték —
hiszen akiknek kedvezőle-
nebb a sorsa az átlagnál,
nem feltétlenül cigánynak
születtek, de egy sem kép-
viselte azt a másik táborn.
Talán túlzottan öntudatos-
nak kellene lenni, hogy va-
laki hátrányos helyzetűek
sorába ítéli magát? De a
cigányok közül sem azok
jöttek el, akiket egy ilyen
tanácskozás segíthetne a fel-
zárkózásban. Pedig sokan
élnék erőfelelően okyanok.
Akkikkel itt találkoztunk, ta-
lán a leginkább jó körülmé-
nyek között élők, problé-
máik hazánk átlagpolgárá-
nak gondolják.

Marsi Gyuláné

A FAMINTAKÉSZÍTŐ

Szilánkok

1. TELEFON-MATEMATIKA

„Ma az automata központokon keresztül a si-
keres hívások aránya 40-45 százalékos” — nyil-
latkozta dr. Valter Ferenc, a Magyar Posta el-
nökhelyettese.
Ez jó esetben azt jelenti, hogy száz hívásból
45 sikeres, 55 sikertelen. Elhiszem. De miért
kell pont nekem mindig az 55 sikertelennek
kezdenem?

2. BUSZRAJZOLATOK

Kora hajnalban csak ketten utazunk a busz-
szon. Az ablakok pészkosak. Iskolatáskás út-
társam valamit rajzol rájuk. Nem sikerült hát
letörli. Az ablak tisztul. A kabátját nem. Tisz-
ta ablakra nem lehet rajzolni. A fiú egy ülé-
ssel előre. A rajz meglint nem jó. Töröl. Követ-
kező ablak. Feláll, hogy az én ablakomhoz
engedjem. De a rajz elkészül és a Volán ön-
kéntes ablaktörője lezsalál. A félg letörött
ablakú 15-ös buszt egy hete már messziről me-
gismerem.

3. IRODA A VÁROS SZÉLÉN

Ülök az íróasztalom előtt. Dolgoznék. De fél-
be kell hagynom a munkát, mert fölöttem ka-
tonal repliök röpködnek. Felszállnak, leszál-
nak, köröznek, pörögnek, forognak. Nagy zú-
gás. Rezeg a papír az asztalon, a ceruza a
kezemben, a szemüveg az orromon, a dobhár-
tyám. Már az egész épület remeg. Eles katta-
nás az ajtó felől. A zárban elpattan a rugó, a
zár nyelve beugrott. Be vagyok zárva. Volt
már ilyen. A rossz zárban már csak a feszítő-
vas segít. Talán jobb zárakra lenne szükség.
Vagy kevesebb katonal repülőre?

4. TAXI A ZEBRÁNÁL

Nem lépek le a járdáról. Ismerősöm meg
átsiet. Intek, hogy a túldolgaló várjon meg.
Ecsoda történik. A kocsi lassít és megáll. Egyet-
len taxis sem engedett még át a zebra-
nál. Most sem: a taxis indít, centiméterekkel
húz el a lábam előtt. Rájött, hogy nem neki
intettem.

5. DÉLIGYÜMÖLCS

Függ tünt fel a boltokban.
A cimke felírta szerinte „nem szabályos”.
Nem is lehet az, hisz a magyar szabvány szer-
int a fűgét nem adják, hanem mutatják.
(nemes)

A KERAMIKUS

— Szeretnék egy saját ke-
rámiaműhelyt — jelenti ki,
miközben üdítőt tölt. — Fá-
radt vagyok, nyolc órán ke-
resztül állva rajzoltam a
főiskolán. Tudod, én taní-
tóképzőt végeztem, most pe-
dig Nyíregyházára járok
rajzszakra — leheli egy ka-
rosszékbe rogyva a kerámi-
kuskörökben jól ismert Öt-
vös Tünde.

— Hogy kerültél a pályá-
ra?
— Érettségi után a 119.
Számú Szakmunkásképző
Intézetbe jártam kerámi-
szakra. A DTK főiskola ke-
rámiaműhelyében nem volt
korongos, így a szobrászat-
tot tanító Fekete Borbála
javaslatára már hallgató-
ként taníthattam korongoz-
ást a többieknek. Két évig
dolgoztam egy általános is-
kolában, most pedig a Re-
formátus Gimnázium rajz-
tanára vagyok. Emellett a
tanítóképzőben fakultatív
szakkört vezetek. A főisko-
lán korongozástechnikai
problémákkal foglalkozunk,
az úttörőházban plasztikai
munka folyik, figurákat ké-
szítünk, illetve felrakással
edényeket.

— Felrakással?
— Igen, ez az agyag leg-
ősibb megmunkálási mód-
szere. Az a lényege, hogy az
agyagból kis hurkákat gyú-
runk, majd ezeket dolgozzuk
egymáshoz.

— Ha egy gyerek kisiskó-
lás korában elkezdi szakkör-
be járni, van-e lehetősége
később is foglalkozni kerá-
miával?
— Igen, járhat a művelő-
dési központ alkotóházába,
a Bagossy Sándor által ve-
zetett szakkörbe, vagy me-
het szakmunkásképzőbe,
érettségi után pedig a taní-
tóképzőbe, vagy az Iparmű-
vészeti Főiskolára.

— A szakkörvezetésen ki-
vül rajzot is tanítasz. Ez is

annyira hozzátartozik az
életedhez, mint a kerámia?
— Szinte minden iskola-
típusban tanítottam már!
Azt kutattam, hogyan válto-
zik a különböző korosztá-
lyoknak a rajzi és vizuális
szemlélete, a népművészet-
hez való viszonya. Szerintem
a gyerekek vizuális nyelv-
szet megegyezik a népművé-
szet nyelvvel, a kisgyermek
rajzai a világot a maga ter-
mészetességével mint egész-
ret mutatják be. Ezzel szem-
ben, ahogy a gyerekek nőnek,
látásmódjuk egyre mecha-
kusabb lesz, sajnos ebben
kapnak megerősítést a rajz-
órákon is. A tankönyvek
formatanulmányok végzésé-
ben segítenek, a tartalmat
meg sem említik. A tárgyak
pedig kiürülnek tartalom-
nélkül, például a régi kor-
onondi használati tárgyakból
a köztudatban uniformizált,
funkció nélküli dísz tárgy
lett. — Rövid szünetet tart,
mielőtt folytatná.

— Én úgy akarok taní-
tani, hogy a formai szempon-
totok figyelembe véve a pil-
lanatnyi látványt le tudják
rajzolni tanítványaim, de ne
idegenedjenek el saját kul-
túrájuktól, hanem legyenek
képesek azt világképi szin-
ten érteni.
— Hogyan valósulhat meg
ez a gyakorlatban?
— Heti egy óra mellett...
sajnos, csak a formatanul-
mányokig jutunk el. Eszköz-
hiány is nehezíti a munkát.
Gyökeres változásokra volna
szükség.

— Magánemberként fog-
lalkozol a kerámiával?
— Igen, amatőr képzőmű-
vészeti pályázatokon, kiállí-
tásokon szoktam indulni.
1984-ben a keszthelyiek ál-
tal rendezett Helikon-napo-
kon a kerámiák országos
első díjat kapták, az idén is
indultam amatőr pályázaton
egy reggelizőkészlettel. A
Makoldy Sándor debreceni
festőművész tanítványai szá-

mára rendezett kollektív ki-
állításokon is részt szoktunk
venni tanítványaimmal
együtt.

— Hogyan képezed a jö-
vődet?
— Szeretnék tanítani to-
vábbra is és szeretnék dol-
gozni egy saját kerámiamű-
helyben. Érdekel a török
kori magyar kerámia, ezzel
akarok alaposabban foglal-
kozni.

Miklós Erika

Kós Károly sírjánál

„Csillag hullott le Erdély
egéről” — ezekkel a szavak-
kal búcsúztatta 1977-ben
Kós Károly sírjánál egy ro-
mán nyelvű egyetemri rek-
tor. Kós Károlyt, aki még
holtában is közösséget te-
remtet: magyarok és roma-
nok, parasztok, munkások,
költők és filozófusok, vallá-
sosok és ateisták, letűnt esz-
mék hordozói — mind ott
álltak sírjánál. Mivel ma-
gyarítható ez? A válasz
egyszerű: egész életét népe
szolgálatának szentelte.

„Csillag hullott le Erdély
egéről.” Ezt éreztem én is,
amikor egy csendes őszi dél-
után a kolozsvári temetőben
sétálva megálltam Kós Ká-
roly sírjánál. A szél csende-
sen fújdogált, későn nyíló
virágok illatoztak. Üzent a
Múlt. Üzent, s lehetetlen
volt meg nem hallani.

Kós Károly Apáczai Csere
János egykori akadémiajának
padjai közül indult el a
halhatatlanság felé. Ke-
mény és görögnyelv utakon
járt 93 évig. Élete végső
számadásaként így nyilat-
kozott: „Nehéz élet volt, de
szép volt. A legszebb élet,
amit élhettem.” Grafikus-
ként, építészként, íróként,
történészként, politikus-
ként egyaránt — valóban a
legszebb életet élte. Soha
nem adta fel a harcot. Kiál-

tó szó és tett volt ott, ahol
megszűnt minden remény-
ség.

Kós Károly az esztétikum
világába visszavonuló mű-
vész volt. Ez az ún. vissza-
vonulás a grafikában, az
építészetben, az irodalom-
ban nagy műveket eredmé-
nyezett. Ezek által tarthatja
ma gazdagabbnak magát az
egész magyar kultúra. Ezek
által akarta cselekedni Kós
azt, amiről sokan csak be-
szélték: a békeséget. Ba-
logh Edgár szavaival: „Ad-
dig írta, rajzolta, építette az
erdélyi magyarság jelkép-
rendszerét, amíg maga is
szimbólum lett.” A közös-
séghez a történelem képei
által szólt: „Szerettem az
embert és szerettem az em-
ber környezetét. Szerettem
a históriát. Az embernek
mint embernek történetét.
A teremtető, a gondolkodó
embernek múltját” —
mondja. Felismerte a törté-
nelem és a nép egységének
elválaszthatatlanságát.

Hogy mindezek mellett
miért foglalkozott még a
politikával is? Hadd idéz-
zem újra Kóst: „Az igazi
irodalom lehetetlenség, hogy
ne legyen közelet is. Igazi
író nem lehet más, csak po-
litikus. A nagyobbak, az
igazibbakk ma is mind azok.”
Kós Károlyt Erdély, s az
erdélyi nép egész életén át

STÚDIÓ 86

KÖZLEMÉNY

A Debreceni Újságíró Stúdió június 30-án befe-
jtanévet. A tízhónapos kurzus foglalkozásain csaknem
részt rendszeresen, különböző teherrel, de egyaránt
mal. A stúdiósok között volt óvónő, katoná, mérnök,
főiskolai hallgató, számítógép-operátor és még szá-
zást úzó; többségében olyanok, akik szerették volna
írói képességeiket. Az évközben nyomtatásban is me-
mutatják, hogy nem volt hiábavaló a közös munka,
hogy a többség hivatásszerűen soha nem műveli ma-
— csupán a szakmát is értő olvasója, kritikusa lesz
hányan valamikor a pályára kerülnek — amire azért
megérte útjára indítani a korábbi hagyományokat ő-
újjászervezett Debreceni Újságíró Stúdiót.

Tudósítás a kapu

Es akkor megszólal a Fordulás után mi indítjuk pom-
mértőzés kezdetét jelző sip- az első akció. Közben el-
szó. A labda kézről kézre kezd esni az első. Ez a mi
jár. A védők a hatos vonal formánk. A forsdöntő mecs-
mentén oldalaznak. Az ír- cseket mindig esőben játszó-
nyító felkészíti a labdát az szuk. A labla és a pálya
átölvönök. — Sánt! — kiál- csúsós, egyre több hibát
tom, de későn. A labda a csejtünk. Szerencsére nemcsak
felső kapufáról a mezőnybe beér-
került hártani — a labda egy-
Szerencsére megvan, lehet meghihezen a pálya szélét
indítani. A szélső a kilence- övezők fűsávján. — Gyerünk,
szerecsere kapja a labdát, felugrik, gyerünk! Párizsod már! — kapu-
lőr, és a labda megpihen a Kétségbeesetten vetem ma-
jobb alsó sarokban. Újabb gam a labda után, és abban
sipszó, újabb támadás. — a pillanatokban kicsúszik aló-
Védekez! — szólok ki a lam a talaj, a sárba hup-
kapuból. — Beálló! — kiál- panok. A néptéren röhögés,
tok, de már későn, a szélső a kispadon levisé. Rá se
megindul, a védő elengedi, merek nézni az edzőmre.
s a labda a hosszú sarokba Közben a túldolgal ki-
vágódik. — Óóó... — mon- harcolunk egy hetest. Az
dom alig hallhatóan, s ki- edző szájából elhangzik egy
halászom a labdát a háló- név. Az illető odaáll a vo-
né. Az illető odaáll a vo- ből. Felső tekintetű vetek a
ból. Felső tekintetű vetek a kispadra, s máris hallom:
kispadra, s máris hallom: — a labda kicsúszik a kezé-
— Ne emeld a labdát! El- ben.
zár nyelve beugrott. Be va- szidj
már ilyen. A rossz zárban már csak a feszítő- ujjabb íhögés. Röpke
vas segít. Talán jobb zárakra lenne szükség. pot
Vagy kevesebb katonal repülőre? pillantást vetek a kispadra. kispá
Közben a túldolgal ki- ter e-
harcolunk egy hetest. Az edző szájából elhangzik egy igaz
név. Az illető odaáll a vo- Az p
ból. Felső tekintetű vetek a dik.
kispadra, s máris hallom: Az u
— a labda kicsúszik a kezé-
ból. A pályán és a nézőté-
szidj
ujjabb íhögés. Röpke
pot
pillantást vetek a kispadra. kispá
ter e-
Kritika. Az utolsó percek Megl
következnek. Az izgalom fo-
nyarodik, bevetődik, ló. Fel-
ugrom, s a labda a jobb te-
nyeremben csattan. — Szép
volt Évi! — Visszatér az ön-
bizalmam. Az események
gyorsan követik egymást.
Átlövés, ziccerek, indítá-
sok, hetesek, majd a féldő
végét jelző sipszó. A szünet-
ben a szokásos fejmosás,
újabb taktikai utasítások.
ham. A lövest szélről ka-
nom

Ez a Varjú-nemzetségi tanul-
sága, ez a szülőföldhöz ra-
gaszkodó Gálok testamentu-
ma, ez a Budai Nagy Antal
bukásán is diadalmasodó
igazsága, ez az országépítő
István királynak önmagát
és nemzetét a fennmaradá-
sért való küzdelemre hívása.

A vár lett életének jelké-
pe. Miként a szövekről
hangzott: „Kőből, fából há-
zat, igéből várat.” Kós a
kalotaszegi népi építkezés
megbúvultja. Falusi templo-
mok, magas tetűj jobbágy-
házak stíluszára akarta ala-
pítani a nemzeti építőmű-
vészetet. Az erdélyi építé-
szeti hagyományokban a gó-
tikát fedezte fel. Mint épít-
tőművész, szívesen nyúlt
vissza a középkorba élme-
nyért, formáért. Az ősi ben,
a népi kereste a népi
ízlést és formavilágot. Mint-
ha Erdély építészeti múltja-
ban elmélyedve meg akarta
volna idézni az ősi templo-
mok, épületek benépesítőit.

„Csillag hullott le Erdély
egéről.” 1977-ben kidőlt az
utolsó szálfája Ady és Móricz
nemzedékéből. Eltemettük
nemzetünk szent örögjét,
jelképét, az iránytűt, a szik-
labércet. Valóban a sors, a
történelmi végezt alakította
az évszázadnyi hatalmas
életet, amely önmagában is
műalkotás. Hiánytalan re-
mekmő, a sorsváltalás, a
tudatos helytállás nagyszé-
rű példája.

Nagy Lenke

AZ ARNYÉK F

(ZSI)BIBI

KINEK HASZNÁLT A PIAC?

Mindenkinek és senkinek, mondanak nagyon sokan az alcímbe feltett kérdésre. Hetek óta — mint a népmesében — szájról szájra terjed Debrecenben a pletyka: mi lett a használtcikk-piacca, a zsibogóval? Igaz-e, hogy az ellenőrző szervek olyan dolgokat találtak a külföldi árusoknál, amit nemcsak nálunk, de más országokban sem lehetne forgalmazni? Egyesek már kábítószerről, lőfegyverről, kialakult keleti mafiáról is tudnak. Igaz, nem játszódtak le szicíliai véres események, de többen tudni vélik, hogy a bűn barlangja lett a Vágóhíd utca.

Ezeket a rémhíreket és a további latolgatásokat megelőzendő kerestem fel a piacért felelős kollektívák vezetőit, dolgozóit.

Azt, hogy a turizmus Magyarországon mindig jó ipar-

ni, mára azonban megváltozott a helyzet. A forint kemény valutává nőtte ki magát. Igaz, viszonyítás dolga, hogy hol. Az eladni szándékozott áruk között is növekedett az értékes műszaki cikkek listája. A bevételezett forint aztán továbbvándorolt más országokba. Egyszóval nemcsak az idegen forgott, hanem a mi pénzünk is. A devizagazdálkodást erősen sértették ezek az ügyletek. Így került sor arra, hogy június 15-től a használtcikk-piacon megszűnt a külföldi árusok jelenléte. Röviden arról van szó, hogy a piac mai napig is nyitva tart, csak idegen ütlevelel rendelkező állampolgárok nem árulhatnak ott semmit. Mivel nem volt előttem és még sok debreceni előtt világos az egyik napról a másikra megszűntetett lehetőség, ezért tettem

— Ezt tessék megkérdezni a rendőrségtől.

Ennek semmi akadály, hiszen Mester István alezredez, a megyei rendőr-főkapitányság népgazdasági és társadalmi tulajdonvédelmi osztályának vezetője rendkívül készséges.

— A lényeg az, hogy az illetékes szervek döntése alapján a külföldiek illegális piaci tevékenységét vissza kell szorítani. Az utóbbi időszakban olyan nagyban ment már az üzletelés, hogy a döntés megszületése jogos volt. A magyar lakosság is különösen nagy keresletet mutatott a piac iránt. Elburjánzott egy olyan jelenlét, amely sérti a jogszabályokat, a devizagazdálkodásunkat. Az, hogy ilyen rendelkezést születt, országos érdek. A piacok száma az utóbbi években jelentősen megnőtt. Miskolcon, Szege-

A piacon most már csak magyar eladók vannak. (Fotó: Szekeres Tibor)

ág volt, nem vitathatja senki. Eredményeink büszké lehetünk, a valutabevétel nem elhanyagolható szempont. A baráti szocialista országokból érkező vendégek jó része lengyel honból keres fel bennünket. Nincs pontos kimutatásom arról, hogy éves szinten hányan mondják el a régi versiket: „polák-venger dva brataniki”, de biztos sokan vannak. A Turizmus című folyóirat idei 4. számában a következő olvasható:

„Az utóbbi években drámaian hullámzó lengyel forgalom vegyes véleményeket vált ki a szakmában. Vannak, akik csak a fekete piac virágzását látják, vannak, akik a szervezeten érkező lengyel turisták magas szálloda-igénybevételi arányát dicsérik, vannak, akik a határon — nem alaptalanul — kipakoltatott PL jelzésű autókra emlékeznek. Tény, hogy a lengyelek hetvenes években virágzó üdülő-, kirándulóturizmusa háttérbe szorult.”

Nem tudom, hogy pontosan mikor, melyik évben kezdődött a piaci turizmus, de való, hogy az utóbbi időben elburjánzott egy olyan jelenség, amire azt mondták az illetékesek: most már elég. Bizonyára mindenki emlékszik arra az időszakra, amikor Debrecenben a Nyomatód utcán folyt a csereberé. Aztán elkezdődött a Vágóhíd utca rekonstrukciója, megépültek a parkolók, a „KGST-piac” kiköltöztetett a zsi bi területre. Felvirágzott a magánpanziók bevétele, sorra épültek az ilyen házak. A kempingek, az útszéli parkolók megteltek Polonézekkel, kis Polakkal, a tehetősebbek lakókocsiban éjszaktáztak. Igaz, sokan berzenkedtek a hátrahagyott szemetes környék miatt, de nagyobb galiba nem volt. A kisebb pénzűk — elsősorban nyugdíjasok — kedvenc bevásárlóhelyévé nőtte ki magát a piac. Mindent lehetett kapni. Volt itt fehérenm, rádió, szerzőszámlelet, Naplőon könyvek, meg mindenféle apró kacat.

Az első időkben külföldi barátaink keveske forintjukat szerették volna növel-

én is látogatást 23-án a zsi-ben. Csendes szemlélője voltam az eseményeknek. Kizárólag magyar árusokkal találkoztam. Szerdai nap lévén valamivel nagyobb volt a forgalom a szokásosnál. A városi televízió stábjába és jó néhány illetékes színesítette a környéket. Egy oldaltáskával felszerelt díjbeosztó másodpercenként adta az információkat az ellenőrző hatóságok dolgozóinak. Külföldi kocsi még csak mutatóban sem láttam. A hír tehát igaz!

Fésűs Gyulát, a városi tanács kereskedelmi osztályának vezetőjét fagatam először:

— A leglényegesebb dolog az, hogy a használtcikk-piac a meghatározott nyitva tartás szerint mindennap üzemel.

— Mindenki számára?

— Külföldi állampolgár itt nem árulhat. Magyar állampolgár — figyelembe véve az idevonatkozó, 1974-ben keltezett minisztertanácsi rendeletet — nem vásárolhat külfölditől semmit. Mi mindenkinél tudomására hoztuk a napokban ezt a döntést különböző táblák, hangosbemondó és szórólapok segítségével. Aki a szabályt megsérti, vállalnia kell annak következményeit.

— En csak azt nem értem, ha ez a rendelet már 13. életévébe lépett, akkor miért csak most szerzünk neki érvényt?

— Az illetékes országos koordináló bizottság utasítását most kell betartatnunk. Eddig is voltak rendszeres ellenőrzések a piacon, eddig is akadtak szabálysértők, akikkel szemben eljárta. Mostanra azonban annyira elharapózott a vétések sora, hogy nem lehetett tovább halogatni az ügyet, véget kellett vetni az illegális üzleteléseknek. Való, hogy a piac jelentős bevételről esik el, hiszen naponta több ezer forinttal csökken így az a forgalom, amire mi is alapoztunk. A szabályokat azonban be kell tartatnunk.

— Most is csak azt kérdem, hogy eddig miért lehetett mindenkinek itt árulni?

den, Siófokon, Gyál térségében tizezres nagyságrendet öltött a külföldi árusok száma. Nem kell matematikusnak lenni ahhoz, hogy kiszámoljuk, milyen nagyságrendben vándorolt ki országhatáron túra illegálisan. A rendszeres ellenőrzések nem adtak elég alapot arra, hogy hamarabb megszüntessék a piacokat. Mostanra azonban a helyzet tarthatatlanná vált. Több esetben találtunk külföldiek-nél nagyobb mennyiségben kemény valutát, tizezres tételekben forintot, arany ékszert, értékes műszaki árukat, amelyeknek behozatala is szabálytalan volt, nem-hogy az értékesítésük. A határon vámosaink emberfeletti munkát végeztek, hogy a lehetőség szerint a legnagyobb mértékben kiszűrjék és félreállítsák a csempészeket. A turisták száma azonban évről évre növekedett, az ellenőrzésük egyre nehezebb volt. Így most ezzel az intézkedéssel az egész országban megpróbáljuk visszaszorítani a fekete piacot.

Jelen pillanatban ez hát a helyzet a zsi-bel kapcsolatban. Nem tudni, hogyan hat vissza majd a rendelkezés idegenforgalmunkra, de az való, hogy a jogszabályok betartása mindenkire nézve kötelező jellegű. Azt sem tudom, hogy milyen az ellenőrző szervek kapacitása. Mert félok, hogy ezentúl kapualjakban, forgalomtól távol eső utcákban virágzik majd tovább a kereskedelem eme nemkívánatos ága. A hozzáértők nyilván megtagadják majd a kivezető utat.

Azért tegyük egy kicsit szívünkbe a kezünket és valljuk be: mi magyarok sem vagyunk jobbakké ama bizonyos Deákné vásznánál. Bármikor megérkezhetünk a Varsóba érkező magyar buszokat. Addig nem indulnak tovább, amíg mindenki el nem adta az Amo szappant vagy a citromlevet. Mindezt csak a tárgyalóság kedvéért tettem hozzá.

A közkezdelt KGST-piac tehát megszűnt. Vajon véglegesen?...
Weisz György

VETÉLKEDŐ A NAPLÓBAN

70 ÉV – 7 HÓNAP

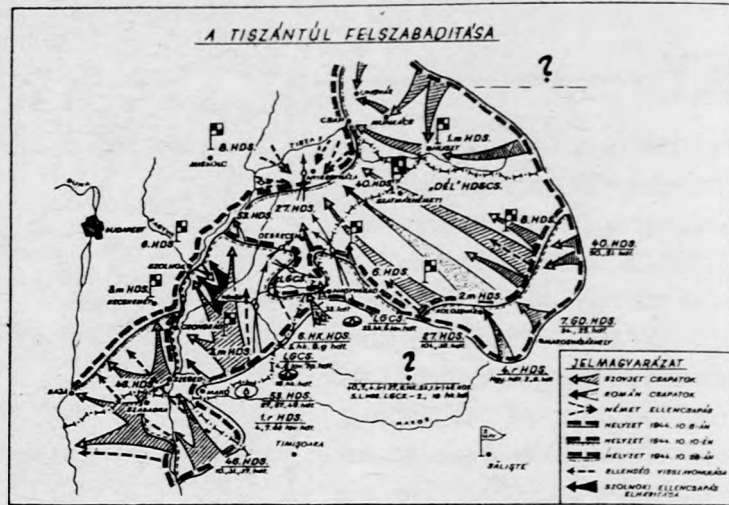
1. Melyik két szovjet front csapatai vettek részt a Tiszántúl felszabadításában?

- a) .....
- b) .....

2. A felszabadított magyar területen, Debrecen városában a minap alakult magyar Ideiglenes Nemzeti Kormány, amelynek megalakítási előkészületeiről a Szovjet Kormány előzőleg tájékoztatta Nagy-Britannia kormányait, közölte a szovjet kormánytal, hogy első feladatának tartja a Németországgal fennálló jelenlegi szövetség felbontását, a hadüzenetet Németországnak, s haladéktalanul fegyverszünet kötését a Szovjetunióval és más szövetséges hatalmakkal, amelyekkel Magyarország hadiállapotban van. E célból az Ideiglenes Nemzeti Kormány a Szovjetunió kormányához, hogy közölje vele a fegyverszüneti feltételeket, s engedje meg, hogy a fegyverszüneti küldöttséget menessen Moszkvába. A szovjet kormány kedvező választ szándékozik adni a magyar Ideiglenes Kormányának, s szeretné tudni, mi a véleménye Nagy-Britannia kormányának erről a kérdéssel. A szovjet kormány egyúttal szükségesnek tartja, hogy Moszkvában a szövetséges kormányok képviselői most mindjárt megkezdjék a tárgyalásokat a Magyarországgal kötendő fegyverszünet feltételeiről. (Moszkva, 1944. december 26. A Szovjetunió kormányának memorandum a Nagy-Britannia kormányához a Debrecenben megalakult Magyar Ideiglenes Nemzeti Kormány első lépéseiről.)

Ki volt a fegyverszüneti egyezmény aláírására Moszkvába menő küldöttség vezetője? (Plusz pont a küldöttség tagjainak felsorolása.)

- 3. A népek hatalmas erőfeszítéseket kellett vállalnia, a háború számtalan áldozat

rosok helyreállítására. Képtelenség minden családot, a nagy Szovjetunió legátvolabbi, legkisebb szögletét is. Igénybe vette a nép minden erejét, de győzelmet hozott és megerősítette a szovjet néphitét ügyének igazságában. Nehéz idők voltak ezek a művészet is jól kiállta a próbát, bebizonyította, hogy a maga eszközeivel harcolni tud a győzelemért, a humanizmus ellenségei ellen. Már az első napokban bekapcsolódott a harcba. A művészek a frontra mentek, megtarították a szovjet katonák haditetteit, s benyomásokot gyűjtöttek később megalkotandó műveik számára; hadi falújságokat készítettek, karikatúrákat rajzoltak, plakátjaikon a katonákat további küzdelemre, a munkásokokat és parasztokat pedig a hátszág megerősítésére buzdította. Egészen természetes, hogy a különböző művészeti ágak ilyen feltételek között nagyon egyenlőtlenül fejlődtek. Különösen nehéz volt az építészek helyzete. A háború idején alig lehetett új épületek építésére gondolni. Az építőművészek tapasztalataikat egészen más, szokatlan téren használták fel, egyebek között az álcázás és a légvédelem területén. Már a jövőre gondolva, terveket készítettek az elpusztított vá-

Ki az a festőművész, aki nek 1969-ben Budapesten is volt kiállítása?

- a) Dejneka
- b) Muhina
- c) Malevics

Nyár a nagymamánál

Egy édesanya szinte két-ségbeesetten mondta: — Nem értem a fiamat. Peti most tizenkét éves, ittthon, a mi városi lakásunkban igazán megvan minden kényelme. Az iskolai napközivel gyönyörű helyen vannak, valóságos kis ligetben. Még uszoda is van ott. Ha pedig rossz az idő, itthon is maradhat. Nemcsak televízió, hanem videó is van. Szórakozhat kedvére, kulturált körülmények között. És ő csak hajtogatja, hogy nem és nem. Mindenáron a férjem édesanyjához akar menni falura.

Nem értettem. — Ez miért baj?

— Mert ott nincs semmi. Nincs véce a házban. Lavórban kell mosakodni. A lakás hideg, az udvar poros. Egész nap kint lehet a porban a falusi gyerekekkel. Mire jó ez neki? — Megpróbáltam elmagyarázni, hogy mindez „mire jó”. Hogy öröm, boldogság az egyedül élő nagymamánál. Hogy a gyerek ki akar szabadulni a városból. Ki akar szabadulni még a napközis tábor felelőseiből is. Hogy igenis a porban akar játszani, hogy kiskacsákat akar etetni, kutyával, macskával játszani. Fára akar mászni, a szomszéd gyere-

ekkel befutni a vidéket; gyümölcsöt enni a fáról, és este jó fáradtan beülni egy lavór vízbe, és utána a ropogós ágyneműbe, be a takaró alá. És emlékeztettem arra az anyukát, hogy ő is tudja, a nagymama milyen szép meséket mond este Petinek. Hogy az több ér, mint akármelyik tévéese vagy videós kalandfilm.

Peti még nem tudja azt, amit édesanyja már elfelejtett. Bizom benne, mákacs, erőszakos óhaja győzni fog (édesapja is mellette áll szándéka megvalósításában), és elviszik őt a nagymamához, ahol a tévé csak fekete-fehér, ahol video sincs, de annál szívesebben nézi az élet — és hiszem, hogy egészségesebb is. (sm)

Növénynevelésünk kezdetei és a hajdani növényfajták

Az emberiség kultúrtörténetének izgalmas fejezetei közé tartozik az egyes növényfélék domesztikációjának földterítés, helyének körülhatárolása, az egyes fajok, fajták számbavétele. Mindez elmondható a kultúrnövények „vándorlásáról”, egy-egy növényfaj megjelenéséről, s arról a folyamatról, amint az beépül az illető terület földművelési rendszerébe. Jószerével az egyes kultúrköröket egy-egy növényfajhoz is lehet kötni. Ha a rizst említjük, óhatatlanul is Ázsia keleti, délkeleti részére gondolunk. A búza a korábbiakban főleg Európát jelentette, a kukorica Amerikát. Napjainkban ez már nem ennyire egyértelmű. De említhetjük pl. a szóját, gyapotot, az egyes gyümölcsféléket stb.

A használnövények száma eltérő a Föld növényvilága mellett. Rendszerezésükkel az ökonómia foglalkozik, amely hat osztályba sorolja azokat. Mindez — gazdasági, közgazdasági szempontok alapján — az ember számára leghasznosabb tulajdonságokat veszi számba. A kultúr(növény) növény jóval több, mint egy természetszerű bevonat növényfélé. Náluk érvényesül legjobban az ember nevelésének hatása. A kultúr(növény) fejlődés-története sok érdekes mozzanatot takar. Annyi bizonyos, hogy a legreggeli kultúr(faj) „létezés” alig haladja meg a tízezer évet. Fialat használnövénynek tekinthető a rizs, a köszmet, a magpa és pár száz évevel.

Erdemes szemügyre venni néhány változatot, amely a nevelés során végbement. A paprika, paradicsom, kukorica, körte, alma vad őstől „tűnőtte”, a káposztafélék-nél az ősi alakhoz képest csak az ember által használt részek növekedtek. Számos gyapardot és észlelhetünk pl. a napraforgó, kukorica szemtermésénél, vagy a körte, alma virágzatában a termés száma csökkent. Eredetileg pl. csak fel-futó bab létezett, a nevelés eredményeként alakult ki az ún. bokorbab, vagy az „indás” tök is az emberi leleménnyel vált „guggonlő” növényvé. A vadriszke terméséből egyszerre csak egy érett meg, a neveléssel egyidejű érésű növényként vált az ember hasznárá.

A növényfajok, -fajták hosszú századokon át lényegében alig változtak. A mezőgazdasági forradalom, az új gazdálkodási formák terjedése ösztönözték a nevelést, ami révén nemcsak „használnövény” fajták jöttek létre, hanem bővült a művelésbe vont növényfajok száma is. A nevelés természettudományos alapjait Darwin rakta le, munkássága ráirányította a figyelmet az élővilág evolúciós adottságaira, aminek gyümölcseit az ember is lezaráhatja. Az angol Patrick Shirreff a XIX. század elején búza, zab nevelésével foglalkozott. Ide sorolható honfitársai, F. Hallet, Taylor, a híres búzanevelő, Sutton a burgonyafajták előállításában jeleskedett. A németeknél hírvénekké vált az eckendorfi répa-nevelő, Borries, Dippe a cukorrépa-nevelés terén szerzett érdemeit. De a nagy nevelő nemzetek sorába tartozott Franciaország, a svédek, az osztrákok, az olaszok, a fejlett mezőgazdasággal rendelkező Hollandia, vagy az orosz Pelowski, aki búzát nevelített, s Zelinka, aki komlóval foglalkozott. Az Egyesült Államok növénynevelése megindult az 1850-es években Goodrich tevékenységével.

Bár a hazai növénynevelés hivatalosan 1910-ben lépett a színe, midőn az Országos m. kir. Növénynevelési Intézet megkezdte működését, azonban egyéni kezdeményezésekben bővelkedett a honi föld. Az 1863-

as aszály döntő lökést adott a magyar szakembereknek, gazdáknak. Az első köze tartozik a tiszaföldvári Vári-Szabó Sámuel ref. lelkész, aki árpával kísérletezett. A Békés megyei Mokry Sámuel tapasztalatairól könyvet jelentet meg Gyulán 1875-ben Búza nevelés címmel. A szántóföldi növények között a búza elsőbbséget élvezett, így aki nevelésre „adta fejét”, az elsősorban búzával, s általában a gabonafélékkel próbálkozott. Az OMGE 1874. évi ülése, Kenessey Kálmán vezérletével a gazdákat a búza, s árpa nevelésére buzdította. Szilvay Lajos a bányászi búza neveléséhez angol fajtákat használt. Agnelli József, a Nyitra megyei lelkész burgonyanevelésben szerzett országos hírnevet magának. Ő állította elő a Magyar kincs, a Pannónia, a Hungária nevű fajtákat. Az ún. diószegi búza Kuffner Károly érdeme. László Ferenc Erdélyben honfitársára, László Lászlóval kukoricát nevelített, ez utóbbihoz kötődik a hosszú ideig népszerűségnek örvendő lapusnyaki tengeri. Cserháti Sándor munkássága hatott a hazai növénynevelésre is. Javaslataira indult meg Alsó-torna a kukoricanemesítés, aminek eredménye a Kovács Lajos által kinemesített alcúti tengeri. A Cserháti vezette magyarországi Országos Növénytermelési Kísérleti Állomás különösen kiemelkedett cukorrépa-fajták előállításában. Vezéralakja a munkálatoknak Károlyi Rózsa. A XIX. század utolsó éveiben a cukorrépa nevelésében fogant. Rózsa Imre Mezőhegyesen, Baross László Bánkúton, Várdi-Szabó János pedig Csorváson kezdett el foglalkozni vele. Baross László nevéhez fűződik a bányai tengeri kialakítása is. Kerpely Kálmán Debrecenben szerzett elővételten érdemeket a dohány-fajták nevelésében. A felvidéki Dezső Ferenc birtoka az árpanemesítésnek adott otthont. A XX. század első évtizedei is serény munkát végeztek el a nevelők körében. Jeles képviselői közé tartozott Somssich Béla, Grábner Emil, Gyárfás József, akik a munkálatok irányításában tűntek ki. 1906-ban megindult Berchtold Lipótné árpádhalmi uradalmában Székács Elemér vezetésével a búza nevelés, röviddel utána pedig Baross László kezdetű el hasonló nagyszabású munkát József herceg bánykúti birtokán. 1910-ben Esterházy Miklós hitbizományi uradalma is belépett a nevelők táborába, ahol Kovács Károly a búza mellett repcével is foglalkozott. Ebben az évtizedben az árpanemesítésben a sörárpafajták élveztek elsőbbséget. Nevezetes állomásai: Tormás, Gyöngyös, Nemesnebojsza, Nagycétény, Nagygeresd stb. A Hatvany-uradalom is komoly nevelő hely hírében állott, vezetője, Legány Ödön a magyarországi tanárkodást cserélte fel vele. Károlyi Imre zalaszentgróti uradalma is kivette részét új fajták előállításából. Konferenciák, vándorgyűlések, kiállítások színesítik a hazai növénynevelés arcát, amelyből a kezdetektől fogva igen előkelő helyet foglaltunk el. A nevelési munkákról könyvek jelennek meg. Az elért eredményeket közli a szakajtó is, közte pl. a Gazdasági Lapok, a Gyakorlati Mezőgazda, Földművelési Érdekeink, a Köztelek, a Kísérletügyi Közlemények, valamint a Mezőgazdasági Szemle. Azonban az első növényneveléssel foglalkozó folyóirat, a Növénynevelő Szemle, 1918-ban két szám megjelenése után megszűnt. A magyar növényneveléséről az első összefoglalót Fabricsius Endre készítette el 1921-ben.

De az állandó nevelés, új fajták meghonosítása egy ellentmondást hozdott magában. A régi, bevált — nem mindig bőtermő — fajták egyre jobban kiszorultak a termesztésből, s napjainkban már csak génrezervátumban lehetnek föl. A fennmaradásuknak az is kedvezett, hogy a kisgazdaságok, parasztüzemek sok esetben ódkodtak az új — főleg állami nevelésű — fajták meghonosításától. A kisgazda nagyobb hajlandóságot mutatott állatállományának javítására, jóllehet ez más jellegű feladat is volt. Ennek ellenére jó néhány növényfaj, -fajta elfelejtődött. Gondoljunk a kenyérgabonának számító kölesre, az értékes tápanyagokat tartalmazó csicsókára, vagy pl. az egyes tájfajtákra: békési fehérbab, pallagi sóska stb. Ezekre szükség van, mivel — már Jánosy Andor professzor is korán felismerte — „... a hajdani parasztgazdaságok növényei, eredetüket feltérképezve meg kell őrizni fajtanemesítés céljára, és felhasználni azokat, mielőtt feledésbe mennek a régi értékek”.

A búzák között régi fajtáinak számát: bánati, Fehér megyei, Tisza-vidéki fajta, a tavasi változatból: bánati, tavasi, járóbúza. Az ősi rozskor sorába tartozik a Szt. Iván- vagy másképpen János-rozs. A zabfajták múlt században elterjedt képviselője volt a zászolós magyar, vagy keleti zab. A parasztporták növényei között szerepelt a köles, hajdina vagy tatárka, a pasuly és a bab, s borsóként, a ma ismert fajták mellett, a csicséri borsó, amit annak idején lencsebarnak is tituláltak. A lencse is megszokott fajok közé sorolható. Egyre jobban tért hódít országunkra a kukorica, de természetesen tyúkúrt is, sőt muhart takarmánynak. Állati takarmánnyá a búkköny, a lucerna (akkoriban csigacsó), s lőhere és a baltacim. A kerti növények közül általában azok díszlettek, mint napjainkban, bár a sáfrány közkeletiségnek örvendett a múlt században. A len, kender, mák, napraforgó, repce, mustár, s dohány gazdagították még a növénytermesztési kultúrát.

Az emberiség kultúrtörténetének izgalmas fejezetei közé tartozik az egyes növényfélék domesztikációjának földterítés, helyének körülhatárolása, az egyes fajok, fajták számbavétele. Mindez elmondható a kultúrnövények „vándorlásáról”, egy-egy növényfaj megjelenéséről, s arról a folyamatról, amint az beépül az illető terület földművelési rendszerébe. Jószerével az egyes kultúrköröket egy-egy növényfajhoz is lehet kötni. Ha a rizst említjük, óhatatlanul is Ázsia keleti, délkeleti részére gondolunk. A búza a korábbiakban főleg Európát jelentette, a kukorica Amerikát. Napjainkban ez már nem ennyire egyértelmű. De említhetjük pl. a szóját, gyapotot, az egyes gyümölcsféléket stb.

Az emberiség kultúrtörténetének izgalmas fejezetei közé tartozik az egyes növényfélék domesztikációjának földterítés, helyének körülhatárolása, az egyes fajok, fajták számbavétele. Mindez elmondható a kultúrnövények „vándorlásáról”, egy-egy növényfaj megjelenéséről, s arról a folyamatról, amint az beépül az illető terület földművelési rendszerébe. Jószerével az egyes kultúrköröket egy-egy növényfajhoz is lehet kötni. Ha a rizst említjük, óhatatlanul is Ázsia keleti, délkeleti részére gondolunk. A búza a korábbiakban főleg Európát jelentette, a kukorica Amerikát. Napjainkban ez már nem ennyire egyértelmű. De említhetjük pl. a szóját, gyapotot, az egyes gyümölcsféléket stb.

Az emberiség kultúrtörténetének izgalmas fejezetei közé tartozik az egyes növényfélék domesztikációjának földterítés, helyének körülhatárolása, az egyes fajok, fajták számbavétele. Mindez elmondható a kultúrnövények „vándorlásáról”, egy-egy növényfaj megjelenéséről, s arról a folyamatról, amint az beépül az illető terület földművelési rendszerébe. Jószerével az egyes kultúrköröket egy-egy növényfajhoz is lehet kötni. Ha a rizst említjük, óhatatlanul is Ázsia keleti, délkeleti részére gondolunk. A búza a korábbiakban főleg Európát jelentette, a kukorica Amerikát. Napjainkban ez már nem ennyire egyértelmű. De említhetjük pl. a szóját, gyapotot, az egyes gyümölcsféléket stb.

HOZZÁSZÓLÁS

Környezetvédelem és humanitás

A Hajdú-bihari Napló 1987. május 27-i számának harmadik oldalán Kopár lakótelepek lesznek Debrecenben? címmel jelent meg Székely Szabolcs írása, amely taglalja a Tócsókert lakótelep parkepitésére szánt millió forintok sorsát és egyre szűkülő eredményeit. A cikkirő a lehetőségeket látva nem tehet mást, mint előrevetni a zöldterület csökkenésének kényszerűségét. Ennek kihatásait többé-kevésbé mindenki tudja: szállongó por, piszok, a kórengeteg elszívárosodása. Mindezt a cikk szerzője kénytelen elfogadni, mert nem lát kiutat. Kénytelen vagyok a cikkhez abból a szempontból hozzájárulni, amelyről az írója nem beszélt, de azt a lakók állandóan hangoztatják, és a témával is szoros összefüggésben van.

A cikk szerint a Városgazdálkodási Vállalat végezte a fásítás munkálatokat. De milyen minőségű volt ez? Például az István út 83-95. számú lakótelep belső területén körülbelül 380 darab cserjét és fiatal fácskát ültettek el. Ezekből azonban csak mintegy 10 százalék fakadt meg. Ennek oka megítésem szerint az, hogy már az ültetőkör zömmel nem voltak életképesek. Megjegyzem, hogy ugyanezen a területen az erőszakosan kitört fácskák mennyisége 5 százalék sem volt.

Eredményesebb volt a fásítás a Micsurin utca 36-68. számú lakótelep belső területén, mert itt a fák megfakadása úgy 70-80 százalékos volt. Érdeklődtem a fát ültető dolgozóktól, hogy ők nem veszik észre, hogy már kiszáradtak az ültetvények. A válaszok sokfélék voltak. Ezekből idézek néhányat. „Nekünk ezt el kell ültetni, akár száraz, akár nem.” „Ki tudja, hogy melyik száradt el, és melyik nem?” „Majd kicseréljük, ha nem fakad meg.” Kérdésem ezek után: ugyan kinek a szájára ment a felesleges, haszontalan munka és a megismétlődő fásítás esetlegesen elkerülhető költsége? Ha ez a pénz megmaradt volna, jó néhány fával több díszítene a Tócsókertet!

A munkavégzés minőségét jól jellemzik a Micsurin utca és a lakótelep között húzódó mintegy 15-20 méter széles zöldfelület megépítésének körülményei. Még az elmúlt év végén elegyengették a jelzett területet. Majd hihetetlen mennyiségben a Nagyerdőből származó kitűnő erdei földdel töltötték fel. Tavasszal pedig fűmaggal vetették be. Előzetesen nagy földlabdás juharfákat telepítettek ide. Az ottlakók azt várták, hogy a nagy forgalmú poros útvonal és a lakótelep között egy csodálatosan viruló, porfogó zöldterület lesz. De mik történtek ezután?

A többnapos ültetés, gereblyezés után kezdődött a csatornahálózat elkészítéséhez szükséges árkok kiásása, majd a még ottmaradt betongyűrűdarabokat egy gép összeszedte. A vízvezeték is ezután fektették le. A szervezeten munkák nyomán kitörték a bevetés után elhelyezett öntözőrendszer 40 centiméter magas öntözőcsökjai. Egy másik ácsógép az úttest széleit, körülbelül 80 centi mély és ugyanilyen széles árkot húzott. Az innen kikerülő kövel és tégladarabokkal feltöltött törmelékkel 4-5 méter szélesen ráterítették a fűmaggal dúsán beszót, már elkészített zöldterületre.

A mai napig is ellenőrizhető, hogy a tégladarabokkal teleszórt árkokparton csak a gyom nő. A por innen akár a tízedik emeletre is ugyanúgy felszáll, mintha ez ideig semmilyen munka sem történt volna.

A megépített csatornahálózatnak csak egy része működik. A mai napig is folyik a tisztítása. Ez többek között azzal járt, hogy a betongyűrűk kerületén a netalán még megmaradt zöld gyepp elpusztult. Ezzel kapcsolatban csak egy megjegyzés: ha csatornázunk, miért kellett mellette 5 méterre árkot ásni? Különbön ma már ezt is eltemeti lassan a por és a föld. Kérdésem: ha a munkákat ésszerűen összehangolják, mennyi pénz lehetett volna megtakarítani? Ezekből a feleslegesen kiadott pénzekből mennyi fát lehetett volna a Micsurin utcán elültetni, hogy ne legyen kopár a lakótelep? Nemcsak bennem, hanem az itt lakók fejében is önkéntelenül egy kérdés merül fel a munkaerőkölts és az itt leírtak láttán: azért fizessünk tehát, hogy ilyen gondatlan, szervezeten munkát végezzenek?

A Tócsó völgye építkezés sokak számára meglepően környezetromboló tevékenység kezdődött el. A szemnek is pihentető volt a poros bérházakból a friss zöldfelületet ringató lombkoronát a maga mintegy háromszáz fájával látni. Egyszer hirtelen láncfűrészrel néhány nap alatt kivágták. Megértettük, kell az építkezéshez a terület. A Beruházási Vállalat ígerte, hogy néhány fa, amit eddig nem vágtak ki, megmarad. Ma már ezekre is lassan sor kerül. Így kopár lesz a Tócsókert nyugati határa.

Az itt lakók nevében szeretném megjegyezni a következőket. A környezetvédelem érdekében (például legutóbb a környezetvédelmi világnap alkalmából is) igen sok szó esett, esik a fákat kímélő építkezésekről. A skandináv államok nagyszerű, a fákat az épületek tervező, jó példákra mennyi szó esik! A valóság az, hogy csak beszélünk, beszélünk róla. Építésztervezőinknek ez megoldhatatlan feladat lenne? Mindezek következtében még jobban árad a bűzös Tócsó felől a lakóházak felé a kellemetlen szag, különösen, ha a szél erősen fúj. Már nem hallható a sokszor oly idegenyugtató madarak éneke, a fekete rigók fuvalázása, a kakukk szava. Erre még csak remény sem lehet, hiszen az erdő helyén majd sokmillió értékű új városrészt emelkedik. Vajon az is zöldterület és fák nélkül?

A Tócsókertben minden lakás erkélyes, virágtartókkal ellátott. Bárki megfigyelheti, hogy milyen kevés növényt helyeznek el ezekben. A lakótelep sívárságát üdítene a szemet gyönyörködtető virágos erkélyes sora. De menjünk tovább! A Margit téri iskola főbejárata és a Holló-emlékház között harminckét virágtartó vályú van a pihenők mögött elhelyezve. Az iskola főbejárata két oldalán tizenkét hatalmas virágvályú jelenleg is földdel van tele, de csak gaz terem benne. A kopár környezetben az itt lakók, sőt a jövő nemzedékét nevelő pedagógusok is — akik naponta eljárnak előtte — annyira elszívárosodtak, hogy ezt nem veszik észre?

Medveczky Géza

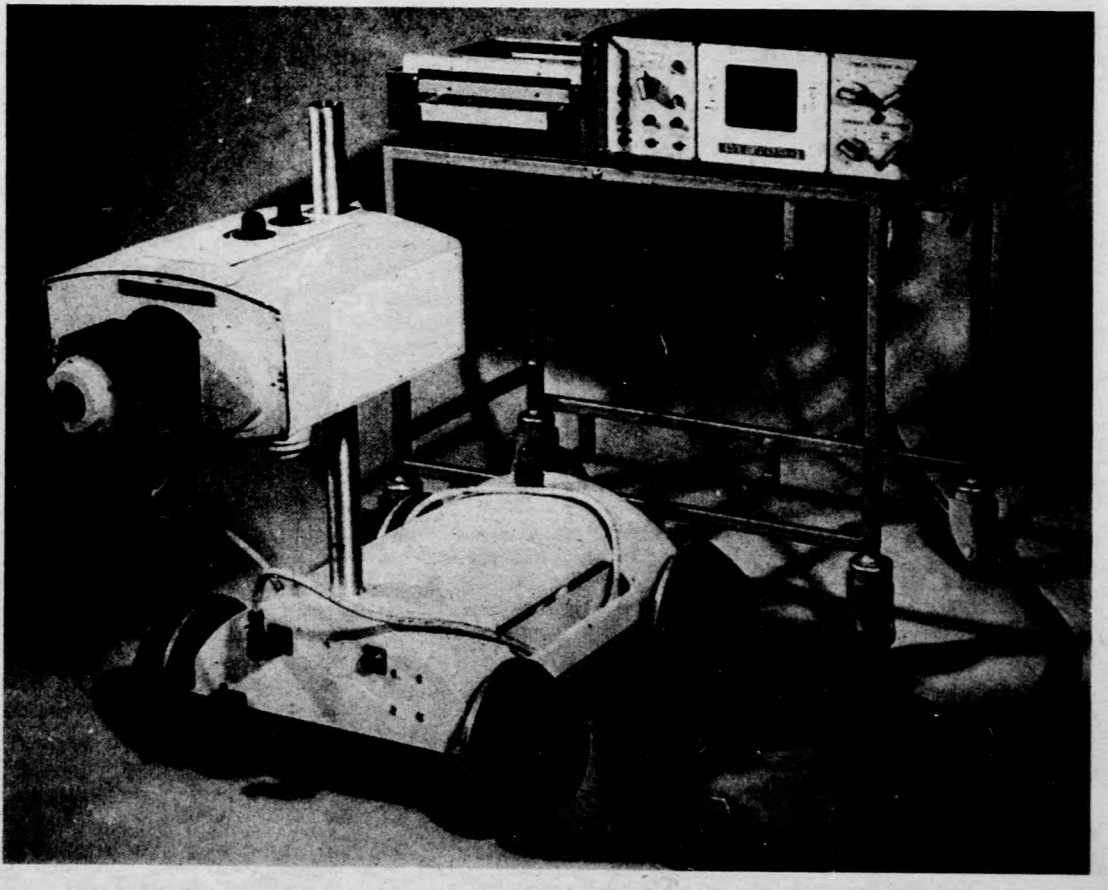
Árulkodó hőszugarak

Az infravörös technika fejlődése új lehetőségeket nyitott a tudományos kutatásban, az orvostudományban, az iparban. A szuperérzékeny hőszugárzás-ellenőrző műszerek lehetővé teszik a tanulmányozandó tárgy különböző pontjai hőmérsékletének meghatározását kontaktus nélküli távméréssel; és ami a legfontosabb: közvetni tudják a hőeloszlást a tárgyak felületén.

Az emberi test felületi hőeloszlásának „letapogatására” készült termovizorokban az infravörös sugarak láthatóvá alakítása folyamatosan, pontról pontra történik az optikai elemek leképezési irányainak változtatásával, tehát forgó vagy billegő tükrökkel, prizmákkal. A készülékekkel kapott hőterképek — termogrammak — alapján következtetni tudnak az orvosok a szervezet különböző elváltozásaira, betegségeire. Az onkológiában alkalmasak a termovizorok a tejelválasztó- és a pajzsmirigy daganatainak a kimutatására, a csontszarkómák és egyéb daganatos betegségeknek a kimutatására és a pontos diagnózis megállapítására. A „hőlátás” a törések, a zúzódások, az ízületi gyulladás diagnosztizálásában, továbbá az égések és fagyások határainak megál-

lapításában is igen jó eredményeket hozott. A termovizorok a szív- és szeti és nőgyógyászati gyakorlatban is. A termovizorokat nemcsak hasi gyulladással járó betegségek észlelésében is jó hasznát veszik. A módszer igen hasznosnak mutatkozik a szülészeti és nőgyógyászati gyakorlatban is. A termovizorokat nemcsak hasi gyulladással járó betegségek észlelésében is jó hasznát

hasznosan alkalmazzák. Segítségükkel lehetővé válik az ipari és lakóépületek, távfűtővezetékek és egyéb berendezések és távvezetékek hőviszonyainak folyamatos figyelemmel kísérése stb. De termovizorokkal leleplezhető például az elektromotorok rendellenes melegezése is. Képünkön egy ipari célú termovizor látható. (KS)

Furcsa, ér-
ragéletű, csa-
lyik generác-
alakul, váltó-
marad meg,
zünk, amely

A fővárosi
üzletkötőt al-
dosan kiokta-
— Málnap-
kolcra a ko-
szállóban
bát, megesz-
utána felket-
ket. Megkér-
megelégvede-
szállással,
ki a legújabb
veszi a rend-
szerződést, é-
jékozott eng-
A kereske-
től várja a
csak késő es-
„Az egész M-
erőleves. Mi

Múlt száz-
daközöttéze-
— Csak eg-
üresedés. El-
dősölgének?
— Szívese-
— Ért a v-
— Persze.
borkereskedé-
alkalmazva.

A lordtól
hogy fiatal k-
a szenvedély-
— A nők é-
— És mire
— Nőkre.

Párizsból
művész szere-
ja:
— Drágám,
ső modell, al-
lemmel csóko-
— És hány
sen?
— Négy. E-
körte és egy-

Operettbem-
elején. A má-
követően a má-
szubrett törn-
az öltözőjébe-
— Mit mu-
né már meg-
bonviván. —
volt, kilenc-
kor virágot k-
— Ez igaz-
rendező —
delt!

Süveget lop-
ri parasztemb-

KATON

AZ ORVOS TANÁCSA:

Vigyázat! Kullancsveszély!

Hajdú-Bihar megye kedvenc kiránduló-
helyein, az Erdős pusztai teljes területén, a
Pallagi út mentén, de az utóbbi időben
már a lakott területek egyes részeinek köz-
vetlenül közelében is újból megjelentek a
korábbiaknál jóval nagyobb számban a
kullancsok. Irtásukat nehezíti, hogy a ki-
zárólag csak reájuk ható irtószer napjaink-
ban sem áll rendelkezésünkre, ezért gyö-
keres irtásuk esetén a teljes, így a hasznos
rovarfauna egyidejű elpusztításával is szá-
molnunk kellene, melynek beláthatatlan
következései lennének.

Az úgynevezett sávos irtás esetén a kullancsok száma gyérülhet ugyan, de a kullancscsípések lehetősége — ha csökkent mértékben is — továbbra is fennáll. Ezért a kullancscsípés ellen napjainkban is még mindig leghatásosabb az egyéni védekezés.

Egyénileg védekezhetünk a többféle, háztartási és illetszerboltokban kapható riasztószerek alkalmazásával (szunyogűző krémek, permetek, Szu-ku stb.), valamint helyes magatartással. Ez utóbbit az értjük, hogy pihenésünk alkalmával lehetőleg kerüljük a bokrok közvetlen közelségét, továbbá a szabad természetben való pihenésünkkor mindig terítsünk le valamilyen takarót, és ennek szegélyét is fűjük be az említett riasztószerekkel. A kirándulóknak érdemes hordozniuk nyaknál, boknál és csuklónál jól záró ruhát, a fedetlen testrészeket pedig kenjék be rovarirtó szerekkel (Moszkító, Szu-ku), s 2-3 óránként vizsgálják meg bőrüket, főleg a testhajlatokat, hogy nem tapadt-e rá kullancs? Ilyenkor ugyanis ezek még könnyen eltávolíthatók.

A bőrből fúródott kullancsot mindenképpen ajánlatos 6 órán belül eltávolítani, ezért kirándulás után célszerű egész test-

felületünket — a hajás fejbőrt is! — tüzetesen átvizsgálni.

A bőrből kiemelkedő, korábban nem tapasztalt, „anyajegynek” látszó képlet lehet kullancs is! A bőrből fúródott kullancsot egész terjedelmében fedjük be vastagon valamilyen kenőccsel, hagyjuk rajta legalább 1 óra hosszáig, hogy a rovar ne jusson levegőhöz, így az a bőrről esetleg önként leválik, ha nem, óvatos húzással távolítsuk el.

Ha viszont kölnivel, ecettel, benzinnel, alkohollal oljuk el a kullancsot, eltávolítása csak 4-6 óra múlva lehetséges. Sikertelen kísérlet esetén az eltávolítást bízzuk orvosra, mert a sebben visszamaradt rovar feje gyulladást okozhat! A kullancscsípés egyébként önmagában nemcsak észrevehetetlen, hanem jelentéktelen kellemetlenség csupán; veszélyessé azáltal válhat, hogy ha a kullancs egyidejűleg agyvelőgyulladás okozó vírusot hordoz magában, csípéskor ezzel megfertőzheti az emberi szervezetet. A tapasztalat szerint azonban a kullancsoknak csak bizonyos földrajzi területeken élő csoportja fertőzött ilyen vírussal, és ezek közül sem mindegyik egyed, hanem legfeljebb töredékük. Még a vírus hordozó kullancs csípése által fertőzött embereknél is csak elenyésző arányban alakul ki az agyvelőgyulladás jellegzetes, súlyos lefolyású klinikai képe. Legtöbbször alig észrevehető, banális, néhány napig tartó, enyhe rosszullettel járó „gyengélkedés” képműködésben veszik át a fertőzést, viszont hosszú évekre szóló védettséget szereznek. A járványügyi szervek megyénk területén már több évtizede nem észleltek ilyen vírussal fertőzött kullancsokat, ennek ellenére a védekezés, a betegség megelőzése érdekében nem felesleges.

Változatok cseresznyére

HIDEG CSERESZNYELEVES

1 deci vörösbort főzünk fel 5 szem szegfűszeggel, késhegynyi fahéjjal. Forraljuk 5 percig, és szűrjük le. Öntsünk hozzá fejenként 2 deci vizet, és 1-1 teáskanál citromlevet, fél-fél deci tejeset. Tegyük a lébe adagonként 1-1 púpozott teáskanál kristálycukrot, csipet sót. Amikor a lé forrni kezd, főzzük bele fél kg megmosott, kimagozott cseresznyét, és főzzük 10 percig. Közben 3 tégelynyi kávétejszint keverjük simára 1 nyers tojásfehérjével, és a lisztes pépet apránként hígítjuk fel a főző cseresznyével, majd töltsük a léhez, és addig forraljuk, amíg habját el nem fűtte. Amikor a leves kihűlt, hűtőben egészen hidegre hűtjük, úgy tároljuk.

CSERESZNYÉS GÖNGYÖLT KARAJ

A megmosott, kimagozott cseresznyét adagonként negyed reszelt vöröshagymával, kevés sóval, kevés margarinnal üvegesre pároljuk. Levébe — szemlyenként fél-fél tojást számolva — összehabart tojás kerül, amikor az még forró. Megborsozzuk, nagyon parányi fahéjjal megmosott, kihűlt haggyuk. A karajszalagokat megütögetjük, megszózzuk. A cseresznyét tojással vékonyan rákenjük, felgöngyöltjük, hústüvel vagy fogvájóval összetűzzük, lisztben megforgatjuk, és forró, bő olajban minden oldalán pirosra sütjük. Ez a hűsgöngyölög combból is készíthető, mert a saftos töltelék a húz szárazsággal ellensúlyozza.

CSERESZNYÉS DARAPUDING

(4 személyre). Háromnegyed liter tejebe tegyünk 2 leveleskanál kristálycukrot és fél citrom reszelt héját, meg egy csipet sót. Amikor a tej forr, állandó keverés közben beleeresztünk egy teáscsészényi darát, és ezzel 6-7 percig kevergetve főzzük. Keményre vertünk 6 tojásfehérjét, és a még forró tejes darába keverjük. Jól kivajazott tűzálló edény aljába tesszük a tejes dara egyharmadát. Erre vastag rétegen kimagozott cseresznyét szórunk, meghintjük cukorral, befedjük újabb adag tejes darával, arra megint cseresznye, és végül tetejére ismét dara kerül. Ezek után a tűzálló edényt — vagy más formát — a hűtőbe tesszük, és kb. 5-6 órányi hűtés után tároljuk. Tejszínnel, hűtővel, kimagozott cseresznyeszemekkel díszíthetjük.

Nyerges Ágnes

AUTÓSOK—MOTOROSOK

Ki hogyan vezet?

A Volkswagen Művek egy tanulmányt tett közzé a nyugatnémet nők és férfiak autózati tulajdonságairól, amely sok tízezer személy jellegzetességei alapján készült. Vizsgálódásaik során a szakemberek előbb hat alapsoportha osztották be az autózatókat, és csak azután vizsgálták meg, hogy az egyes csoportokban milyen a nők és a férfiak arányszáma.

Az első csoport a nyugodt, kiegyensúlyozott vezetők csoportja. Az ide tartozó autózatók minden kapkodás nélkül vezetnek, nem törekszenek vezetői bravúrokra, a közlekedési előírásokat általában betartják, előrettekintően és defenzíven vezetnek, védekezve mások hibái ellen. Számukra az autó kizárólag a közlekedés céljait szolgáló eszköz, amelynek semmi nimbusz nem tulajdonítanak. Ennek a csoportnak a tagjai — eltekintve a kezdeti időszak kisebb hibáitól — a legritkább esetben karamboloznak, és pénzbírságokat nem fizetnek kihágásokért. Nos, a szakemberek megállapították, hogy a nők vezetőik 42 százaléka ebbe a csoportba tartozik, míg a férfiaknak csak 27 százalé-

ka. Az ide tartozó női vezetők túlnyomó része házas és családós.

A második legnagyobb csoportba tartoznak az ún. aktív dinamikus vezetők (a rámenős kifejezés itt még túlzás lenne). Az aktív dinamikus vezető élvezzi a vezetést, lendületesen vezet, és igyekszik célját minél előbb elérni. Közben azonban elővigyázatos, és ritkán karambolozik. Az azonban már gyakrabban előfordul náluk, hogy kisebb kihágásokért pénzbírságot kell fizetniük. Ebben a csoportba tartozik a nők 30 százaléka és a férfiak 32 százaléka. A nők között itt is túlnyomó a férjes nők száma, de az anyá ritka.

A harmadik csoport tagjai a sportos ambíciójú vezetők. Számukra a vezetés kimondott élvezet és inger jelent. Céljuk a minél gyorsabb haladás, és egy kis rizikó, egy kis idegcsiklandozás nagyban hozzájárul élvezetük növeléséhez. Míg

az első két csoport tagjai számára az autó kizárólag használati eszköz, addig ők tisztán élvezetből is szívesen autóznak. A sportos ambíciójú vezető számára a kihágásokért fizetett büntetés — mintegy természetes hozzátartozója az autózásnak. Gyakrabban keverednek balesetekbe, ha nem is feltétlenül saját hibájukból. Ebben a harmadik csoportba tartozik a nők 10 és a férfiak 15 százaléka. A nők között a férjesek és a hajadonok arányszáma egyforma, anyákat ritkán találunk ebben a csoportban.

A negyedik csoportba sorolják az ingerlékeny, kiegyensúlyozatlan autózatókat. Ők rendszeresen mérlegelődnek más vezetők vélt vagy tényleges hibái miatt, megpróbálják kioktatni azokat, és emiatt gyakran baleseteket idéznek elő. Ha bosszúság éri őket, akkor ezt magukkal viszik a közforgalomba, és ideges, mérges, kapkodó, gyakran kíméletlen vezetéssel rea-

KERESZTREJTVÉNY

Skanzenek

Rejtvényünkben öt skanzent mutatunk be.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12					13			14		
15				16			17			18
19	20		21			22				23
24		25		26		27			28	
29			30		31			32		
33		34					35			36
	37			38		39		40		41
42	43					44				45
46					47	48				49
50				51			52		53	
54			55					56		57
58		59					60		61	62
63	64			65		66				67
		68								

VÍZSZINTES: 1. Szabad-
téri néprajzi múzeum, mely
a Kisalföld és a Felső-Ti-
sza-vidék tájegységét repre-
zentálja. 9. A Nyiregyháza-
Sóstófürdőn található skan-
zen a Révköz, a Nyírség, Be-
reg, Tiszahát népi építészete-
t ábrázolja. 12. Tetőpont.
13. Papagájfajta. 14. Egye-
sülés. 15. Van ilyen gazda
is. 16. A népszaporodást
erősen korlátozza. 18. Ró-
mai 6. 19. Római 1051. 21.
Mutató névmás. 22. Jelez.
23. Kutyaeledel. 24. A tör-
vény embere. 26. Jegyzék.
28. Lakatos számszám. 29.
Sajtófajta. 31. Frissítő ital.
32. Fedez. 33. Tantál. 34.
Termelőszoftvetkez. 35.
Korszak. 36. Germánium.
37. ... Paulo, brazil város.
38. Ezen a helyen. 40. Be-
cézett női név. 42. Idomtá-
lanul magy. 44. A logikus
gondolkodás képessége. 46.
Lakástextil Vállalat. 47. Ha-
jó része. 49. Osztrák tévé-
társaság. 50. Angol hosszmé-
rték. 51. A te szemelyed-
del. 53. ... iacta est (A
kocka el van vetve). 54.
Mosdó része! 55. Kritika.
57. Padlóréz. 58. Kétöze-
dedesség. 59. Ógörög hang-
sor. 60. Kérdőszó. 62. Euró-
pium. 63. Szel által felhal-
mozott üledék. 66. Akadá-
lyon hevesen keresztültör.
68. Zala megye népműve-
szetét láthatjuk a göcseji fa-
lumúzeumban, melynek he-
lye.

FÜGGŐLEGES: 1. A
vasi múzeumfalu az Órség

F. I.

port. Ide tartoznak az ag-
resszív, másokkal nem tör-
ődő vezetők, akik felelőle-
nül, kíméletlenül, saját és
mások épségére, kárára va-
ló tekintet nélkül vezetnek,
kierőszakolva akarataikat.
Élvezik az atrocitásokat, és
azt, ha másokat akadályoz-
nak, megijesztenek. Ez a
rendkívül kellemetlen típus
gyakran karambolozik, és
súlyos büntetéseket fizet.
Ennek a csoportnak a tag-
jai ritkán házasemberek, és
gyerekeik is a legritkább
esetben van. Az „országúti
kalózok” csoportjába a nők
3, a férfiak 9 százaléka tar-
tozik. Jellemükre — a
szakemberek szerint —
gyakran már külsejük, öl-
tözetük is utal.

Ezek után — teszik fel a
kérdést a tanulmány össze-
állítói — kik a jobb veze-
tők, a nők vagy a férfiak?
A százalékos arányszámok
figyelembe véve az egyes
csoportok női és férfi
tagjai között nem mutatko-
zik lényeges különbség. De
mert a nők gyakrabban ta-
lálhatók az első két cso-
portban, általános statisztikájuk
jobbának mondható,
mint a férfiaké.

B. I.

VICCMAGAZIN

Történetek régi időkből

Furcsa, érdekes jelenség a vicc. Van amelyek tisztavárágeletű, csak rövid ideig szórakoztat. Akad köztük, amelyek generációkat túlélt, országhatárokat lép át, közben átalakul, változnak benne a szereplők, csak a csattanója marad meg. A régi idők vicceiből most olyanokat idézünk, amelyeken még ma is lehet nevetni.

A fővárosi kereskedő új üzletkötőt alkalmaz, és gondosan kioktatja:

— Molnap lemegy Miskolcra a korai vonattal. A szállodában lefoglal egy szobát, megesszik egy erőlevest, utána felkeresi üzletfelügyelőket. Megkérdezi, hogy van megelégedve a legutóbbi szállítással, megmutatja neki a legújabb kollekciót, felveszi a rendelést, megkötői szerződést, és táviratban tájékoztat engem.

A kereskedő másnap déltől várja a táviratot, de csak késő este kapja meg: „Az egész városban nincs erőlevés. Mit tegyek?”

Múlt század végén, a tudakozóintézetben:

— Csak egy helyen van üresedés. Elmenne ön fürdőszobáknak?
— Szívesen.
— Ért a vízkezeléshez?
— Persze. Tetszik tudni, borkereskedésben voltam alkalmazva.

A lordtól megkérdezik, hogy fiatal korában mi volt a szenvedélye.

— A nők és a vadászat...
— És mire vadászott?
— Nőkre...

Párizsból hazatért festőművész szerelmenst utótagja:

— Drágám, te vagy az első modell, akit lázas szerelemmel csókolgatok!
— És hány volt összesen?
— Négy. Egy alma, két körte és egy vízeskancsó!

Operettbemutató a század elején. A második felvonást követően a szünetben a szubrett törni-zúzni kezdett az öltözőjében.

— Mit murizik ez a spíné ma megint? — kérdi a bonviván. — Mész sikere volt, kilenc gyönyörű csokor virágot kapott!
— Ez igaz — válaszol a rendező —, de ő tizet rendelt!

Süveget lopott az egyszerű parasztember, de nem

Vidám, tarka kötött kabát

A kis horgolt kalapok, amelyek mint színes harangocskák körbehimbálóznak a kabát gallérja körül, különleges, vidám jellegű kölcsönöznek a legkülönbözőbb maradékból (angóra, mohér, shetland, buklé, lureszáll) készült holminak.

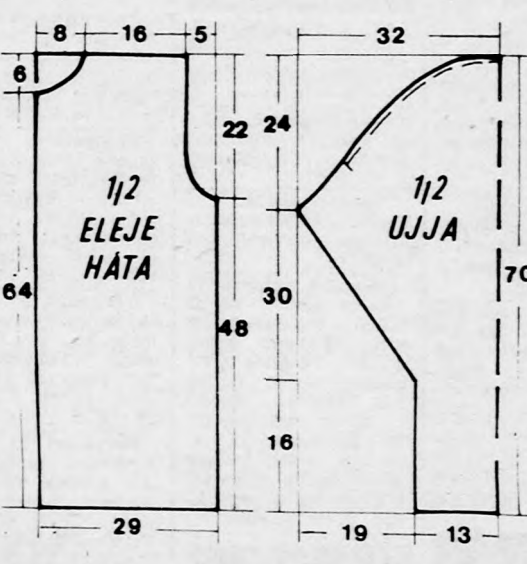
A 38-40-es méretű kabát elkészítéséhez kb. 80 dkg fonal, 5-ös kötőtű, 4,5-es horgolótű, és egy pár vastag váltómérs szűk-séges. Végig lustakötéssel (oda-vissza sima sorok), kötjük. A fonalat mindenekelőtt szortírozzuk szét 4 egyforma részre. 1 rész = háta, 1 rész = két eleje és 1-1 rész = a két ujja.

Háta: 70 szemmel kezdünk, s 4 soronként váltjuk a színeket, illetve az anyagot, mindig a munka jobb oldalán. 48 cm összmagasságnál kezdjük a karöltőt kialakítani. Ezért mindkét oldalán 2 szemet, majd tovább minden 2. sorban 1x2, és 2x1 szemet lefogaszturnk. Utána egyenesen kötünk 70 cm összmagasságig, itt a megmaradó szemeket lefogaszturnk.

Eleje: 35 szemmel kezdünk, és a hátával azonosan kötünk, 64 cm összmagasságig, ekkor az eleje nyakkivágást fogaszturnk közepén. Először 4 szemet, majd minden 2. sorban 3x2-t fogaszturnk le, s végül 70 cm összmagasságnál a tün levő összes szemet lefogaszturnk. Most megkötjük a másik eleje tükörképét.

Ujja: 32 szemmel kezdünk, és egyenesen haladunk lustakötéssel 16 cm magasságig. Itt kezdünk a kiszaporításhoz: mindkét oldalon először 1, majd a továbbiakban 2-szer felváltva minden 2. és 4. sorban 1 szemet szaporítunk. Ezután a következő 2. sorban kezdjük a kuglit kialakítani. Ehhez mindkét oldalon 2 szemet, a továbbiakban minden 2. sorban 2x2 és 5x1 szemet, azután minden 4. sorban 7x1, majd ismét minden 2. sorban 1x2, 1x3, 1x4, 1x5 szemet fogaszturnk, végül a megmaradó szemeket lefogaszturnk, ugyanígy elkészítjük a másik ujját.

Összeállítás: A kabát valamelyik saját oldalával szembe öltve összevarrjuk a vállát, az oldalát és az ujját. Bevarrjuk az ujját, s a szabásmintán szaggatott vonallal jelölt helyen a kuglit kissé beráncoljuk, behúzzuk. A nyakkivágást rövidpálcákkal körbehorgoljuk és 10 cm magas állógallért horgolunk váltott színeket, rövidpálcáscsorokkal. A két eleje szélét 2 sor rövidpálcával behorgoljuk. Ezután a színes harangocskákat készítjük el. Eltérő hosszúságú lánczemsort horgolunk, amelyre 1 sor rövidpálca kerül. Most 3 lánczemet horgolunk és gyűrőt képezünk belőle. Erre a 3 lánczemsor egyenként 2-2 rövidpálcát öltünk. Az utána következő 5-6 sorban rövidpálcákkal dolgozunk, de minden 2.

szemre 2 rövidpálcát öltünk, így szaporítjuk ki a harangformát. Az elkészült harangocskákat körbe a nyakkivágáshoz öltjük jó szorosan. Végül bevarrjuk a váltómérs.

Bélyeggyűjtőknek

A LEGSZEBB
A Magyar Posta, a szövetség és a Filatéliai Szemle kéri a gyűjtők véleményét 1986 bélyegeiről. Az elbíráláshoz plakátot készítettek, amely a tavaly megjelent összes bélyeget eredeti szépségében ábrázolja. A gyűjtők lapja júniusi számához csatolták a plakátot, és ott olvashatók a szavazás részletes feltételei, szempontjai. A legszebbnek talált bélyegre szóló szavazatot július 15-ig kell elküldeni a Filatéliai Szemle szerkesztőségének. Remélhető, hogy sokan nyilvánítnak véleményét, hiszen ezzel hatást gyakorolhatnak a jövőbeni bélyegek kialakítására. A bélyegnapon hirdetik ki, hogy melyik bélyeg nyerte el 1986 legszebb bélyege elismerő címet, ugyanakkor kitüntetik a tervezőt a Magyar Posta, az előállító nyomdát a szövetség vándordíjával. A helyesen választók, legtöbb szavazatot elnyerő címletre voksoltak jutalom soroláson vesznek részt. A nyertesek között ezúttal a Magyar Posta ajándékai mellett az akkor 40 éves Filatéliai Szemle jubileumára készült gyűjtési különlegességek is szerepelnek. A bélyegek szépségszavazásába külföldön napilapot is bevonnak, mert így a felmérés teljesebb és a mérlegelés idején a közvélemény széles rétegében áll a bélyeg az érdeklődés homlokterében.

Lehet gyűjteni értékre való tekintet nélkül, szám szerint minél többféle bélyeg megszerzésére törekedni. Kezdetben általános cél volt, hogy ne legyen az albumban üres kocka. A századfordulói mintegy 15 ezer féle bélyeg jelent meg. A mindent gyűjtést a kiadványok számának gyors emelkedése előbb területileg (földrészek, országok stb.), majd még szorosabban (országokon belül időbelileg stb.) szűgítette. Az eredeti gondolat egyedül az összeállítás-gyűjtők körében él. Berakókönyvekben helyet biztosítanak minden bélyegnek, és az üres helyek közül minél többet igyekeznek megtölteni. Számos album rejti 100 ezer, sőt annál is többféle bélyeget, színes és élő katalógusként. A gyűjteményekben sokéves, évtizedes gondos munka fekszik. A tömegbéli gyűjtők abban is hasonlítanak a hősök amatőrjeire, hogy szívesebben kereselnek, mint fizetnek. Sor kerül természetesen az utóbbi megoldásra, ha ritkán fellelhető példányok tűnnek fel. A mérce kizárólag az, hogy a gyűjteményben hány bélyeg van.

UJDONSÁGOK
Kuba határtékú sorozaton ad izeltőt a történelem előtti szörnyetek parkjából. A sárkányok és óshülők szobrász fantáziája alapján hatalmas pusztaságot népesítenek be, és rémisztik a látogatókat a fővárosközeli természetvédelmi területen.
Hazánkban is várják kapásra az édesvízi halakat (többek között keszeget, harcsát, csukát), amint ezeket a horgászok gyönyörűségére, az NDK határtékú sorozata felvonultatja.
Dánia bélyeggel köszönti a nem hivatásos tornászok fesztiválját. 28 országból jönnek azok, akik nem versenyeznek, de részesülnek az egészséges mozgás örömeiből és azt széles körben népszerűsítik.
Május teliholdja Szri Lankán a díszes lámpások, a lanternák ünnepe. A változatos formájú díszvilágításokban négy bélyeg gyönyörködhet.

GYEREKEK KÖNYVESPOLCA

Vakáció 2500-ban

Bizonyára ti is elképzeltétek már magatokban, hogy milyen lesz a jövő. Hogyan is élnek majd 500-1000 év múlva az emberek a Földön? Vagy nem is a Földön? Marék Veronika gyermekkönyvében például az óceán mélyére merített világvárosban laknak utódaink.
Ato is, a kisfiú, aki egy történelemversenyen ezert pontot ér el, melynek jutalma csudálatos dolog. Tíz napra megkapja az időceppeket. Azzal pedig térben és

időben odamegy, ahova akar.
Mit gondoltok, hova vágik a jövőbeli kisfiú? Oda, ahová biztosan ti is szívesen elmennétek. Az indiánok közé. Elolvastok már minden könyvet rólok, s különösen az érdekelte, hogyan élhettek az indiánok a fehér emberek megjelenése előtt. Ato, mielőtt elindul a Földre az időcepp segítségével, gyors felkészítést kap indián nyelvből és a szokásokból.
Mikor elérkezik az indulás napja, elbúcsúzik a szüleitől, s rövidesen Észak-Amerikában, a sziklás völgyben találja magát. Az indiánok ez idő tájt épp békeben élnek, így Ato nyugodtan elindulhat közéjük. Rövidesen indián gyerekekkel találkozik, Kis Medvével és Ezüst Holddal, akik meghívják a sátrukba. Csodálatos tíz napot töltenek együtt. Atonak minden na-

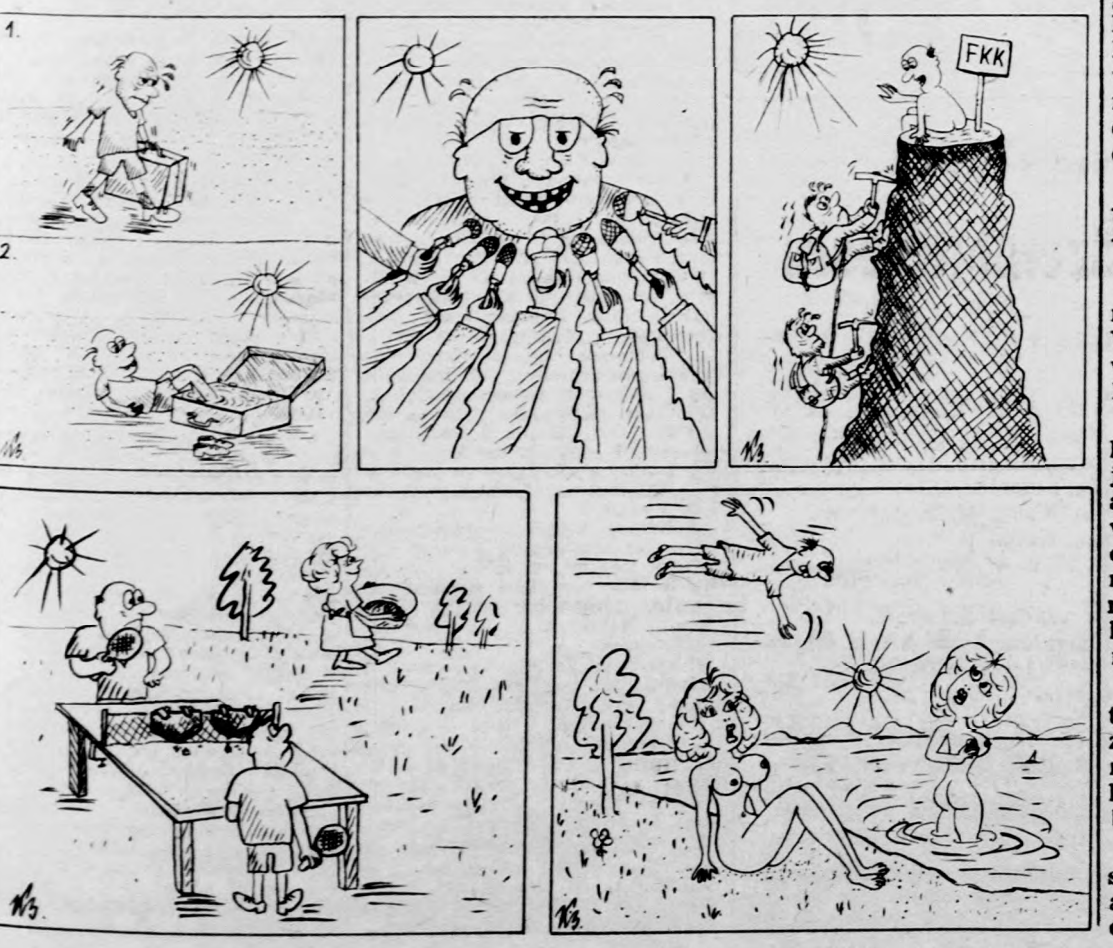
gyon tetszik, de sok meglepetés is éri, hisz a könyvekben, amelyeket az indiánokról olvasott, nincs benne minden. Gombáznai indolnak például az erdőbe, amikor megered az eső. „Ma már mosakodtam. Zárjátok el a vizet!” — rémülődik Ato, hisz az óceán mélyén sose esik az eső.
De sok más furcsaságot is tapasztal és sok mindent tanul a vakációzó kisfiú a szüi indiánok között. Megtanul Kis Medvétől lándzsát hajtani, nyilazni, dobolni. Fgy alkalommal pedig ő tehet vendéglátóinak nagy szolgálatot.
A tíz nap leteltével nehéz szívvel indul haza Ato, sajnálja, hogy el kell válnia új barátaitól. Még többet tanul, mint annak előtte, hogy ismét megnyerje a történelemversenyt, és az időcepp segítségével újra találkozhat Kis Medvével és Ezüst Holddal.
Marék Veronika könyvét a Móra Kiadó jelentette meg.

Békatutaj, tündérfátyol

A Búvár zsebkönyvek sorában most dr. Tuba Zoltán Vízinvények című könyvét jelentette meg a Móra Kiadó.
A folyószabályozások és lecsapolások előtt, hazánk jelentős részét uralta a víz, amelynek különlegesen szép volt a növényvilága. A mocsarak, lápok elzártságuk révén sokáig őrizték háborítatlanul növényritkaságukat, melyek mára sajnos megtizedelődtek.
Dr. Tuba Zoltán könyve tavaink, folyóink nyílt vizeinek és partjainak növényeit, valamint a mocsarak, lápok növényzetét mutatja be.
A nyílt vizek hinárját szabadon lebegő, valamint aljazaton gyökerező — úszó és víz alá merülő — növe-

nyek alkotják. A mocsarak növényeinek kisebb-nagyobb része mindig kiáll a vízből. A lápok pedig vízzel gazdagon ellátott, mindig nedves, tőzeges talajú területek, ahol még a víztükör is megcsillan.
E zizek egyik legszebb növénye a fehér tündérróza, amely álló vagy igen lassú folyású vizeinkben él és csak nappal nyitja ki gyönyörű, hófehér virágait. Dr. Tuba Zoltán könyvéből sok szép és különleges növényt ismerhettek meg, többek között a púpos békalencsét, a vízcipkét, a tófonalat, a tündérfátyolt, a borzas tűzikét, a lápi pityangot, a tiszai margitvirágot.
A nyílt vizek hinárját szabadon lebegő, valamint aljazaton gyökerező — úszó és víz alá merülő — növe-

KATONA BÁLINT: MELEG NAPOK...

Magazin
44
48
50
55
52
54
56
58
60
62
64
66
68
70
72
74
76
78
80
82
84
86
88
90
92
94
96
98
100
102
104
106
108
110
112
114
116
118
120
122
124
126
128
130
132
134
136
138
140
142
144
146
148
150
152
154
156
158
160
162
164
166
168
170
172
174
176
178
180
182
184
186
188
190
192
194
196
198
200

INGATLAN

Debrecenről 40 kilométerre Tétélen a Rákóczi u. 2/B alatt szállár burkolatú ut mellett gazdálkodásra, pihenésre alkalmas komplett parasztház 740 n-él telexel eladó. Érdeklődni: Debrecen, Aprilis 4. utca 19. sz. 2. Telefon: 15-170.

Acásdi úti zártkertben 221 n-él kert 30 nm-es hétrégi házsal eladó. Érdeklődni: Kiss Áron u. 45.

Gyümölcsös a Töcs-völgyben, az 5-ös busz végállomásánál, termő meggy és új telepítésű köszmete 1600 n-él megosztva is, családi ökök miatt eladó. Utólag ár: 750 forint névszövegért. Kétféle pénzbevitelű belvárosi telekbe. Beke útja 48. Szilágyi. Telefon: 10-358.

Eladó Pácon 200 n-él gyümölcsös szőlő lakható épülettel. Víz, villany van. Érdeklődni: Belleleg 418. Vadas-dűlőből balra. Postáék.

Sámsónkertben 300 n-él kert kis tetőtér-beépítéses hétrégi házsal eladó. Villany van, fűtése pb-gáz. Érdeklődni: Debrecen, Burgundia u. 18. III. 12. 17 óra után, hétvégén egész nap.

Hajdúszoboszlón 2 sz. sz. alatt eladó nagyméretű felújításra szoruló ház 532 nm telken. Üzletnek, műhelynek, lakásnak egyaránt alkalmas. Kiszárazók, figyelmeztető ajtókkal. Érdeklődni: Hévíz főkönyvelőjénél, Hajdúszoboszló, Erzsébet u. 5. sz. Telefon: 60-932.

2 szobás családi ház 400 n-él telexel, termő gyümölcsfákkal, gazdasági épülettel eladó. Hajdúvíz, Krúdy Gy. u. 20.

Hajdúszoboszlón kis nyaraló eladó. Megtekinthető szombat, vasárnap, Muszatti u. 25. Kempinggel szemben.

Két családnak is alkalmas teljesen alakított nagy családi ház eladó. Szabó Pál u. 3.

Ház eladó nagy telkekkel. Kismacs, Nefelejcs u. 9.

Szoba-konyhás ház 150 n-él közművesített telexel eladó. Munkás u. 76. József-társas lehetőségek.

Létavértes. Baross u. 30. családi ház 200 n-él telken eladó.

APRÓHIRDETÉSEK

200 n-él jó minőségű fekete föld a város határában bérbe vagy felesbe kiadó. Földmérés is alkalmas. „Jelenleg üres” jellegre a kiadóba.

Sürgősen eladó 300 n-él berakott 3 szobás ház. Hajdúszoboszlón. Lakható ház, víz, villany van. Érdeklődni: Háman Károly u. 41/B. I. em. 4. 18 óra után.

Kétszobás, komfortos családi ház sürgősen eladó. József-társasra alkalmas. Tegez u. 63. Érdeklődni: 16 óra után.

430 n-él vegyes gyümölcsös a Határ uton eladó. Érdeklődni: 17 óra után a 18-160-as telefonon.

Minden igényt kielégítő, nagyméretű családi ház ipari árral, műhely, üzletlehetőséggel sürgősen eladó. Hajdúvek, Alsójózsa, Völgy u. 2.

Eladó házrész. Szoba, konyha, spájz, fűtőkészülék. Nagybirtokra lehetőségek van. D. u. 40. Gyöngyösi Istvánné, kettő kerek csomagtól.

Hajdúszoboszlón, földönvezeték felszerelésű terület 3 szobás ház eladó. Érdeklődni: 20-278.

Reklamégnitúra eladó. Nyil u. 45. Erdőszi szombat délután, vasárnap délelőtt.

Szép bútorok vétele, eladása díjmentesen házhoz szállítással. Pásti u. 8.

Bútorfelvásárlás a 16-259 telefonon. Hívásra azonnal megyek.

Használt bútorok vétele és eladása. Az általunk felvásárolt bútor díjtalanul elszállítjuk. Vásárlás OTP-hitelre is. Boljaink, Debrecen, Hatvan u. 61. sz. telefon: 14-903.

Homokterepen vagy a Keresztelepen kis kertes házra várnék. „70 ezer” jellegre a kiadóba.

Másfél szobás OTP-lakás kp. + OTP-átvállalással eladó. Lehel u. 20. XIII. 101.

Kétszoba-összkomfortos lakás eladó kp. + OTP-átvállalással. Debrecen, Bokányi D. u. 23. (Szabadságtelep.)

Másfél szobás, 44 nm-es OTP szövetkezeti lakás eladó. Kartács u. 9. VI. 54.

Eladó 2 szoba-ékezőkonyhás lakás kp. + OTP-átvállalással. Erdőklődni: István utca 73. I. 5. alatti vagy 16 óra után naponta a 21-060-as telefonon.

Erzsébet után VIII. emeleten (53 nm) 1,5 szobás garázsos tanácsos lakásunkat meg egyezéssel nagyobb tanácsra cseréljük. (kb. 65-70 nm) „Allomás, illetve Centrum környéké előnyben” jellegre a kiadóba.

Lada 1500-as hétfés, sötétkék személykocsi eladó. Debrecen, Rózsahegy u. 11.

Kobur 320 Dizel 0 km-es háromtonnás tehérgépkocsi eladó. Erdőklődni: 17 óra után. Debrecen, 21-330-as telefonszámon.

Polski Fiat 126-os új szerű állapotban eladó. Erdőklődni: 26-592.

Szék sátras utánfutó eladó. Erd. Nyulás u. 15. sz. 17 óra után.

Szék új sátras utánfutó eladó. Telefon: 20-278.

Nagyerdő üvezetben, Debrecen, Poroszlay u. 70. III. 11. alatti 2 szoba-ékező, 57 nm-es örököltes kp. + OTP-vel sürgősen eladó. Erdőklődni: szombat, vasárnap a helyszínen.

Kertes családi ház eladó. Bérházi lakást beszámítok. Erdőklődni szombat, vasárnap délelőtt. Bihar u. 34.

200 n-él telex eladó. Kishgyesi utca. Erd. Micsurinyi u. 26. Kalaposok.

Azonnal beköltözhető házrész eladó. Három szoba-komfortos. Irányár: 450 ezer Ft. Erdőklődni: szombat, vasárnap délelőtt. Marx K. u. 36. Szerencsiek.

Két kis szoba-konyha nagyon olcsón eladó vagy kisbéri DLK-lakásra cseréltem. Debrecen, Tegez u. 128.

Sürgősen eladó másfél szobás, komfortos házrész. Púst Sándor u. 5. sz. (Legházi).

Angol típusú két-szobás házrész, négyzetes házrész. Baross Gábor u. 6. sz. eladó. Erdőklődni a helyszínen, hétvégén.

135 n-él építési telék a Vasutas, Kórsó utca sarkán eladó. Gáz a telken. Erdőklődni a Kinizsi u. 28/A alatt.

200 n-él üres telék a Hármashegy utcában eladó. Erdőklődni Molnár Sándor Debrecen, Vargakert u. 1. II. 40. Telefon: 16-947.

Kétszobás, összkomfortos ház eladó 220 n-él telexel Tegezen. Erdőklődni: Téglás, Szegezt u. 3. du. 5-6 óra, szombat, vasárnap egész nap. Irányár: 520 ezer Ft.

Kertes házam bérházi lakásra cseréltem vagy eladom. Varga-kertben vagy építési lehetőséggel. Telefon: 27-053. Dienes János u. 13. sz. 2.

Szállítók azonnal cserépet, mindenféle falazóanyagokat, betonelementet, cementet, meszet. Sámsoni út 26. Trafik.

Garázs a Vég Dező utcán sürgősen eladó. Erdőklődni Háman K. u. 41/B. I. 4. 18 óra után.

Fáraóhangya-irtást vállalok, teljesen új, japán-USA gyártmányú vegyszerrel, csali-ételekkel technológiával. Tömcsörvény kikapcsolás. Telefon: 18-318.

Kérem azt a Perkins dízel motorral üzemelő Volgának a tulajdonosát, aki ez év május 1-én műhelyben járt az iztító gyertya ügyben, sürgősen keressem fel. Alacsony barna férfi. Szénási autószerelő mester. Debrecen, Postakert u. 11.

Kétszobás ház eladó. Erdőklődni: szombat, vasárnap délelőtt. Bihar u. 34.

200 n-él telex eladó. Kishgyesi utca. Erd. Micsurinyi u. 26. Kalaposok.

Azonnal beköltözhető házrész eladó. Három szoba-komfortos. Irányár: 450 ezer Ft. Erdőklődni: szombat, vasárnap délelőtt. Marx K. u. 36. Szerencsiek.

Két kis szoba-konyha nagyon olcsón eladó vagy kisbéri DLK-lakásra cseréltem. Debrecen, Tegez u. 128.

Sürgősen eladó másfél szobás, komfortos házrész. Púst Sándor u. 5. sz. (Legházi).

Angol típusú két-szobás házrész, négyzetes házrész. Baross Gábor u. 6. sz. eladó. Erdőklődni a helyszínen, hétvégén.

135 n-él építési telék a Vasutas, Kórsó utca sarkán eladó. Gáz a telken. Erdőklődni a Kinizsi u. 28/A alatt.

200 n-él üres telék a Hármashegy utcában eladó. Erdőklődni Molnár Sándor Debrecen, Vargakert u. 1. II. 40. Telefon: 16-947.

Kétszobás, összkomfortos ház eladó 220 n-él telexel Tegezen. Erdőklődni: Téglás, Szegezt u. 3. du. 5-6 óra, szombat, vasárnap egész nap. Irányár: 520 ezer Ft.

Kertes házam bérházi lakásra cseréltem vagy eladom. Varga-kertben vagy építési lehetőséggel. Telefon: 27-053. Dienes János u. 13. sz. 2.

Szállítók azonnal cserépet, mindenféle falazóanyagokat, betonelementet, cementet, meszet. Sámsoni út 26. Trafik.

Garázs a Vég Dező utcán sürgősen eladó. Erdőklődni Háman K. u. 41/B. I. 4. 18 óra után.

Fáraóhangya-irtást vállalok, teljesen új, japán-USA gyártmányú vegyszerrel, csali-ételekkel technológiával. Tömcsörvény kikapcsolás. Telefon: 18-318.

Kérem azt a Perkins dízel motorral üzemelő Volgának a tulajdonosát, aki ez év május 1-én műhelyben járt az iztító gyertya ügyben, sürgősen keressem fel. Alacsony barna férfi. Szénási autószerelő mester. Debrecen, Postakert u. 11.

Kétszobás ház eladó. Erdőklődni: szombat, vasárnap délelőtt. Bihar u. 34.

200 n-él telex eladó. Kishgyesi utca. Erd. Micsurinyi u. 26. Kalaposok.

Azonnal beköltözhető házrész eladó. Három szoba-komfortos. Irányár: 450 ezer Ft. Erdőklődni: szombat, vasárnap délelőtt. Marx K. u. 36. Szerencsiek.

Két kis szoba-konyha nagyon olcsón eladó vagy kisbéri DLK-lakásra cseréltem. Debrecen, Tegez u. 128.

Sürgősen eladó másfél szobás, komfortos házrész. Púst Sándor u. 5. sz. (Legházi).

Angol típusú két-szobás házrész, négyzetes házrész. Baross Gábor u. 6. sz. eladó. Erdőklődni a helyszínen, hétvégén.

135 n-él építési telék a Vasutas, Kórsó utca sarkán eladó. Gáz a telken. Erdőklődni a Kinizsi u. 28/A alatt.

200 n-él üres telék a Hármashegy utcában eladó. Erdőklődni Molnár Sándor Debrecen, Vargakert u. 1. II. 40. Telefon: 16-947.

Kétszobás, összkomfortos ház eladó 220 n-él telexel Tegezen. Erdőklődni: Téglás, Szegezt u. 3. du. 5-6 óra, szombat, vasárnap egész nap. Irányár: 520 ezer Ft.

Kertes házam bérházi lakásra cseréltem vagy eladom. Varga-kertben vagy építési lehetőséggel. Telefon: 27-053. Dienes János u. 13. sz. 2.

Szállítók azonnal cserépet, mindenféle falazóanyagokat, betonelementet, cementet, meszet. Sámsoni út 26. Trafik.

Garázs a Vég Dező utcán sürgősen eladó. Erdőklődni Háman K. u. 41/B. I. 4. 18 óra után.

Fáraóhangya-irtást vállalok, teljesen új, japán-USA gyártmányú vegyszerrel, csali-ételekkel technológiával. Tömcsörvény kikapcsolás. Telefon: 18-318.

Kérem azt a Perkins dízel motorral üzemelő Volgának a tulajdonosát, aki ez év május 1-én műhelyben járt az iztító gyertya ügyben, sürgősen keressem fel. Alacsony barna férfi. Szénási autószerelő mester. Debrecen, Postakert u. 11.

Kétszobás ház eladó. Erdőklődni: szombat, vasárnap délelőtt. Bihar u. 34.

200 n-él telex eladó. Kishgyesi utca. Erd. Micsurinyi u. 26. Kalaposok.

Azonnal beköltözhető házrész eladó. Három szoba-komfortos. Irányár: 450 ezer Ft. Erdőklődni: szombat, vasárnap délelőtt. Marx K. u. 36. Szerencsiek.

Két kis szoba-konyha nagyon olcsón eladó vagy kisbéri DLK-lakásra cseréltem. Debrecen, Tegez u. 128.

Sürgősen eladó másfél szobás, komfortos házrész. Púst Sándor u. 5. sz. (Legházi).

Angol típusú két-szobás házrész, négyzetes házrész. Baross Gábor u. 6. sz. eladó. Erdőklődni a helyszínen, hétvégén.

135 n-él építési telék a Vasutas, Kórsó utca sarkán eladó. Gáz a telken. Erdőklődni a Kinizsi u. 28/A alatt.

200 n-él üres telék a Hármashegy utcában eladó. Erdőklődni Molnár Sándor Debrecen, Vargakert u. 1. II. 40. Telefon: 16-947.

Kétszobás, összkomfortos ház eladó 220 n-él telexel Tegezen. Erdőklődni: Téglás, Szegezt u. 3. du. 5-6 óra, szombat, vasárnap egész nap. Irányár: 520 ezer Ft.

Kertes házam bérházi lakásra cseréltem vagy eladom. Varga-kertben vagy építési lehetőséggel. Telefon: 27-053. Dienes János u. 13. sz. 2.

Szállítók azonnal cserépet, mindenféle falazóanyagokat, betonelementet, cementet, meszet. Sámsoni út 26. Trafik.

Garázs a Vég Dező utcán sürgősen eladó. Erdőklődni Háman K. u. 41/B. I. 4. 18 óra után.

Fáraóhangya-irtást vállalok, teljesen új, japán-USA gyártmányú vegyszerrel, csali-ételekkel technológiával. Tömcsörvény kikapcsolás. Telefon: 18-318.

Kérem azt a Perkins dízel motorral üzemelő Volgának a tulajdonosát, aki ez év május 1-én műhelyben járt az iztító gyertya ügyben, sürgősen keressem fel. Alacsony barna férfi. Szénási autószerelő mester. Debrecen, Postakert u. 11.

Kétszobás ház eladó. Erdőklődni: szombat, vasárnap délelőtt. Bihar u. 34.

200 n-él telex eladó. Kishgyesi utca. Erd. Micsurinyi u. 26. Kalaposok.

Azonnal beköltözhető házrész eladó. Három szoba-komfortos. Irányár: 450 ezer Ft. Erdőklődni: szombat, vasárnap délelőtt. Marx K. u. 36. Szerencsiek.

Két kis szoba-konyha nagyon olcsón eladó vagy kisbéri DLK-lakásra cseréltem. Debrecen, Tegez u. 128.

Sürgősen eladó másfél szobás, komfortos házrész. Púst Sándor u. 5. sz. (Legházi).

Angol típusú két-szobás házrész, négyzetes házrész. Baross Gábor u. 6. sz. eladó. Erdőklődni a helyszínen, hétvégén.

135 n-él építési telék a Vasutas, Kórsó utca sarkán eladó. Gáz a telken. Erdőklődni a Kinizsi u. 28/A alatt.

200 n-él üres telék a Hármashegy utcában eladó. Erdőklődni Molnár Sándor Debrecen, Vargakert u. 1. II. 40. Telefon: 16-947.

Kétszobás, összkomfortos ház eladó 220 n-él telexel Tegezen. Erdőklődni: Téglás, Szegezt u. 3. du. 5-6 óra, szombat, vasárnap egész nap. Irányár: 520 ezer Ft.

Kertes házam bérházi lakásra cseréltem vagy eladom. Varga-kertben vagy építési lehetőséggel. Telefon: 27-053. Dienes János u. 13. sz. 2.

Szállítók azonnal cserépet, mindenféle falazóanyagokat, betonelementet, cementet, meszet. Sámsoni út 26. Trafik.

Garázs a Vég Dező utcán sürgősen eladó. Erdőklődni Háman K. u. 41/B. I. 4. 18 óra után.

Fáraóhangya-irtást vállalok, teljesen új, japán-USA gyártmányú vegyszerrel, csali-ételekkel technológiával. Tömcsörvény kikapcsolás. Telefon: 18-318.

Kérem azt a Perkins dízel motorral üzemelő Volgának a tulajdonosát, aki ez év május 1-én műhelyben járt az iztító gyertya ügyben, sürgősen keressem fel. Alacsony barna férfi. Szénási autószerelő mester. Debrecen, Postakert u. 11.

Kétszobás ház eladó. Erdőklődni: szombat, vasárnap délelőtt. Bihar u. 34.

200 n-él telex eladó. Kishgyesi utca. Erd. Micsurinyi u. 26. Kalaposok.

Azonnal beköltözhető házrész eladó. Három szoba-komfortos. Irányár: 450 ezer Ft. Erdőklődni: szombat, vasárnap délelőtt. Marx K. u. 36. Szerencsiek.

Két kis szoba-konyha nagyon olcsón eladó vagy kisbéri DLK-lakásra cseréltem. Debrecen, Tegez u. 128.

Sürgősen eladó másfél szobás, komfortos házrész. Púst Sándor u. 5. sz. (Legházi).

Angol típusú két-szobás házrész, négyzetes házrész. Baross Gábor u. 6. sz. eladó. Erdőklődni a helyszínen, hétvégén.

135 n-él építési telék a Vasutas, Kórsó utca sarkán eladó. Gáz a telken. Erdőklődni a Kinizsi u. 28/A alatt.

200 n-él üres telék a Hármashegy utcában eladó. Erdőklődni Molnár Sándor Debrecen, Vargakert u. 1. II. 40. Telefon: 16-947.

Kétszobás, összkomfortos ház eladó 220 n-él telexel Tegezen. Erdőklődni: Téglás, Szegezt u. 3. du. 5-6 óra, szombat, vasárnap egész nap. Irányár: 520 ezer Ft.

Kertes házam bérházi lakásra cseréltem vagy eladom. Varga-kertben vagy építési lehetőséggel. Telefon: 27-053. Dienes János u. 13. sz. 2.

Szállítók azonnal cserépet, mindenféle falazóanyagokat, betonelementet, cementet, meszet. Sámsoni út 26. Trafik.

Garázs a Vég Dező utcán sürgősen eladó. Erdőklődni Háman K. u. 41/B. I. 4. 18 óra után.

Fáraóhangya-irtást vállalok, teljesen új, japán-USA gyártmányú vegyszerrel, csali-ételekkel technológiával. Tömcsörvény kikapcsolás. Telefon: 18-318.

Kérem azt a Perkins dízel motorral üzemelő Volgának a tulajdonosát, aki ez év május 1-én műhelyben járt az iztító gyertya ügyben, sürgősen keressem fel. Alacsony barna férfi. Szénási autószerelő mester. Debrecen, Postakert u. 11.

Kétszobás ház eladó. Erdőklődni: szombat, vasárnap délelőtt. Bihar u. 34.

200 n-él telex eladó. Kishgyesi utca. Erd. Micsurinyi u. 26. Kalaposok.

Azonnal beköltözhető házrész eladó. Három szoba-komfortos. Irányár: 450 ezer Ft. Erdőklődni: szombat, vasárnap délelőtt. Marx K. u. 36. Szerencsiek.

Két kis szoba-konyha nagyon olcsón eladó vagy kisbéri DLK-lakásra cseréltem. Debrecen, Tegez u. 128.

Sürgősen eladó másfél szobás, komfortos házrész. Púst Sándor u. 5. sz. (Legházi).

Angol típusú két-szobás házrész, négyzetes házrész. Baross Gábor u. 6. sz. eladó. Erdőklődni a helyszínen, hétvégén.

135 n-él építési telék a Vasutas, Kórsó utca sarkán eladó. Gáz a telken. Erdőklődni a Kinizsi u. 28/A alatt.

200 n-él üres telék a Hármashegy utcában eladó. Erdőklődni Molnár Sándor Debrecen, Vargakert u. 1. II. 40. Telefon: 16-947.

Kétszobás, összkomfortos ház eladó 220 n-él telexel Tegezen. Erdőklődni: Téglás, Szegezt u. 3. du. 5-6 óra, szombat, vasárnap egész nap. Irányár: 520 ezer Ft.

Kertes házam bérházi lakásra cseréltem vagy eladom. Varga-kertben vagy építési lehetőséggel. Telefon: 27-053. Dienes János u. 13. sz. 2.

Szállítók azonnal cserépet, mindenféle falazóanyagokat, betonelementet, cementet, meszet. Sámsoni út 26. Trafik.

Garázs a Vég Dező utcán sürgősen eladó. Erdőklődni Háman K. u. 41/B. I. 4. 18 óra után.

Fáraóhangya-irtást vállalok, teljesen új, japán-USA gyártmányú vegyszerrel, csali-ételekkel technológiával. Tömcsörvény kikapcsolás. Telefon: 18-318.

Kérem azt a Perkins dízel motorral üzemelő Volgának a tulajdonosát, aki ez év május 1-én műhelyben járt az iztító gyertya ügyben, sürgősen keressem fel. Alacsony barna férfi. Szénási autószerelő mester. Debrecen, Postakert u. 11.

Kétszobás ház eladó. Erdőklődni: szombat, vasárnap délelőtt. Bihar u. 34.

200 n-él telex eladó. Kishgyesi utca. Erd. Micsurinyi u. 26. Kalaposok.

Azonnal beköltözhető házrész eladó. Három szoba-komfortos. Irányár: 450 ezer Ft. Erdőklődni: szombat, vasárnap délelőtt. Marx K. u. 36. Szerencsiek.

Két kis szoba-konyha nagyon olcsón eladó vagy kisbéri DLK-lakásra cseréltem. Debrecen, Tegez u. 128.

Sürgősen eladó másfél szobás, komfortos házrész. Púst Sándor u. 5. sz. (Legházi).

Angol típusú két-szobás házrész, négyzetes házrész. Baross Gábor u. 6. sz. eladó. Erdőklődni a helyszínen, hétvégén.

135 n-él építési telék a Vasutas, Kórsó utca sarkán eladó. Gáz a telken. Erdőklődni a Kinizsi u. 28/A alatt.

200 n-él üres telék a Há

Megoldjuk vállalatok tárolási, csomagolási gondját és anyagmozgatási problémáját

ha közraktárunkban tároltat

Vállaljuk minden C, D, E tűzveszélyességi osztályba tartozó áru zárt, fedett és szabadtéri tárolását. Közraktárunk fedett, zárt és szabadtéri vámszabaderülettel is rendelkezik. A jó vasúti és közúti szállítást biztosított. Címünk: Közraktár 5081 Szajol, külterület. Telefon: 56-17-967. Hivatalos idő: hétfőtől péntekig 8-14 óráig. Ügyintéző: Szekeres Sándor közraktárvezető, Szabó László áruforgalmi vezető.

HAJDÚ MÁRKASZERVIZ
DEBRECEN, CSAPÓ U. 46.
4029

Tisztelt Vásárlóink!

Hajdúsági Iparművek márkaszervize rövid határidővel, kedvező áron vállalja: központifűtés-szerelés kivitelezését korszerű szerelési technológiával, Hajdú lapradiátorok alkalmazásával, központifűtés-szereléshez költségvetés készítését, Hajdú automata mosógépek bekötését, beüzemelését és szervizelését. Szakmai tanácsadással segítséget nyújtunk Önöknek a Hajdú háztartási készülékek és gépjárművek kiválasztására, üzemeltetésére. Cím: Debrecen, Csapó u. 46. Telefon: 15-940.

A MOZGÁSKORLÁTOZOTTAK PIREMON KISVÁLLALATA 3. SZ. ÜZEME

Vámospércs, Malom u. 2. nyomdai reprodukciós fényképszít és retusírt keres felvételre. Továbbá nyomdai munkák betanulására várjuk érettségizett fiatalok jelentkezését. Számítástechnikai alapismerettel rendelkezők előnyben.

JELENTKEZÉS:

írásban, vagy a Kossuth u. 13. sz. alatt, munkaügyi osztályunkon személyesen.

AZ ORSZÁGOS TAKARÉKPENZTÁR

szerkezetátalakítási kötvény

gazdaságfejlesztésre és szerkezetátalakításra bocsát ki 1 milliárd forint értékben, 10 000, 20 000, 50 000 és 100 000 forintos címletekben. Értékesítése 1987. június 15-től. Évi kamata: 11 százalék, mely évente felvehető. Lejárata: 6 év. A visszafizetés a 4-5-6. éven részletekben történik. A kötvény az OTP valamennyi fiókjában és totó-lottó kirendeltségében vásárolható.

Építkezők, lakásteljesítők figyelmébe

ajánlja a Kelet-magyarországi Tűzép Vállalat! A debreceni, hajdúnánási, hajdúböszörményi, hajdúhadháztéglási, berettyóújfalui, biharkeresztesi, püspökladányi Tűzép-telepeinken új szolgáltatással állunk vásárlóink rendelkezésére. A művi számlára megvásárolt építőanyagokat kedvezményesen házhöz szállítjuk. A felmerülő lebonyolítási teendőket, a gyártóművel való ütemezést, a szükséges rakodási munkákat díjmentesen végezzük. Keressék fel Tűzép-telepeinket — korrekt tájékoztatást nyújtunk!

VÁRJUK VÁSÁRLÓINKAT!

SALAKMOTOR

A salakpálya motorkerékpáros hazai élgárdája a héten itthon találkozik és méri össze tudását az országos egyéni bajnokság keretében. Június 27-én, szombaton délután 5 órától Miskolcon rendezik a második fordulót, míg június 28-án, vasárnap délután 4 órai kezdettel Debrecenben, a Hajdú Volán Gázvezeték utcai motorstadionjában a harmadik, befejező forduló bonyolítja le.

Az első fordulóban a következő volt az állás: 1. Petrikovics (Nyíregyháza) 15, 2. Adorján (Debrecen) 14, 3. Balogh (Nyíregyháza) 13 ponttal. Debrecenben is sorompóba lép a jelenlegi legjobb 16 magyar „vaspapucos”. Az előbbieken említett három versenyzőn kívül — többek közt — Adorján mellett az Európa-döntőbe jutott Tihanyi és Kócsó, persze Hajdú, Oreskó, Bódi is rajthoz áll.

Vasárnap Debrecenben már bajnokot avatnak, átadják az arany, ezüst és bronz babéroköröket.

VÉGIGKEREKEZETT ANGLIÁN

Profikkal egy mezőnyben

„Máthé még állja a sarat”. „Egy csak egy legény van”, Máthé Béla 130 kilométert kerekedett a mezőny előtt. Ezek a címek hívták fel a figyelmet Máthé Bélára. A szőke hajú, 23 éves fiatalember a DMVSC versenyzője, a magyar válogatott tagjaként Angliában járt.

— A Milk Race elnevezésű brit körversenyt 40. alkalommal rendezték meg. Megtiszteltetés a magyar kerékpársport számára, hogy az idén először bennünket is meghívtak. A verseny összes költségét — a repülőjegyet is beleértve — a szervezők fizették. A nyílt versenyen hivatásos kerékpárosok is rajthoz álltak. Arra még nem volt példa a sportág történetében, hogy magyarok profikkal versenyezzenek.

— **Hány szakaszból állt a verseny?**

— Tizenhárom nap alatt tizenöt szakaszból állt a verseny. Newcastle-ből indultunk és Londonig kb. 1900 kilométert kerekedtünk. A 84 indulóból 65-en fejeztük be a versenyt.

— **Az öt magyar résztvevőből ketten teljesítették a távot.**

— A szegedi Szabó Lajos maradtunk csak versenyben, miután a többiek a hetedik szakasz után kizárták a versenyt, mert szintidőn kívül érték célba.

— **Őn méltó ellenfelek bizonyultak a fangos mezőny-**

ben. A véleményekből idézek: „Máthé Béla szereplése viszont ózisként hat. Ez mért kerekedett a mezőny elé?” Ezek a címek hívták fel a figyelmet Máthé Bélára. A szőke hajú, 23 éves fiatalember a DMVSC versenyzője, a magyar válogatott tagjaként Angliában járt.

— **A 12. szakaszban bravúros dolgot hajtott végre. A rajt után nem sokkal otthagya a mezőnyt és 130 kilométert hajtott egyedül.**

— **Az előző napon buktam, s az orvos csak másnap adott engedélyt a verseny folytatására. A mezőny olyan kényelmesen hajtott, hogy könnyen eltávolodtam tőlük. Elég erős szél fújt. Nagyon jó érzés volt kilométereken keresztül a tapasztalók ezrei között egy-egy**

kisvárosra, az élén hajtani. Tudtam, hogy mennyi az előnyöm, megpróbáltam mindent, de a gyere fel, elfáradtam. Megkísértem beállni az elsőként utoléró négy versenyző közé, de öt kilométer után tőlük is leszakadtam és sajnos, nem sokkal a cél előtt, a mezőny java része is utolért. A célba érkezés után felhívtak a díszemelőre és interjúkat készítettek velem. A közönségtől óriási tapsot kaptam. A Star című napilapban a fényképem is megjelent. A verseny befejezése után fogadást rendeztek a tisztelőkre a Lordok Házában. Nyolcszáz ember terítették. Elton John mezenedzere, Brian Elliot kihívtott bennünket — Szabó Lajos és engem — a díszemelőre és dícsérletben részesített, amiért derekasan végigküzdöttük a versenyt. A jelenlévők óriási tapsal gratuláltak. Ezt követően koccintottunk a királynő, majd a győztes Malcolm Elliot egészségére. Az első ötven helyezett között 25 ezer fontot osztottak szét. Még a legmosolygósabb versenyzőt is díjazták.

Máthé Béla végül is az 58. helyen végzett, s mindössze 1 óra 10 perc hátránya volt az elsőhöz képest. Ez nem nagy idő, ha figyelembe vesszük, hogy 52 órát töltöttek nyeregben. Erdekesség még, hogy négy versenyzőt doppingvizsgálat miatt büntetéssel sújtottak. **Kapusi Éva**

Uhlmann felzárkózott

Az ötödik fordulóban a táblákon éles küzdelem folyt, döntések csak az ötödik órában születtek, egy játszma függőben maradt.

Eredmények.
Károlyi—Ambroz 1—0. Középtáblán szerzett gyalogelőnyt világos érvényesítette Uhlmann—Horváth J. 1—0. Sorrendben második győzelmet aratta a nagymester és főlzárkózott az élmezőnyhöz. Deák—Horváth Cs. 0—1. Sötét össze-

kötött vezérszárnyai gyalogjai biztosították a győzelmet. Két játszma döntetlenül végződött, a Bárczay—Gauglitz a 38. lépésben, a Pribyl—Karsa a 16. lépésben. Hatórjai játék után függőben maradt a Meduna—Szuetyin játszma világos gyalogelőnyével és jó nyerési esélyeivel. A verseny állása az ötödik forduló után: Meduna 3, (1 függő), Gauglitz, Károlyi, Uhlmann 3—3, Ambroz, Horváth J., Horváth Cs., Karsa, Pribyl 2,5—2,5, Bárczay, Deák 2—2, Szuetyin fél pont, egy függő.

A mesterverseny érdekesebb eredmények az élről: Pilisi—Csernyikov döntetlen, Kovács—Skrobek 0—1, Máthé—Pieter 0—1, Romero—Link 1—0. Vezet Csernyikov 4,5 ponttal; 4 pontot szerzett: Pieter, Pilisi és Skrobek.

Sőreghy J.

HÉT VÉGI SPORTMŰSOR

Június 27., szombat

Kézilabda
DMVSC nagyerdő sportkombinátja, 8.30: Mérkőzések a Vassas-kupáért (Gacsályi, Mezei, Nagy J., dr. Szabó).
Vidéken. Megyei bajnokság.
Férfiak: Biharkeresztes-Hajdúnánás (16.45, Sebők, Tibai).

Labdarúgás

Látóképi Tótfürdő, 9: A Tiszamenti Regionális Vízúvek Üzemeltetésének kispályás tornája. Első napi küzdelemek.

Modellezés

Hajdúböszörményi repülőter, 9: A szabadrepülő modellek 9. évi megyei bajnoksága, négy kategóriában.

Június 28., vasárnap

Kézilabda
Vidéken. Megyei bajnokság. Nők: Földes—Konyár (10.15, Taizs, Zavaracki).

Labdarúgás

Osztályozó a megyei bajnokságba jutásért (16 óra): Biharkeresztes—Vámospércs (Divinyi, Veress, Zsupos), Földes—Nagyhegyes (Fazekas, Virágh, Nyilas).
Látóképi tótfürdő, 9: A kispályás torna második napi, befejező küzdelem.

Salakmotor

Gázvezeték utcai motorstadion, 16: Az országos egyéni bajnokság harmadik, befejező fordulója a Hajdú Volán rendezésében.

Vízilabda

Nagyerdő fürdő versenymedencéje, 11: Deko—Külker SC. OB II-B-s mérkőzés. Jv.: Reklita és Lengyel.

SOROKBAN

Az úttörő-olimpia országos döntőjén a kajak egyes 2000 méteres versenyen a polgári általános iskola VI. osztályos tanulója, Ritz Gyula aranyérmert szerzett. Testnevelője: Sóvágó Mihály.

A Vassas labdarúgó szakosztályának vezetője a Lohota-ügyben ülést tartott. A már az olimpiai válogatásban is szerepelt dunajvárosi játékos májusban előszerzősített írt alá a Vassashoz, de 6 időközben úgy határozott, hogy az MTK-VM-hez igazol. A szakosztály vezetősége ragaszkodik ahhoz, hogy Lohota a Vassas játékos legyen.

Kazincbarcikán a D. Kinizsi

A labdarúgó NB II-be jutásért kiírt osztályozó küzdelmei a B csoportban egyre élesebbé váltak, miután a Kazincbarcika váratlanul győzött Kecskeméten. Június 28-án, vasárnap délután 5 órai kezdettel játszzák le ebben a csoportban a Kazincbarcikai Vegyész—D. Kinizsi mérkőzést, melyet Hartmann játékevezető bíráskodásával bonyolítanak le.

A D. Kinizsi vasárnap délután egy órakor különböző busszal utazik Kazincbarcikára. A csapat háza táján az az újság, hogy Szilágyi felgyógyult és játszhat, viszont Sárközi Kecskeméten térsérülést szenvedett és harc képtelenné vált. A kezdő tizenegyet: Vadon — Leiszt, Mohácsi, Kalapos, Szilágyi — Kovács, Magyar, Andirkó — Fehér, Kerekes, Sebők. Cserejátékosok: Szántó, Barna, Juhász és Tréfa.

A debreceni csapat számát a legkedvezőbb lenne, ha ismételtlen legyőznék a Kazincbarcikát, amely máris az NB II-be jutásért jelenthető és nem maradna a végzős döntés a július 1-jei D. Kinizsi—KSC összecsapásra.

Hét közben Kecskeméten, tizezer(!) néző előtt, Drigán játékevezető bíráskodásával játszottak le a Kazincbarcikai Vegyész—Kecskeméti SC labdarúgó-mérkőzést. Hiába támadtak többet a hazaiak, a vendégcsapat tudatosabban játszott, és a 70. percben Bartuska fejesgólja eldöntötte a két pont sorsát.

Az osztályozó állása

1. KSC	3 1 1 1 4—4 3
2. KVSE	3 1 1 1 3—4 3
3. D. Kinizsi	2 1 0 1 5—4 2

A megyei bajnokságba jutásért

Újabb két mérkőzést játszottak hét közben a megyei labdarúgó-bajnokságba jutásért a körzeti bajnokok. Mindkét összecsapás eredménye némi meglepetést keltett.

Vámospércs—Földes 3—2 (1—1). Földes, 600 néző, vezette Balogh J. **Vámospércs:** Palugyai — Oláh, Kiss II., Nánási, Kiss I., Katona, Berki, Bicskei, Kádár, Bilanics, Mizsák. — **Földes:** Szöllösi J. — Egri, Bojtor, Csóka (Vincze), Karacs, Tóth (Alker), Máté, Rák, Karmazsin, Szabó, Ruzsnyák. Jobbára csapkodó játék jellemezte a mérkőzést, a két csapat ugyan erőteljesen to-

rekedett a győzelemre, de ez a vendégcsapat sikerült, akiknél nagyobb volt a lelkesedés és „sepregetőjük”. Kiss I. a mezőny legjobbjának bizonyult, nem bírtak vele a hazai támadók. A gólok: Mizsák (22. p.), Ruzsnyák (29. p.), Bilanics (61. p.), Karmazsin (70. p.) és Berki (72. p.). Jók: Kiss I., Berki, Bicskei, Mizsák, illetve Karacs és Ruzsnyák.

Biharkeresztes—Nagyhegyes 2—1 (1—0). Nagyhegyes, 400 néző, vezette Tóth S. **Biharkeresztes:** László — Berke J., Szondi, Okos, Berke D., Butt J., Bodnár, Balázs, Lovas, Butt S., Száraz. — **Nagyhegyes:** Varga — Berce, Gutai, Szabó, Kinces, Némethi, Tóth, Radócz, Csobán, Rózsa, Boruzs. Jó iramú, változatos mérkőzés — mindkét oldalon több jó helyzetet kihagytak a támadók. A vendégcsapat rászolgált a két pontra. Sárga lap: Butt S. és Csobán. Gólszerzők: Butt S. és Balázs, illetve Lovadócz. Kírtúntek: Berke J., Lovas, Berke D., illetve Radócz.

Az állás

1. Vámospércs	2 1 1 0 4—3 3
2. Földes	2 1 0 1 8—3 2
3. B.-keresztes	2 1 0 1 2—7 2
4. Nagyhegyes	2 0 1 1 2—3 1

PIACI ÁRAK

	Debrecen		H.-bősz.	H.-nánás	B.-új.	H.-szob.	P.-lad.
	Piac	Deko					
Burgonya	10-14	-	12	8-12	8-12	10-12	16
Sárgarépa	-	-	30	-	-	-	-
Petrezselyem	-	-	35	80	-	-	40
Sav. káposzta	25-30	-	20	-	-	-	20
Vöröshagyma	30	-	20	5-8	-	20	5-10
Szarabzab	50-70	65	65	60-70	-	50-60	60
Karfiol	20-25	16	18-20	20-25	20-25	20-30	15-25
Dióbél	200	-	200	200	160-170	200-250	230
Mák	200	-	200	180	-	260	200
Alma	-	-	16-20	6-18	10-30	-	-
Tojás	2,20-2,40	1,80	2,20-2,30	1,80	1,60-1,70	1,80-2	1,80-2
Paradicsom	35-50	42	40-50	50	45-50	40-50	50
Retek	3-8	29	-	6-10	6	5-8	7
Uborka	30-35	29	25-30	20	12-30	20-25	30
Paprika	2-10	60/kg	50-70/kg	2-8	4-8	2-7	3-5
Saláta	3-10	5	-	2-6	3	-	4
Zöldhagyma	4-6	-	5-6	6	-	5-8	5
Földleper	35-70	45	40-50	80	40	100	50-80
Cserezsnye	25-50	35	35-40	35	16-45	40	35-50
Újkaralábé	2-6	6	5-6	3-5	5	4-5	4-6
Újburgonya	8-16	13	12-15	12	13-14	12-15	16-18
Új sárgarépa	4-14	12	-	8-10	10-20	-	8-10
Újpetrezselyem	8-20	15	-	8	-	10	8-10
Egres	13-15	13,50	-	18	16	10-20	20
Sóska	-	20	-	10	6	4-5	1-5
Spenót	-	-	-	15	-	3-4	4-5
Leveszöldség	-	-	-	10	-	-	-
Zeller	-	-	-	18	-	-	-
Fokhagyma	4-10	5	5-6	12	10	4-10	12
Gomba	-	90	-	90-100	-	-	-
Zöldborsó	8-15	10	13-15	15	10-15	10	10-12
Új káposzta	6-10	8	8-10	15	15	10	5-10
Új kelkáposzta	15-20	15	13-15	20	20-30	10	26
Új leveszöldség	8-20	14	12-14	10	12-15	8-12	6-10
Zöldbab	40-50	50	35-40	45	50	40	40-50
Meggy	20-40	32	-	30	25-35	20-40	25-30
Ribizske	-	-	20-25	30	-	20-25	40
Fűzötök	-	10	-	-	-	10	20

Megjegyzés: A Deko és az élelmiszer-kiskereskedelmi vállalatoknál az élelmiszer-kiskereskedelmi vállalat árak irányárak, amelyekből az árusítók a kereslet-kínálat függvényében eltérhetnek.

1987. JÚNIUS 27., SZOMBAT
LÁSZLÓ NAPJA
A Nap két 4.48 - nyugszik 20.46 órákor

A katona-zenei fesztivál hét végi programja

Szombat Vasárnap
Délután öt órákor a DMVSC Oláh Gábor utcai stadionjában kezdődik a zenei alkalmi bemutató, amelyen közreműködik a fesztivál részt vevő összes zenekar. A belépés díjtalan. Este kilenc órától a Magyar Néphadsereg Központi Zenekara ad hangversenyt. Ezt követi hét órától a Lenin-szobor előtti téren a fesztivál záróünnepsége, amelynek bejáratát a fesztivál egyesített zenekara eljátsza a Szózatot.

LELKISEGÉLY-SZOLGÁLAT. Éjjel-nappal minden nap hívható Debrecenben a lelkeség-szolgálat a 12-165-ös telefonszámon.
ÁLLATORVOSI ÜGYELET. Debrecen területén június 27-én, szombaton reggel 6 óráig vasárnap reggel 6 óráig dr. Páll Márton (Debrecen, Sestakert u. 2., telefon: 26-768); június 28-án, vasárnap reggel 6 óráig hétfőn reggel 6 óráig pedig dr. Márkus István (Debrecen, Nagyerdei krt. 24., telefon: 22-194) tart állatorvosi ügyeletet.

VENDEGSZEREPLÉS. Június 25-től július 2-ig Csehszlovákiai vendégszereplés a Hajdúszoboszlói városi és pedagógus-énekkar. Többek között fellépnek Luhacsovics és Uhersky Brodban, brnói koncertjükről pedig rádiófelvétel is készült.
TELEFONDOKTOR. A debreceni telefondoktor nyári tanácsait hallgathatják meg mindazok, akik június 29., hétfő és július 12., vasárnap között felhívják a 083-as telefonszámot.

VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS:
Gyakran erősen megnövekszik a felhőzet, sokfelé várható záporosó, zivatar. Elsősorban délnyugaton helyenként felhőszakadás, jégeső is előfordulhat. A megerősödő délnyugati szél északnyugatra fordul és átmenetileg néhol viharosabb fokozódik. A legmagasabb napi hőmérséklet 22 és 27 fok között alakul. (MTI)

LOTTO-NYEREMÉNY-TÁJÉKOZTATÓ. A Sportfogadási és Lottó Igazgatóság közlése szerint a 26. játékhetén 5 találatos szelvény nem volt. A 4 találatosra 270 199 forintot és a 2 találatosra 45 forintot fizetnek.
A közölt adatok nem véglegesek, a nyeremények ellenőrzése még folyamatban van. (MTI)

BALESETI ÜGYELET. Június 27-én, szombaton a megyei kórház, 28-án, vasárnap pedig az ortopédki nyika tart baleseti ügyeletet.

HIBAIGAZÍTÁS. Lapunk pénteki számában, a Kölcsy Ferenc Művelődési Központ programjai között gépelesi hiba következett tévesen jelent meg Friderikus Sándor talk-show műsorának időpontja. A Boks IX. menetere hétfőn, június 29-én 19 órákor a művelődési központ színházterében kerül sor.

Rajtvényfejtők figyelmébe!

A Napló június 13-i számában megjelent keresztrejtvény helyes megfejtése: Kötők vagytok ti szavak nélkül és bátrabbak, mint én vagyok.
50-50 forintos könyvutalványt nyertek: Kemecsei Erzsébet, Debrecen, Hortobágy u. 3. X. em. 63., Krasznai Zsófné, Debrecen, Csemete u. I. III. em. 22., Patali Lorándné, Debrecen, Nyár u. 19., Szereméry György, Debrecen, Erzsébet u. 2. II. em. 28., Varga Mihály, Debrecen, Böszörményi út 35. V. em. 15., Zayva Istvánné, Debrecen, Kláipáda u. 6. fszt. 2., Bodnár Gábor, Balmazújváros, Dózsa Gy. u. 46., Erdel Imre, Hosszúpályi, Kun B. u. 22., Győrffy Istvánné, Balmazújváros, Bem J. u. 44. A Kovács Balázs, Szentpéterszeg, Kossuth u. 51.

HÁJDÚ-BIHARI NAPLÓ

A Magyar Szocialista Munkáspárt Hajdú-Bihar Megyei Bizottságának lapja.
Főszerkesztő: dr. Bényei József.
Főszerkesztő-helyettesek: Boda István, Szerkesztőség: Debrecen.
Tóthfalusi tér 10. 4024. Telefon: 12-144, nyomdai ügyelet: 16-695.
Kiadja: a Hajdú Megyei Lapkiadó Vállalat, Debrecen.
Tóthfalusi tér 10. Postacím: Debrecen.
Postafiók 72. 4001. Telefon: 12-144. Felolvasó kiadó: dr. Szabó Imréné. Alföldi Nyomda, Debrecen.
Felolvasó vezető: Benkő István vezérigazgató, Debrecen.
1987. június 27. Megrendelési száma 01442

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkiadás postafiókban és kézbesítőknél. Előfizetési díj egy hónapra 43 Ft, negyedévre 129 Ft, egy évre 516 Ft. Index 25 077 - ISSN 0133 - 1983

MOZI • TV • RÁDIÓ

MOZI

Cápa 2. (amerikai, 16). Apolló ma, vas. 6 és 8 óra. Petőfi kert ma 9 óra.
Alomszerelm (angol). Vig ma, vas. hn. 4, 6, n. 9. Apolló ma, vas. n. 10, n. 12.
Niagara (amerikai). Meteor kert ma, vas. 9 óra. (Rossz idő esetén az előadásokat a teremben tartjuk meg!)
90 nap (kanadai). Vig ma, vas. n. 12. Meteor ma, vas. 5 és 7.
Turkiz nyakék (román). Vig ma, vas. n. 10. Apolló ma, vas. hn. 2, 4. Meteor ma, vas. 3.
Eletben maradni (amerikai). Művés ma, vas. 6.
Az öt muzsikája (magyar). Híradó ma, vas. hn. 2, hn. 4, hn. 6.
Gengszterek klubja Klinika vas. 5.
A kicsi kocsi legújabb kalandjai (amerikai). Petőfi kert vas. 9.
Macskafogó (magyar). Deita ma, f. 4, 6, vas. f. 4, f. 6.
Mary Poppins I-II. (amerikai). Híradó ma, vas. f. 10, hn. 12, n. 9. Horváth Árpád vas. f. 4, f. 6.
A tüz (szovjet). Vig ma, vas. hn. 2.
Vuk (magyar). Alfa ma f. 6, vas. f. 4, f. 6.
Debreceni videomozik műsora: Vig Kamara ma, vas. f. 11, f. 2, f. 4, f. 6, f. 8. Halálós játszma II. (hongkongi).
Debreceni fűrdő ma, vas. 11.
2. 4. Halálós játszma I. (hongkongi).
Meteor ma, vas. 4, 6, 8. Tom-boló ökö (hongkongi).
Videki videomozik műsora: Hajdúnánás ma, vas. f. 4, f. 6, f. 8. Lee Khan sorsa (hongkongi).
Hajdúszoboszló kamara ma, vas. 2, 4, 6, 8. Halálós játszma II. (hongkongi). fűrdő: ma 9, 11, 1, 3, 5, vas. 9, 11, 1, 3. Fennakadva a fár (francia). Komádi ma, vas. 5, 7. Hapki-Do (hongkongi).
Püspökudány ma, vas. f. 6, f. 8. A halál keze (hongkongi).
Videki mozik műsora: Berettyóújfalu ma, vas. 4. A bég csapdájában (szovjet). 6. 8. Szerencsere (amerikai).
Hajdúszoboszló ma, vas. 3. Donald kacsa nyári kalandjai (amerikai). 5. 7. A biztos halál (japán).
Hajdúnánás ma, vas. f. 4: A hét mesterlövész (amerikai). f. 6, f. 8: A kicsi kocsi legújabb kalandjai (amerikai).
Hajdúszoboszló ma, vas. 4: Nuki majom kalandjai (szovjet). 6. 8: Cápa 2 (amerikai).
16. Kertmozi ma, vas. 9: premier előtt! Pat Garrett és Billy, a kölyök (amerikai).
Püspökudány ma 4: Csillagok háborúja I-II. (amerikai). vas. 4: A Birodalom visszavág (amerikai) ma, vas. 6: Eljen Szervác (magyar) ma, vas. 8: Lady Chatterley szeretője (francia, 18)

MOZISZERELTÉS

15.30 Képzőművészet. 15.35 Istenek és emberek. Angol dokumentumfilm-sorozat V. 4. rész. 16.05 Betűreklám. 16.10 Cimbora. 16.55 Reklám. 17.00 Híradó. 17.15 Új generáció. 18.00 Művészet. 18.30 Csallóközi tó. 18.35 Reklám. 18.45 Úzenet a jövőből. Mézga család - rajzfilmsorozat. 19.10 Esti mese. 19.30 Híradó. 20.00 Vers - mindenkinek. 20.05 A XVII. veszprémi tévétalálkozó díjkiosztása. 20.35 A XVII. veszprémi tévétalálkozó egyik díjnyertes tévéjátéka. Kb. 21.50 A hét műtárgya. Kb. 21.55 Sárhelytől Nürnbergig. Kb. 22.35 Híradó, 2.

Budapest, 2.: 8.58 Műsorismertetés. 9.00 Angol nyelvűek. 9.30 Történetek férfiakról, nőkről, gyerekekről. Csehszlovák társadalmi dráma (ism.). 11.00-11.20 Unser Bildschirm (ism.). 16.48 Műsorismertetés. 16.50 Minden áron 17.30 Atlétika Európa-kupa "A" döntő. 20.00 Képzőművészet. Szépműzeumi. 21.20 Matfilm-magazin. 21.30 A rajzfilmek kedvelőinek. 21.50 Hazatérés. Amerikai film. (Felnőtteknek ajánljuk.) 23.55 Képzőművészet.

Pozsony, 1.: 8.30 Titkok (angol film). 9.00 Úttörők magán (szovjet film.). 11.15 A tudományról és a technikáról gyerekeknek. 12.00 Honvédelmi magazin. 12.15 Karel Voldauf melódiái. 12.50 Tévétájékoztató. 14.15 Találkozás szovjet művészekkel. 15.05 Riportfilm. 15.45 Vételkedő. 16.25 Skippy, a kenguru (ausztrál tévésorozat). 16.50 Válasz a nézők leveleire. 17.00 Stainica. 1987 (folklorfesztivál). 18.20 Esti mese. 18.30-19.10 Receptek nemcsak vasárnapra. 19.30 Híradó. 20.00 Vendégünk karosszéke. 20.30 Vételkedő. 21.35 Sporthíradó. 21.50 A francia összekötő (film). 23.30 Zenés műsor.

Moszkva: 12.30 Hírek. 12.50 Csernobil az olaszok szemével. 13.35 Megsebzettek (film). 15.20 Nyilvánvaló - nihetetlen. 16.20 Nemzetközi népművészeti tévéfesztivál. 16.40 9-es stúdió. 17.40 Rajzfilm. 17.50 Hírek. 17.55 Arkagyij Rajkin. Könyvkiadás. 20.45 Koszár-labdaszemle. 21.15 A Gaskoncort bemutatója. 22.35 Hírek. 22.40 Rajzfilm. 22.50 A keselyű bukása (film.). 23.20 Hírek. 23.25 A nevetés körül.

MOZISZERELTÉS

15.30 Képzőművészet. 15.35 Istenek és emberek. Angol dokumentumfilm-sorozat V. 4. rész. 16.05 Betűreklám. 16.10 Cimbora. 16.55 Reklám. 17.00 Híradó. 17.15 Új generáció. 18.00 Művészet. 18.30 Csallóközi tó. 18.35 Reklám. 18.45 Úzenet a jövőből. Mézga család - rajzfilmsorozat. 19.10 Esti mese. 19.30 Híradó. 20.00 Vers - mindenkinek. 20.05 A XVII. veszprémi tévétalálkozó díjkiosztása. 20.35 A XVII. veszprémi tévétalálkozó egyik díjnyertes tévéjátéka. Kb. 21.50 A hét műtárgya. Kb. 21.55 Sárhelytől Nürnbergig. Kb. 22.35 Híradó, 2.

Budapest, 2.: 8.58 Műsorismertetés. 9.00 Angol nyelvűek. 9.30 Történetek férfiakról, nőkről, gyerekekről. Csehszlovák társadalmi dráma (ism.). 11.00-11.20 Unser Bildschirm (ism.). 16.48 Műsorismertetés. 16.50 Minden áron 17.30 Atlétika Európa-kupa "A" döntő. 20.00 Képzőművészet. Szépműzeumi. 21.20 Matfilm-magazin. 21.30 A rajzfilmek kedvelőinek. 21.50 Hazatérés. Amerikai film. (Felnőtteknek ajánljuk.) 23.55 Képzőművészet.

Pozsony, 1.: 8.30 Titkok (angol film). 9.00 Úttörők magán (szovjet film.). 11.15 A tudományról és a technikáról gyerekeknek. 12.00 Honvédelmi magazin. 12.15 Karel Voldauf melódiái. 12.50 Tévétájékoztató. 14.15 Találkozás szovjet művészekkel. 15.05 Riportfilm. 15.45 Vételkedő. 16.25 Skippy, a kenguru (ausztrál tévésorozat). 16.50 Válasz a nézők leveleire. 17.00 Stainica. 1987 (folklorfesztivál). 18.20 Esti mese. 18.30-19.10 Receptek nemcsak vasárnapra. 19.30 Híradó. 20.00 Vendégünk karosszéke. 20.30 Vételkedő. 21.35 Sporthíradó. 21.50 A francia összekötő (film). 23.30 Zenés műsor.

Moszkva: 12.30 Hírek. 12.50 Csernobil az olaszok szemével. 13.35 Megsebzettek (film). 15.20 Nyilvánvaló - nihetetlen. 16.20 Nemzetközi népművészeti tévéfesztivál. 16.40 9-es stúdió. 17.40 Rajzfilm. 17.50 Hírek. 17.55 Arkagyij Rajkin. Könyvkiadás. 20.45 Koszár-labdaszemle. 21.15 A Gaskoncort bemutatója. 22.35 Hírek. 22.40 Rajzfilm. 22.50 A keselyű bukása (film.). 23.20 Hírek. 23.25 A nevetés körül.

MOZISZERELTÉS

15.30 Képzőművészet. 15.35 Istenek és emberek. Angol dokumentumfilm-sorozat V. 4. rész. 16.05 Betűreklám. 16.10 Cimbora. 16.55 Reklám. 17.00 Híradó. 17.15 Új generáció. 18.00 Művészet. 18.30 Csallóközi tó. 18.35 Reklám. 18.45 Úzenet a jövőből. Mézga család - rajzfilmsorozat. 19.10 Esti mese. 19.30 Híradó. 20.00 Vers - mindenkinek. 20.05 A XVII. veszprémi tévétalálkozó díjkiosztása. 20.35 A XVII. veszprémi tévétalálkozó egyik díjnyertes tévéjátéka. Kb. 21.50 A hét műtárgya. Kb. 21.55 Sárhelytől Nürnbergig. Kb. 22.35 Híradó, 2.

Budapest, 2.: 8.58 Műsorismertetés. 9.00 Angol nyelvűek. 9.30 Történetek férfiakról, nőkről, gyerekekről. Csehszlovák társadalmi dráma (ism.). 11.00-11.20 Unser Bildschirm (ism.). 16.48 Műsorismertetés. 16.50 Minden áron 17.30 Atlétika Európa-kupa "A" döntő. 20.00 Képzőművészet. Szépműzeumi. 21.20 Matfilm-magazin. 21.30 A rajzfilmek kedvelőinek. 21.50 Hazatérés. Amerikai film. (Felnőtteknek ajánljuk.) 23.55 Képzőművészet.

Pozsony, 1.: 8.30 Titkok (angol film). 9.00 Úttörők magán (szovjet film.). 11.15 A tudományról és a technikáról gyerekeknek. 12.00 Honvédelmi magazin. 12.15 Karel Voldauf melódiái. 12.50 Tévétájékoztató. 14.15 Találkozás szovjet művészekkel. 15.05 Riportfilm. 15.45 Vételkedő. 16.25 Skippy, a kenguru (ausztrál tévésorozat). 16.50 Válasz a nézők leveleire. 17.00 Stainica. 1987 (folklorfesztivál). 18.20 Esti mese. 18.30-19.10 Receptek nemcsak vasárnapra. 19.30 Híradó. 20.00 Vendégünk karosszéke. 20.30 Vételkedő. 21.35 Sporthíradó. 21.50 A francia összekötő (film). 23.30 Zenés műsor.

Moszkva: 12.30 Hírek. 12.50 Csernobil az olaszok szemével. 13.35 Megsebzettek (film). 15.20 Nyilvánvaló - nihetetlen. 16.20 Nemzetközi népművészeti tévéfesztivál. 16.40 9-es stúdió. 17.40 Rajzfilm. 17.50 Hírek. 17.55 Arkagyij Rajkin. Könyvkiadás. 20.45 Koszár-labdaszemle. 21.15 A Gaskoncort bemutatója. 22.35 Hírek. 22.40 Rajzfilm. 22.50 A keselyű bukása (film.). 23.20 Hírek. 23.25 A nevetés körül.

MOZISZERELTÉS

15.30 Képzőművészet. 15.35 Istenek és emberek. Angol dokumentumfilm-sorozat V. 4. rész. 16.05 Betűreklám. 16.10 Cimbora. 16.55 Reklám. 17.00 Híradó. 17.15 Új generáció. 18.00 Művészet. 18.30 Csallóközi tó. 18.35 Reklám. 18.45 Úzenet a jövőből. Mézga család - rajzfilmsorozat. 19.10 Esti mese. 19.30 Híradó. 20.00 Vers - mindenkinek. 20.05 A XVII. veszprémi tévétalálkozó díjkiosztása. 20.35 A XVII. veszprémi tévétalálkozó egyik díjnyertes tévéjátéka. Kb. 21.50 A hét műtárgya. Kb. 21.55 Sárhelytől Nürnbergig. Kb. 22.35 Híradó, 2.

Budapest, 2.: 8.58 Műsorismertetés. 9.00 Angol nyelvűek. 9.30 Történetek férfiakról, nőkről, gyerekekről. Csehszlovák társadalmi dráma (ism.). 11.00-11.20 Unser Bildschirm (ism.). 16.48 Műsorismertetés. 16.50 Minden áron 17.30 Atlétika Európa-kupa "A" döntő. 20.00 Képzőművészet. Szépműzeumi. 21.20 Matfilm-magazin. 21.30 A rajzfilmek kedvelőinek. 21.50 Hazatérés. Amerikai film. (Felnőtteknek ajánljuk.) 23.55 Képzőművészet.

Pozsony, 1.: 8.30 Titkok (angol film). 9.00 Úttörők magán (szovjet film.). 11.15 A tudományról és a technikáról gyerekeknek. 12.00 Honvédelmi magazin. 12.15 Karel Voldauf melódiái. 12.50 Tévétájékoztató. 14.15 Találkozás szovjet művészekkel. 15.05 Riportfilm. 15.45 Vételkedő. 16.25 Skippy, a kenguru (ausztrál tévésorozat). 16.50 Válasz a nézők leveleire. 17.00 Stainica. 1987 (folklorfesztivál). 18.20 Esti mese. 18.30-19.10 Receptek nemcsak vasárnapra. 19.30 Híradó. 20.00 Vendégünk karosszéke. 20.30 Vételkedő. 21.35 Sporthíradó. 21.50 A francia összekötő (film). 23.30 Zenés műsor.

Moszkva: 12.30 Hírek. 12.50 Csernobil az olaszok szemével. 13.35 Megsebzettek (film). 15.20 Nyilvánvaló - nihetetlen. 16.20 Nemzetközi népművészeti tévéfesztivál. 16.40 9-es stúdió. 17.40 Rajzfilm. 17.50 Hírek. 17.55 Arkagyij Rajkin. Könyvkiadás. 20.45 Koszár-labdaszemle. 21.15 A Gaskoncort bemutatója. 22.35 Hírek. 22.40 Rajzfilm. 22.50 A keselyű bukása (film.). 23.20 Hírek. 23.25 A nevetés körül.

MOZISZERELTÉS

15.30 Képzőművészet. 15.35 Istenek és emberek. Angol dokumentumfilm-sorozat V. 4. rész. 16.05 Betűreklám. 16.10 Cimbora. 16.55 Reklám. 17.00 Híradó. 17.15 Új generáció. 18.00 Művészet. 18.30 Csallóközi tó. 18.35 Reklám. 18.45 Úzenet a jövőből. Mézga család - rajzfilmsorozat. 19.10 Esti mese. 19.30 Híradó. 20.00 Vers - mindenkinek. 20.05 A XVII. veszprémi tévétalálkozó díjkiosztása. 20.35 A XVII. veszprémi tévétalálkozó egyik díjnyertes tévéjátéka. Kb. 21.50 A hét műtárgya. Kb. 21.55 Sárhelytől Nürnbergig. Kb. 22.35 Híradó, 2.

Budapest, 2.: 8.58 Műsorismertetés. 9.00 Angol nyelvűek. 9.30 Történetek férfiakról, nőkről, gyerekekről. Csehszlovák társadalmi dráma (ism.). 11.00-11.20 Unser Bildschirm (ism.). 16.48 Műsorismertetés. 16.50 Minden áron 17.30 Atlétika Európa-kupa "A" döntő. 20.00 Képzőművészet. Szépműzeumi. 21.20 Matfilm-magazin. 21.30 A rajzfilmek kedvelőinek. 21.50 Hazatérés. Amerikai film. (Felnőtteknek ajánljuk.) 23.55 Képzőművészet.

Pozsony, 1.: 8.30 Titkok (angol film). 9.00 Úttörők magán (szovjet film.). 11.15 A tudományról és a technikáról gyerekeknek. 12.00 Honvédelmi magazin. 12.15 Karel Voldauf melódiái. 12.50 Tévétájékoztató. 14.15 Találkozás szovjet művészekkel. 15.05 Riportfilm. 15.45 Vételkedő. 16.25 Skippy, a kenguru (ausztrál tévésorozat). 16.50 Válasz a nézők leveleire. 17.00 Stainica. 1987 (folklorfesztivál). 18.20 Esti mese. 18.30-19.10 Receptek nemcsak vasárnapra. 19.30 Híradó. 20.00 Vendégünk karosszéke. 20.30 Vételkedő. 21.35 Sporthíradó. 21.50 A francia összekötő (film). 23.30 Zenés műsor.

Moszkva: 12.30 Hírek. 12.50 Csernobil az olaszok szemével. 13.35 Megsebzettek (film). 15.20 Nyilvánvaló - nihetetlen. 16.20 Nemzetközi népművészeti tévéfesztivál. 16.40 9-es stúdió. 17.40 Rajzfilm. 17